

Srpske narodne pripovijetke

**Skupio ih i na svijet izdao
Vuk Stef. Karadžić.**

[D eloviko je ne sadr i izdan je: "Srpske narodne
pripovijetke. U B e u, 1853"]

D rugo um no eno izdan je.
u B e u
u nak lad i A ne udovice V .S. K arad i a
1870.

[Povratak na glavni indeks Srpskih narodnih pripovjetki](#)

Sadr aj

- [Dodatak](#)
- [Srpske narodne pripovijetke](#)
 1. [B aš e lik.](#)
 2. [_ e la.](#)
 3. [G vozden ovjek.](#)
 4. [Kum riba.](#)
 5. [C ari ina snaha ovca.](#)
 6. [Vilina gora.](#)
 7. [Tica djevojka.](#)

8. [Car htio k er da uzm e.](#)
9. [Tri prstena.](#)
10. [Opet zla svekrva.](#)
11. [U la i su kratke noge.](#)
12. [Jarac ivoderac.](#)
13. [Dobra djela ne propadaju.](#)
14. [C areva k i i svinjar e.](#)
15. [Sun areva m ajka.](#)
16. [L ijek od m a ija.](#)
17. [B iber e.](#)
18. [Carev zet i krilata baba.](#)
19. [Sveti Sava i avo.](#)

Šaljive pri e

20. [Pijesak i sveti Petar.](#)
21. [Ko je to? – Nikola!](#)
22. [Moj je prednjak.](#)
23. [Zet i punica.](#)
24. [Za što su prostaci sirom asi.](#)
25. [Pop i parohijani.](#)
26. [Oklad šta je najb je lje](#)
27. [Ljenivi slijepac.](#)
28. [Zet u punicama.](#)
29. [Seljanin i gospodar.](#)
30. [Seljani kupuju pamet](#)
31. [Krepao kotao](#)
32. [Vina mijeh i njegova pjesma.](#)
33. [Ciganin i vlastelin.](#)
34. [Kafa i njezino crnilo.](#)
35. [Kudrov i kusov.](#)
36. [K ad se ar i nek se ar i](#)
37. [e a i vino.](#)
38. [U topio se pop što nije ruku dao](#)
39. [Z la ena sa uvala m u a.](#)
40. [Za što se sveti Ignjatije zove](#)
[Bogonosac.](#)
41. [Bonik i bolest.](#)

42. [G rješnik i ljudi ispovjednik.](#)
43. [Kum i njegova prasica.](#)
44. [Kapa i svat.](#)
45. [S lovo i e, ali sirca ni e.](#)
46. [avo lska slan ina.](#)
47. [Ero s onoga svijeta.](#)
48. [Š ta je najgore na svijetu, ili P ijan
Srb in i gladan Tur in.](#)
49. [E ro i Tur in.](#)
50. [Ero i kadija.](#)
51. [H o e vodeni aru vojsku.](#)
52. [Bekri-Mujo.](#)
53. [C igan e, pa cigan e!](#)
54. [N esretniku se ne mo e pom o i.](#)
55. [Mlada i Ciganin.](#)
56. [K ako se K raljevi M arko junaštvu
nau io.](#)
57. [Ko nije dobro svezao?](#)
58. [Kako se medvjed prevario.](#)
59. [A šta ti je?](#)
60. [K ako C iganin nau i konja
gladovati.](#)

Dodatak

U ovom dodatku naštam pane su one pripovijetke i šaljive male pri e, za koje je V uk u predgovoru prvoga izdanja ove knjige kazao da ih im a još za jednu ovakvu knji icu, i svakom e e jam a no m ilo biti da ih ovdje im a zajedno sa onijem pripovijetkama prvoga izdanja.

I za ove se pripovijetke mora kazati da bi one mnogo savršenije bile da ih je V uk za ivota svoga sam na svijet izdao, jer ih je on htio još nešto popraviti i bolje za štam pu dotjerati, no kad to ne bješe su eno neka ih svaki evo prim i ovako naštam pane kako su se u rukopisu našle; pa ako se u njim a na e što pogrješno, neka svaki oprost i

pom isli: da je bolje što su se i ovako naštam pale nego nikako.

Srpske narodne pripovijetke

1.

Baš elik .

Bijaše jedan car, i imao aše tri sina i tri kćerke. Kad ga ve starost obuzme, dođe vrijeme da umre. Na smrtni dozove sinove i šeri svoje, pa sinovima preporučida svoje sestre dadu za onoga koji prvi dođe i zaprosi ih. "Podajte" re e "tako ne bili prokleti." Potom car umre. Poslije njegove smrtni stane zem an po zem anu, dok na jednu no stane neko na vratima lupati, zadrma se cijeli dvor, neka huka, vriska, pjevanje, sijevanje, bi rekao sama vatra oko dvora sipa. U dvoru se poplašiše i stanu od straha drktati. Na jedan put neko progovori "otvorite, carevi i, vrata". Na to veli najstariji sin carev: "Ne otvarajte!" Srednji re e: "Ne otvarajte nipošto." A li najmla i re e: "Ja u da otvorim vrata" pa sko i i vrata otvori. Kako vrata otvori, nešto u e u dvor od ega nijesu mogli vi eti drugo ništa osim vatre da sipa, pa progovara: "Ja sam došao da vam prosim sestru najstariju, i to sad ovaj as da je vodim, jer ja ne ekam, niti u više do i da je prosim, pa m i sad odgovor dajte, ili je date ili ne date, ho u da znam ." Veli najstariji brat: "Ja je ne dam. Kako u je dati, kad ne znam šta si i od kuda si no as došao, ho eš odmah da je vodiš, pa ne znam ni e bi išao sestri u pohode." Srednji veli: "Ja ne dam sestreno as da se vodi." A li najmla i veli: "Ja je dam, ako je vine date; zar ne znate što je naš otac kazao?" pa sestru uvati za ruku i daju i je re e: "Neka ti je sretna i estita!" Kad im sestra preko praga pre e, svi u dvoru padnu po zemlji od straha, seva, grmi, tutnji, puca, vas se dvor stane ljuljati, no to pro e, i sju tra osvane dan. Kako svane, oni odmah stanu gledati, da l' ima kakoga god traga, kud je ona sila išla od dvora carskog, ali se ništa

znati ne more; nigdje nikakoga traga ni glasa. D ruge no i u isto vrijeme stane opet onaka sila, huka i piska oko dvora carskog, i neko po ne na vratim a govoriti: "O tvor', carevi i, vrata." O ni se prepanu i otvore vrata i neke sile strahovite po nu govoriti: "D ajte evo jku srednju sestru, m i sm o došli da je prosim o." V eli najstariji brat: "Ja je ne dam." S rednji veli: "Ja ne dam sestre naše." A li najm la i veli: "Ja je dam ; zar ne znate više što je o tac naš rekao?" pa uzm e sestru za ruku i daju i je re e: "N a, neka vam je sretna i estita!" I ona sila s evo jkom otide. S ju tra dan kako svane, otidu bra a oko dvora i dalje, pa tra e traga da l' se što go znati m o e, kud je ona sila otišla, ali ništa na ovom svijetu nije se moglo doznati kao da nije ni dolazila. T re e no i u ono isto doba opet se zatrese iz temelja dvor od velike sile i tutnjave, i neki glas povi e: "O tvori vrata!" C arevi sinovi sko e i otvore vrata, u e neka sila pa povi e: "D o osm o da prosim o vašu najm la u sestru." S tariji i srednji brat povi u: "N e dam o je ove tre e pono i, zaista m oram o bar za ovu najm la u sestru znati, kud je dajemo i za koga je dajemo, da je moremo pohoditi kao sestru svoju." N a to re e brat najm la i: "Ja je dajem , ako je vi ne date; zar ste zaboravili šta je o tac na sm rti nam a preporu io, to nije davno bilo." Pa evo jku za ruku, govore i: "N a, vodi je, pa neka ti je sretna i vesela!" a ona sila onog asa otide s velikom hukom . K ad sju tra dan svane, bra a se vrlo zabrinu što se u in i s njihovijem sestram a. Pošto pro e dosta vrem ena, stanu se bra a jedan put m e u sobom razgovarati: "M ili B o e, da uda velikoga? šta se u in i s našijem sestram a kad ne znadosm o ni traga ni glasa, kud odoše i za koga se udadoše. N ajposlije jedan drugom e re e: "D a idem o sestre naše po tra iti." I odmah stanu se oprem ati sva tri brata, uzm u novaca za puta, pa po u tra iti sestre svoje. Tako putuju izai u u jednu planinu i cijeli dan putovaše. K ad se m rak uvati, oni se dogovore da im treba vodu im ati e budu zakona ili, pa to i u ine; do u jednom jezeru pa tu konak u ine i sedu ve erati. K ad po nu lijegati da spavaju, onda re e najstariji brat: "V i spavajte, a ja u

strahu uvati." Tako oni dva mlaja brata zaspe a najstariji ostane strahu uvati. Kad bude neko doba noći, zaljublja se jezero, on se jako prepane, kad vidi da nešto od sredine ide upravo njemu: to je bila a daha strahovita sa dvije uši, pa juriš na njegu inu, no on potegne noć i udara je u glavu joj odsije, pa uši obadvije odsije i k sebi ih u d ep ostavi, trupinu i glavu baci u vodu natrag. U tom svane; ali braća jošte spavaju, ništa nijesu znali šta je najstariji bratu inio. On ih probudia neka e im ništa, otale se podignu i stanu putovati dalje. Kad se mrak po ne približavati, stanu oni jednako govoriti da treba ego blizu vode zanoći, i sam i se uplaše, jer su zaišli u neke opake planine; do u jednom emalom jezeru, tu reku noći; nalo e vatru i što su im ali ve eraju, potom po nu da legnu spavati. Tada veli onaj srednji brat: "Vi spavajte, ja u noć as uvati strahu." Oni dva zaspe a on ostane da uva strahu. U jedanput brak udara iz jezera, kad im aš šta i vi eti! a daha sa dvije glave, pa juriš, da ih sva tri pro dere; ali on sko i i povadino, do eka a dahu i odsije e joj glave obadvije; potom odsije e uši i sebi ih u d ep ostavi, a ostalo baci u jezero. No braća za to ništa ne znaju, jer oba spavaše do bijele zore. Kad se svane, onda srednji brat povi e: "U stajte, braćo! svanulo se" a oni odmah sko e, oprem e se i po u dalje putovati, am a nijesu znali ni e su ni u kojoj zem lji. Velik strah ih popadne da u onoj pustinji od gladi ne poskapaju, pa se stanu Bogu moliti da bi se pusta sela, varoši o li m a koga vi eti m oglo, jer ve tre i dan vrljaše po istoj pustinji i nigdje kraja ni konca vi eti ne m ogoše. Najposlije do u porano opet kod jednog velikog jezera, i dogovore se da dalje ne putuju, nego tu kod jezera da preno e, "jer" vele "m o e biti, ako dalje odem o, da vode ne na em o e bi m ogli zano iti" pa tako tu i ostanu. Nalo e vatru veliku, ve eraju i sprem e se da legnu spavati. Ona najmla i brat re e: "Spavajte vas dvoje, noć as u ja strahu uvati", te takoj ono dvojica legnu i zaspe, a najmla i najbolje gledaše oko sebe i esto na jezero o i obra aše: pro e neko doba noći, dok se sve jezero stade ljuljati, pljusak od jezera udara po vatri i

zagasi je polovinu, on potegne sablju pa stane do same vatre, al'eto se pom o li a daha sa tri glave, pa na bra u juriši, da ih sva tri pro dere. N o najm la i brat bude juna ka srca, ne bud i bra u svoju, nego srete a dahu pa je udari triput i sve tri joj glave odsije e, potom odmah uši odsije e i ostavi ih sebi u d ep, a trupinu baci u jezero . Dok je on to inio, vatra se od onog velikog pljuska ugasila sa svijem . O nda on ne im aju i im vatru za e i a bra u ae hote i buditi, po e m alo u pustinju, ne bi l' štogo vi eti m ogao, ali nigd je ništa. N ajposlije popne se na jedno drvo visoko, pa kad iza e u vrh drveta, pogleda na sve strane ne bi l' štogo vi eti m ogao; gledaju i tako dugo opazi vatru da se sjaji, pa m u se u ini to blizu, skine se sa drveta, pa po e da vatru donese i kod bra e nalo i. Tako je dugo išao, sve m u se inilo blizu, kad na jedanput do e u jednu pe inu, u pe in i gori velika vatra i tu im a devet divova, pa natakli dva oeka te ih peku uz vatru, jednog sa jedne a drugog sa druge strane vatre, a na vatri stoji jedna oranija velika puna isje enijeh ljudi. K ad to carev sin vi e, jako se prepane, bi se vratio, ama se ne m o e, nem a se kud kam o. O nda povi e: "D obar ve er, m oja dru ino, ja vas tra im odavno." O n i ga dobro do ekaju i reku m u: "B og ti pom ogao, kad si nam drug." O n odgovori: "V aš dovijeka ostajem i za vas u m ojivot dati." "H e" vele "kad ti m isliš naš drug da budeš, ho eš li ti ljude jesti, i s nam a u etu i i?" O dgovori carevi : "H o u, štogo vi radite, to u i ja raditi." "E vala, dobro kad je tako, sjedi" pa svi posjedaju oko vatre, skinu onu oraniju, povade onda meso pa po nu jesti. Š njim a i carevi jede, am a im o i zavaraje pa baca m eso preko sebe, tako i pe enje pojedu sve; pa onda rekoše: "H ajde da idem o u lov, jer sju tra treba jesti." O tale po u svi devet i carevi deseti. "H ajde" vele m u "ovdje im a jedan grad i u njem u car sjedi, o tale se m i ranim o ve im a tom e više godina." Kad se blizu grada primaknu, onda izvade dvije jele s granama iz zemlje pa ih ponesu sa sobom, a kad do u do grada, jednu jelu prislone uz bedem i povi u carevi u: "hajde" vele "ti penji se gore na bedem da ti ovu

drugu jelu dodamo, pa je uzmi za vrh i prebaci je u grad, a vrh joj zadrži kod sebe, da se skinem o nju dole u grad." On se popenje pa onda reče njima: "Ja ne znam što u, nijesam ovdje uvjebao ovo mjesto, ne umijem je preturiti, no hodite koji od vas da mi pokažete kako u je preturiti." Jedan se od divova ispenje, uvati za vrh od jele i preturi je u grad a vrh joj zadrži kod sebe. Kad se on tako namjesti, onda carev sin trgne sablju pa ga dohvati po vratu te mu odsječe glavu, a div pane u grad unutra, onda on reče: "E sad hajte po jedan redom da vas ja ovamo spuštam." Oni ne znaju ni što je sa onim gore na bedemu bilo, po jedan po jedan, a carevi nji sve po vratu, dok sve devet posijepe pa se skinem niz jelu, i polako si e dole u grad, onda po e po gradu unakrst, ali nikog iva da u je, sve pusto! Sam u sebi pomisli: baš su to sve divovi izkorijenili i ponijeli! pa onda dugo po gradu tumačaju i, na e jednu kulu zdravo visoku, i vidi e u jednoj sobi svijega gori, on otvori vrata pa uz kulu te u sobu. Kad tam o al' ima šta i vi eti! soba ukrašena zlatom i svilom i kadifom, u njoj nema nikoga do jedne evojkice, a ta evojkice ina jednom krevetu pa spava. im carevi u e u sobu, otmu mu se o igledati evojkicu, kaka je vrlo lijepa. U isto vrijeme smotri da ide jedna velika zmija niz duvar, tako se pruila da joj je glava više glave evojkice bila blizu pa se izdigne i u jedan put evojkicu u elome u o i da u jede; onda on pritr i pa povadi m ali no, i pribode zmiju u elo uz duvar, pa onda ovako progovori: "Da Bog da da se ovaj m o jno i neda nikom izvaditi bez m o je ruke," pa onda pohita da se natrag vrati. Pre e preko bedema, uz jelu se ispenje i niz jelu si e na zemlju; kad do e u pe inu e su divovi bili, uzme vatre pa potri i do e bra i e ih još zastane da spavaju. On vatru nalo i, a sunce ograne i svane se, onda on bra u izbudi te ustanu i tako po u dalje. Istog dana nai u na put koji vodi tom e gradu. U tom e je gradu ivljeo jedan silan car koji je svakoga ju tra išetao u grad i tu no suze proljevao, što mu narod u gradu od divova strada i pojeden bi, pa se sve bojao da mu i erka jednom ne bude pojedena, zato porani

istoga jutra pa stane gledati po gradu, a grad opustjeo, ve je malo i naroda još ostalo, jer su sve divovi pojeli, pa ode tamo amo po gradu, kad na jedan put vidi neke jele onako litave iz zemlje izvaene pa uz bedem prislonjene, a kad doebli e, ima u doivi eti: devet divova baš onijeh krvnika gradskih a njima svijem a glave posjeene. Kad car to vidi, jako se obraduje, a svijet se skupi i Boga stane moliti za zdravlje onoga koji ih je posjekao. U isto vrijeme doše i sluge iz dvora carskoga i jave caru, kako je šela zmija da njegovu erku ujede. Kako to car uje, odmah otide u dvor pa upravo u onu sobu svojoj šeri, kad tamo, vidi zmiu pribodenu uz duvar, pa šaše samo da izvadi iz duvara, ama nije mogao.

Onda car uini zapovijest na sve strane po njegovom carstvu i oglasi: ko je divove pobio i zmiu pribo, neka do e da ga car obdari velikijem darom ida mu šerku za enu dade; to se oglasi po cijelom e carstvu njegovom i car zapovjedi, da se glavne mehane po velikim drumovima postave, pa svakoga putnika da pitaju, nije li doznao, ko je divove pogubio, pa kad koji uje za tog oeka, da caru javi, a taj oek neka br e nam uštu luk ode caru, da ga car obdari. To se tako po carevoj zapovjesti i u ini, mehane postave na glavne drumove i svakog putnika pitali bi i za to kazivali mu. Poslije nekog vremena ovi trojica carski sinovi tra e i sestre svoje do u u jednu od tjih mehana da zano e te u ine tu konak, a poslije ve ere do e mehand ija i u razgovoru šnjim a stane se faliti, šta je on junaštva po inio, pa onda zapita njih: a jeste li i vi što go u inili do sad? Onda otpo ne najstariji brat govoriti: "Kad sam pošao smojom bra om po ovom putu, prvu no kad smo došli kona iti kod jednog jezera u nekoj velikoj pustinji, kad bra amo ja oba spavahu a ja uvah strau, najedanput a daha po e iz jezera da nas pro dere, a ja onda povadim no i odsije em joj glavu: ako se ne vjerujete, evo joj uveta od glave", pa izvadivši i na sto ih baci. Kad to u onaj srednji brat, ion re e: "Ja sam kad sam uvao strau na drugom konaku posjekao a dahu od

dvije glave: ako se ne vjerujete, evo uveta od obje glave", pa izvadi uši i njima ih pokae. O naj najmla i uti. Po e ga m ehand ija pitati: "Bogme, mome, tvoja su braća junaci, a da ujem o, jesi li i ti što go u inio od junaštva?" Onda najmla i o tpo e da kaziva: "I ja sam nešto malo u inio kad smo zano ilionu no kod jezera u pustinji, vi ste, braćo, spavali, a ja sam uvao strau; kad bineko doba no i, zalju lja se sve jezero i iza e troglava a daha i š aše nas da pro dere, onda ja povadim sablju i glave joj sve tri odsije em : ako ne vjerujete, evo šest uveta od a dahe." Tom e se i sam a braća za ude, a on nastavi kazivati: "U tom e se vatra ugasi, a ja po em da vatre potra im . Tum araju i po planina em u jednoj pe ini devet divova", i tako im sve po redu ka e što je u inio, i svi se tom e udu za udiše.

Kad to m ehand ija uje, br e potri i caru sve javi, a car mu dade m nogo novaca, pa br e pošalje svoje ljude da sva tri careva sina njem u dovedu. Kad oni izi u pred cara, car zapita najmla ega carevi a: "Jesi li ti sve to udo u ovom e gradu po inio, divove isjekao i š erm oju od sm rti sa uvao?" "Jesam , estiti care." odgovori najmla i carevi . Onda mu car dade svoju š erza enu, i dopusti mu da je on prvi do njega u svome carstvu, a onoj dvojici starije bra e re e car: "Ako ho ete, i vas ho u o eniti, pa vam dobre dvore sagraditi", no oni njemu ka u da su o enjeni obojica, i cijelu mu istinu otkriju , kako su pošli da sestre svoje tra e.

Kad car sve to uje, zaustavi sam o onog najmla eg kod sebe kao zeta, a onoj dvojici dade dvije mazge novaca, i tako oba starija brata vrata se svome dvoru i u svoje carstvo. O naj najmla i jednako m išljaše za svojim sestrama, i š aše da ide da ih tra i, ali mu je opet bilo i ao ostaviti svoju enu, a i car mu to ne daše u initi, i tako on za sestrama svojim a jednako venjaše.

Jednom car po e u lov, a njem u ka e: "Ostani ti tu kod dvora i evo ti devet klju eva, uvaj ih kod sebe; m o eš"

veli "da otvoriš tri etiri odaje, tam o eš vi eti da im ade i srebra i zlata, oru ja i m nogo drugih dragocjenosti, naposljetku m o eš otvoriti sve osam odaja, am a devetu da se nijesi usudio nipošto otvoriti, jer" veli "ako to u iniš, zlo eš pro i." Onda car ode, a zeta ostavi kod ku e; ovaj im car otide, otvori jednu pa i drugu sobu i tako redom sve osam sobe, i vidi u njima svakojakijeh dragocjenosti, naposljetku kad do e i na vrata od devete sobe, re e u sebi: "Ja sam m nogo uda preturio, a sad da ne sm em otvoriti ovu sobu!" pa i tu sobu otvori, kad u e unutra, im a šta i vi eti! U sobi jedan oek do koljena u gvo e zakovati ruke do lakata zakovate obje, na etiri strane im adu etiri direka, a tako od svakoga direka ima po jedan sind ir od gvo a, i tako su krajeve svoje sastavili pa onam o oeku oko vrata obavili, i tako je tvrdo okovat bio, da se nije mogao nikako micati. Pred njim je bila jedna esm a na zlatnom unku izv irala, i tako saljeva se pred njim u jedno korito zlatno. Blizu njega stoji jedna m aštrava ukrašena drag ijem kam enjem . oek bi htio da vode pije, am a ne m o e da dovat i. Kad carevi sve to vidi, on se ve m a za udi, pa se trgne m alo natrag, a ovaj oek progovori: "Odi unutra kod mene, zaklinjem te Bogom ivijem ." O vaj u e unutra kod njega, onda m u onaj oek re e: "D aj u in i jedan sevap, te m i daj jednu m aštravu vode da popijem , i znaj za cijelo da eš od m ene za to dobiti na dar još jedan ivot." Carevi se prom isli: šta im a bolje nego da dobijem dva ivota, pa uzme m aštravu, i da mu punu vode, te ovaj popije. Onda ga carev sin pita, kako se ti zoveš, bogati; po im enu?" O vaj odgovori: "Ja se zovem B aš elik." Carevi po e ka vratim a a ovaj ga stane moliti. "Daj mi i drugu m aštravu vode, pa u ti pokloniti i drugi ivot." Carevi pom isli: "Sad dva ivota da m i pokloni, a tre i im am , to je udo veliko," pa uzme m aštravu te m u dade; a ovaj popije. Carevi po e pa po ne da vrata zatvori, a B aš elik re e: "O juna e, povrati se kod m ene, kad si ve dva dobra u inio, u in i i tre e, da u ti i tre i ivot. U zm i ovu m aštravu, nato i je pa m i uspi na glavu, a ja u ti za to što m ivodu uspješ na

glavu dati i tre iivotteivi." Kad carevi to uje, povrati se natrag, uzme maštravu pa natoivodeiuspe mu na glavu. Kako mu voda pospeglavu, u onajmah prsnuše alke oko vrata, i sve gvođe koje je Baš elika dralo. A Baš elik skoikao munja, pa raširikrila, poleti, i u isto vrijeme uzme pod krilo carevu erku, enu njegovu izbavitelja, i tako na jedanputiš ezne iz oiju. Sad da vidiš uda; prepane se carev sin od cara! u tom kad car dođe iz lova, kaemu zetnjegov svepo redu, car se vem a u brigu dade, pa mu re: "Zašto tako uini? jesam li ti kazao da ne otvoriš devetu sobu?" Carevi mu odgovori: "Nemoj se srditi na mene, ja u da idem da Baš elika tra im i da povratim moju enu." Oni car ga stane od toga odvrati: "Nemoj" veli "da ideš ni pošto! ti ne znaš ko je Baš elik, mene je mnogo vojske i novaca propalo dok sam Baš elika uvatio, nego ostan i kod mene, ja u ti isprositi drugu evojk u, i ne boj se, ja te opet milujem kao sina svoga." Ali carev sin nije htio nikako slušati, nego uzme novaca za puta, uzjaše svoga konja pa poe u svijet tra iti Baš elika. Putuju i ovako zadugo do e u jednu varoš, kako u e gleda tam o am o, dok na jedan putpovi e jedna evojka s ardaka: "E carevi u, odjaš, konja pa odi u avliju." Kad carevi do e u avliju i onda ga srete evojka a on pogleda i poznade svoju sestru najstariju: ruke šire, u lice se ljube, a sestranjem u govori: "Hajde, brate, sa m nom na ardak." Kad izi u na ardak, onda carevi stane pitati sestru svoju, ko je njen oek za koga se ona udala, a ona mu odgovori: "Jasam se" veli "udala za cara zmajskog, i mo j je oek zmaj, nego, brate, da te dobro sakrijem, jer mo j oek veli da bi svoje šure isjekao kad bi ih sam o vi etim ogao; ja u njega najprije kušati, ako ti ništa ne ene u initi, ja u mu kazati za tebe. Pa tako i u ini: brata i konja mu sakrije. Kad ve e do e, zmaju zgotove ve eru pa ga ekaju, kad eto ti zmajskog cara! Kako dole e u dvor, sav se dvor zasvetli i zablista! Kako u e, odmah zove svoju enu: "eno" veli "ovdje oe ja kost m iriše, koji im ade? kazuj odmah." Ona mu re: "Nema nikoga." a on veli: "Tone

mo e biti." Onda mu ona odgovori: "Boga ti, što te pitam da mi pravo kažeš: bili ti što go m ojoj bra i da sad koji od njih ovam o do e?" A zm ajski car odgovori: "Onog najstarijeg i srednjeg bizaklao pa ih pekao, a najmla em ne biništa." Onda ona veli: "Došao je m ojnajmla i brata tvoj šurak." Kad car uje, on povie: "Dajte ga." Kad šuraka sestra dovede pred cara, carsko i, ruke šire, u lica se ljube: "Dobro došao, šura e." "Bolje tebe našao, zete!" "Gdje si?" "Evo me." Pa mu pri a od kraja do konca. Onda mu car re e zm ajski: "Takud ideš, Boga ti, preko ju e Baš elik pro e i pronese tvoju enu, ja ga do ekam sa sedam hiljada zm ajeva, pa mu ne m ogoh ništa u initi, pro i se avola, m olim te, da ti dam novaca koliko ho eš, pa idiku i." No carevi nije htio nikako da ga sluša, nego sju tra dan naum io da po e, a kad car vidi da ga ne m o e da zaustavi i sputa da ga odvrati, onda mu izvadi jedno pero pa mu ga da u ruke, i ovako mu re e: "Dobro slušaj šta ti kaže m , i evo ti ovo m oje perce, pa kad ti bude velika nu da i Baš elika na eš, a ti zapali ovo pero m oje, ja u onda u isto vrijeme da do letim sa svom m ojom silom tebi u pom o ." Carevi uzme pero te po e. Putuju i opet po svijetu do e u drugu veliku varoš i idu i kroz varoš povie opet jedna evojka sa ardaka: "E ti, carevi u, odjaši konja pa hodi u avliju." Carevi u es konjem u avliju, kad tamo a sestra srednja srete ga u avliji, ruke šire, pa se u lica ljube; vodi brata na kulu. Pošto sestra odvede konja u jarove a brata na kulu, pita brata kako je došao, a on njojzi sve po redu kaže, pa je pita: "Zakoga si se" veli "udala?" a ona mu odgovori: "Ja sam se udala za cara sokolovskog, i on e do ve e do i; nego da te dobro ego sakrijem , jer on bra im ojoj preti." Tako i u inii brata sakrije. Kad dugo ne pro e al'eto ti cara sokolovskog! Kako dole e, sva se kula zalju lja od velike sile. Odm ah mu postave ve eru, no on kako do e, progovori svojoj eni: "Ov e im a ove jakost." ena govori: "Nema, oe e", pa po dugom razgovoru ona mu veli: "Bili ti m ojoj bra i što go , kad bi koji došao?" Car veli: "Ja bi najstarijeg i srednjeg m nogo mu io, a

najmla em ne biništa." Onda mu ona za brata kaže. On
brzo naredi da ga dovedu, a kad ga car vidi, skočina noge,
ruke šire pa se u lica ljube. "Dobro došao, šura e." veli
sokolovski car. "Bolja tebe našao, zete!" odgovori njemu
carevi, pa odmah sednuveerati. Poslijeveere pita car
šuru svoga kud je pošao, a ovaj mu odgovori, da traibaš
elika, i sve mu redom priča. Ali car ga stane sjetovati:
"Nemoj" veli "dalje da ideš, ja u ti za Bašelika kazati:
onog istog dana kad je tvoju enu ugrabio, ja sam ga
doekao sa pet hiljada sokolova, pa strašno smo se pobili
šnjime, krv pade do koljena, iništa mu u inicine
mogosmo! a ti danjem u jedan nešto u iniš! Zato te
sjetujem ja da se vratiš kući, i evo ti blaga, uzmi i ponesi
koliko goho eš." Ali carev sin veli: "Hvala ta na svemu,
ali se vratiti ne u nikako, nego ho u Bašelika da
traim", a sam u sebi misli: zašto ne bi, kad im am još tri
ivota! Kad sokolovski car ve vidi da ga nikako odvratiti
ne moe, izvadi jedno perce pa mu ga dade govoreći: "Na
ti" veli "to moje pero, pa kad ti bude velika nevolja, a ti
iskrešivatru pa ga zapali, a ja u ti onda do ism ojom
silom u pomoć." Onda carevi uzme perce pa poe tra iti
Bašelika. Putuju i tako za dugo po svijetu do e u tre u
varoš, kako u e u varoš, al'eto ti evo jke pa povi e sa
ardaka: "O djaši konja pa hodi u avliju." Carevi svrata
konja pa upravo u avliju, kad tamo al' evo ti njegove
sestre najmla e, ruke šire, pa se u lica ljube, vodi brata na
kulu a konja u arove. Brat je pita: "Za koga si se, sestro, ti
udala, koji je tvoj oek?" Onda mu odgovori: "Moje oek
car orlujski za njega sam se udala." Kad car do e u ve e
kući, ena ga do eka a on ni reći, nego veli: "Ko je ovdje
u dvor od ljudi došao, kazuj odmah!" Onda mu odgovori:
"Nije niko", pa po nuveerati. Onda mu ena veli: "Da li
biti štogo mojoj braćiu inio, da odkud do u?" Car joj
re e: "Ja binajstarijeg ti i srednjeg brata ubio, a najmla eg
ne bi; njemu bi i u pomoć svakad pritekao, kad bimogao."
Onda ona caru kaže: "Evo onaj mojnajmla i brata tvoj
šurak došao da me vidi." Onda car zapovjedi da ga
predanj dovedu, do eka ga na noge pa se šnjime poljubii

re em u: "D obro došao, šuro!" A tajnjem u odgovori: "B olje tebe našao, zete!" Pa odmah sjednu ve erati. Za ve erom se razgovaraju o sva em u, i na posljetku carevi ka e da ide B aš elika da tra i. Kad to za u car orlujski, stane ga odvrati govore im u: "P ro i se ti, šuro, toga avo ljeg vruga, i ne idi tijekom putem, nego ostani ovdje kod m ene, bi eš svega zadovoljan." A li carev sin to ne sluša, nego sju tra dan kako svane oprem i se i po e dalje tra iti B aš elika. O nda car orlujski kad vidi da ga odvratiti ne m o e, izvadi jedno perce pa ga daje šuri, "na" veli "šuro, kad ti bude nevolja, ti ukreši vatru pa ga zapali, ja u ti onda sm ojijem orlovim a odmah u pom o do i." Carevi uzme perce i po e tra iti B aš elika. Putuju i po svijetu od grada do grada tako sve dalje i dalje najposlije na e svoju enu u jednoj pe ini. ena kako ga vidi, za udi se pa m u re e: "Za B oga, o j e, od kud ti ovdje?" A on joj sve po istini ka e, i veli: "B je i, eno, da bje im o!" N o ona m u na to odgovori: "K ud eš, kad e nas B aš elik sti i odmah, pa e" veli "tebe pogubiti a m ene vratiti. Carevi znaju i da im a još "tri vjekova da i vi, nagovori enu da bje e, pa tako i u ine. N o kad on i po nu bjegati, B aš elik to dozna pa br e potr i i carevi a stigne pa povie: "E carevi u, zar ti ukrade enu", pa m u enu otm e i ka e: "Ja ti sad ivot praštam, jer znam da sam ti kazao, da u ti dati tri ivota, pa sad idi, am a više za enu nem o j da se vra aš, jer eš poginuti." Pošto to re e B aš elik, odvede enu sa sobom, a carevi opet ostane sam ne znaju i što e. N ajposlije se riješi da na novo ide za enu svoju. Kad do e blizu one pe ine, ulu i priliku kad B aš elik bude otišao, pa enu opet povede sa sobom da bje e. N o B aš elik odmah to dozna, pa potr i i carevi a stigne pa povadi strijelu i povie: "V oliš li" veli "da te ustrijelim ili da te sabljom posije m?" Carevi stane se m oliti, i B aš elik m u re e: "Ja ti sad i drugi ivot poklanjam, no tika em da se više ne usudiš da se za enu vrataš, jer ne u više da poklanjam ivot, no u te na m jestu pogubiti." Pošto to re e, uzme enu pa je odvede, a carevi opet ostane sam m isle i sve jednako, kako bi enu

svoju izbavio. Najposlije sam se bika e: "A što bi se Baš elika bojao, kad još imam dva života, jedan što mi je on poklonio, a jedan moj?" pa zaključio da se sutra eni povрати, kad Baš elika nije bilo kod nje: "Hajde" veli "da idem o bje ati." Ona ga razbijaše da im nije vajde bje ati, jer e ih sti i, no oek njen prim ora je, pa po nu bje ati, a Baš elik brzo ih stigne pa povi e: " e kaj, ja ti više ne praštam !" Carevi se prepane i po ne ga moliti da mu oprost, ali Baš elik re e mu: "Znaš li da sam ti kazao da u ti pokloniti tri vijeka? eto sad ti tre i poklanjam , i više života od mene nem aš, nego idiku i, i nem ojivot svoj što ti ga je Bog dao da izgubiš." Carevi vide i da protiv ove sile ne m o e ništa, po e ku i, no jednako m išljaše kako bi enu svoju Baš eliku oteo, dok mu na jedanput padne na um , što su mu zetovi kazali, kad mu je svaki od njih po jedno perce dao. Ona re e sam sebi: "H o u baš i etvrtput da se vratim da enu moju povratim, pa ako mi bude do nevolje, onda u pera da zapalim da mi zetovi u pom o do u," pa se odmah digne i opet se vratio onj pe ini, e Baš elik dr aše enu njegovu, i kad iz daleka vidi da Baš elik nekud ode, javi se eni, a ona se za udi i prepane pa mu re e: "Boga ti, zar ti je tako om rznulo ivljeti, te si se vratio po mene!" No on joj ka e za zetove kako su mu dali svaki po jedno perce, pa kako edu mu do iu pom o , ako mu bude do nevolje, "pa za to sam " veli "još jedared došao po tebe; hajde odmah da bje im o" i tako iu ine i po nu bje ati, ali Baš elik to odmah dozna pa iz daleka povi e: "Stani, carevi u, nijesi utekao!" A carevi kad vidi Baš elika, povadi ona sva tri pera i kresivo, pa stane kresati dok malo vatru pri e e pa zapali sva tri pera, ali dok je zapalio Baš elik ga stigne, potegne sablju i carevi a na dvije pole rasje e. U isti as eto ti uda! D oleti car zm ajski sa svojijem zm ajev im a, car sokolovski sa sokolovima i car orlujski s orlovima, pa se s Baš elikom strašno pobiju i mnogo se krvi prolije, ali Baš elik opet ugrabi enu i ute e. Ona tri cara stanu svoga m rtva šura gledati i zaključio da muivot povrate, pa onda zapitaju najbr a tri zm aja koji

mo e najbr e s Jordana vode donijeti. Jedan veli: "Ja mogu za po sahata;" drugi veli: "Ja mogu za jedan etvrt sahata;" tre i veli: "Ja mogu za devet trenutaka." Onda carevi povi u ovom e: "A sad ti, zm aje, br e pohitaj", ovaj raširi silu vatrenu i donese zaista za devet trenutaka vode s Jordana. Carevi uzmu vodu, pospu vodom po onijem ranam a, kud je carevi rasje en bio, kad pospu, rane se sastave, i carevi sko ina noge te o ivi.

Onda ga carevi sjetuju: "Idi sad ku i, kad si se sm rti izbavio." Carevi njim a veli da e još jedanput da ide sre u pokušati i enu m a na kojna in ukrasti. Carevi, zetovi i njegovi, vele m u: "Nem o j, poginu eš zaista sad ako odeš, jer ivota ti drugog nem a osim onoga tvoga od Boga. A li carevi ne e za to da uje. Onda m u carevi reku: "E kad ve ho eš silom da ideš, a ti nem o j odmah enu da vodiš, nego joj ka ida pita Baš elika, e m u je junaštvo, pa onda do ida nam ka eš, m i em o tipom o i da ga osvojim o." Onda carevi ode krišom i do e eni, pa je nau ida kuša Baš elika e m u je junaštvo, pa se vrati natrag. Kad Baš elik ku ido e, ena ga stane pitati: "Boga ti, e je to tvoje junaštvo?" Baš elik joj re e: "M oja eno, m oje je junaštvo u sablji m ojoj." Onda se ena stane m o liti spram sablje Bogu. Baš elik kad to vidi, udari u sm jeh pa re e: "O luda eno! nije m oje junaštvo u sablji, nego je u m ojoj strijeli" a ona se onda okrene Bogu m o liti spram strijele, a Baš elik joj re e: "O eno, dobro li te neki u ida m e kušaš, e je m oje junaštvo! ja bi rekao da je iv tvoj oek, pa on te u i." a ona se po ne kleti da je niko ne u i, jer i nem a ko. Poslije nekoliko dana do e joj oek, ona m u sve ka e kako još nije m o gla doznati od Baš elika, e m u je junaštvo, a oek joj odgovori: "K ušaj ga opet" pa ode.

Kad Baš elik do e, ena ga stane opet pitati, e m u je junaštvo. Onda joj Baš elik odgovori: "Kad ti moje junaštvo tako poštuješ, ja u ti istinu da ka em , e je m oje junaštvo," pa onda stane kazivati: "D aleko odavd je im a jedna visoka planina, u onoj planini jedna lisica, u lisici srce, u srcu jedna tica, u onoj je tici m oje junaštvo, am a se

ona lisica neda lako uhvatiti: ona se može pretvoriti u razne stvari." Sjutradan kad Bašelik ode, carevi opet dođu i eni svojoj da uje šta je doznala, a ona mu sve kaže. Onda carevi otide upravo zetovima, a oni ga jedva dočekaju da uju, e je Bašelikovo junaštvo, pa se odmah dignu i sa carevi em otidu. Kad tam odo u onu planinu, pušte orlove da love lisicu, a lisica pobegne u jedno jezero koje je bilo u sred one planine, i pretvori se u utvu šestokrilu, ali sokolovi odmah za njom i odand je izagnaju, onda ona poleti u oblake pa po ne bjeati, a zmajevi za njom! Onda br e onda pretvori se opet u lisicu i stane po zem lji bjeati, ali tu je orlovi dočekaju i ostala vojska, pa je salete i uhvate. Onda carevi zapovede te se lisica raspore i srce izvadi pa nalo e vatru, srce raspore, iz srca tice izvade i u vatru bace, kako tica izgori Bašelik pogine. Carevi onda uzme svoju enu pa ode šnjome ku i

2

ela.

Bio jedan car pa imao tri keri. Dve starije uda za carske sinove, a na najmla o jnaum i da ostavi carstvo, jer je bila najlepša. U toga cara bio je jedan sluga kojega su zvali elav, jer je bio elav. Taj sluga ništa drugo nije radio, nego samo po baš i što je trebalo, ali mu je baš a tako bila ura ena kao da je u njoj radilo deset ljudi, i svi su se tome udili. Careva je k i esto gledala spend era u baš u i govorila u sebi: "Bo em oj, kakva je to lepa baš a i kako je ura ena, a radi je samo jedan ovek, pa još da je kakav, nego mali kao šušica!" Jedno jutro careva k i gledaju i tako spend era i ude i se, opazi elu u baš i pa mu progovori: "Za Boga, elo, kako može ti sam toliku baš u tako lepo raditi i dr ati?" A on joj odgovori: "Gospo o devojko! ako si rada znati, porani pobje pa eš videti." D rugo jutro careva k i urani vrlo rano, i stane

da gleda u baš u nejavljaju inioconimateri, kad ali eli došao zmajeveitkonj doneo m u gosposko odelo ioru je, i doveo uza se troje etvoro eljadi te rade baš u, a ela se obukao u ono odelo, te postao sa svim drugi: nije više ni elav nego lep m om ak što m o e biti, pa uzjahao na onoga konja, te se še e po baš i, a konj da se pom am i pod njim : sve m u vamice iz nozdrva sevaju. Ona kako vidi elu, zagleda se u njega, ali nije htela za dugo nikome kazati. Kad mnogi prosici stanu dolaziti i prositi je, ona najposle ka e da ne e ni za koga nego za elu. Car i carica kad to uju, stanu je ru iti i huliti: "K ako bi ti za slugu pošla, pa još da je kakav, nego ela. Ho eš da nam sram otiš carstvo." A li ona to ne htedne ni slušati, nego re e: "Ili za njega ili ni za koga." Kad otac vidi da ništa ne pom a e, obu e je u prosta ko odelo i na ini je kao puku prostakinju, te je uda za elu, pa im da iza grada malo zem lje, a ela onde na ini baš u i u njoj kolebu, i stane ivetis carevom k erikao svaki baš ovan, nose izelen u grad i tako po što god zaslu uju i. A li kad je god hteo, mogao se pretvoriti u najlepšega oveka, samo je trebalo da zvizne, pa bi odmah do tr ao zmajeveitkonj doneo gosposko odelo ioru je. Tako je trajalo za neko vreme, ali na jedan put udare neprijatelji na elinoga tasta sa dve strane, da nije znao kuda pre. On da re e u sebi car: "On e dve k eri što sam udao za carske sinove, im am sad od njih pom o , a ovu od koje sam se najviše nadao, dadoh za ru." I tako car u velikoj brizi izda zapovest, da svako ide na vojsku što god m o e sablju pasati. Išle su vojske sve jedna za drugom pred neprijatelja, a glasovi caru jednako nesretni dolaze da vojska propada. Najposle podigne se car sam sobom da vidi, kako je tam o. Za njim po e im alo i veliko, a s njim i ela na jednom konji ku. Svi su se eli podsm evali govore i: "Sad e dobro biti, ide ela, on e neprijatelja po trti i um iriti." Kad do u tam o, stanu u logor, a i ela za sebe šator na ini, i ostanu onde tri dana na miru. A etvrti dan zapo ne se boj. Sad ela zvizne, a konj zmajeveit obri se pred njim . ela odmah obu e one gosposke haljine što m u je konj doneo, pripaše sablju pa

usedne na konja i odmah uleti u boj. Kako on uleti u boj, sva se neprijateljska vojska uzbuni: ne zna se ili više on se e ili m u više konj tla i. I tako za tili as vojska neprijateljska prsne i razbegne se kud koje. Odmah do e glas caru pod šator da je u njegovoj vojsci bio junak koji je neprijatelja pobio i da neprijatelj ište mir. Car odmah zapovedi da taj junak do e predanj i da ište što ho e da ga daruje. Ovi prvi glasnici još i ne odu da tra e onoga junaka, a to do u drugi i ka u da je to njegov el. Car se udivi kad to uje, i nije hteo verovati: "Kad bi on bio, on bidošao k meni." A elu mu poru i: "Kad po em o ku i, napored u s njim jahati." Kad se posle toga u inimir i po u natrag. elu savije svoj šator i ono malo prtljaga, i metne na svoga konjika, pa onda zvizne a konj se zmajevitobri pred njim. On obu e gosposko odelo i usedne na zmajevita konja pa po e s carem napored da ga svi vide da je on. Kad car vidi da je on, od radosti se zapla e i tako u radosti do u ku i i onde car još za ivota svoga preda eli carstvo, te elu postane car.

3

Gvozden ovjek.

Bio jedan car, pa imao tri sina. Kad mu sinovi dorastu do enidbe, onda im on zapovedi da se popne svaki na kulu, pa da s kule zastreli: gde koga padne strela, odande e m u dovesti devojku. Sinovi poslušaju oca, pa kad zastrele starija dvojica, strele im padnu u dva grada; a kad najmla i zastreli, njegova se strela izgubi, pa je stanu tra itim a sve strane, i nikako da je na u; najposle nagaze na nekaku bunarinu, kad tamo – u bunarini jedna velika aba, i kod abe strela najmla ega careva sina. Bre bolje jave caru kako su našli strelu, a car, kad uje, odmah dovede devojke iz ona dva grada za dva starija sina, a za najmla ega donese onu abu, pa ih ven a i u iniveliko veselje. Kad bude vreme, svedu mladence, starija dva

brata svedu s njihovim devojkama. a najmlađega sa
abom. Pošto ih svedu, ali iz one babe iziđe krasna
devojka, što je nigde u carstvu nema, samo abljako a
ostane na zemlji, a kad bude ujutru, devojka opet uđe u
abljaku, i tako sve danjom abaa noćom devojka.
Posle nekoliko dana zapita ga mati: "Za Boga, sinko, kako
ti je s onim gadom?" A on joj kaže: "E moja mati, da ti
vidiš kakva je to lepota, izvuče se iz one košuljice, pa je
onda devojka što je nigde pod nebom nema." Onda mu
reče mati: "Za Boga sine, pa da je oprostimo. Doveće
ukradu košuljicu pametna pender, a ja u je polako
uzeti s pendera pa u je baciti u pećneka izgori." On
poslušao mater; kad bude uveče, i od babe iziđe devojka,
on joj ukrade košuljicu, pametna pender, a mati dođe
pa je uzme i baci u peć, te izgori. Kad pred zoru ustane
devojka pa stane tražiti košuljicu da se pretvori abaa, ali
košuljice nema, i tako ona ostane devojka. Kad ujutru
svane, iziđe ona na polje, kad je vide, svi se začude: ne
mogu da se naglede take lepote.

Kad dođe prva nedelja, otide carica sa svojim snahama u
crkvu; kad iziđu iz crkve, sav narod stao pa gleda kakva je
to lepota; za caricu nikome ni mukaet. Onda po ne zlobiti
carica najmlađoj snasi svojoj, pa kako otide u dvor,
odmah reče caru: "Ja neću s tobom hleba jesti, ako toga
najmlađega sina ne isteraš iz dvora." Car je stane blažiti, i
jedva je malo umiri. Kad dođe nedelja, opet carica otide
sa svojim snahama u crkvu; pa kad iziđe iz crkve, sav
narod stao pa gleda najmlađu carevu snahu, i udi se takoj
lepoti. Onda carica kako otide kući, odmah na cara: "Ili on
iz dvora, ili ja. Kad car vidi da se nema kud ni kamo,
dozove najmlađega sina, pa mu reče: "Sinko! ja ujem da
se ti hvališ da moćeš jednim rupnjakom projesto bravaca
nahriniti." On se siromah stane krstiti govoreći, da on to
nije nikad ni pomislio. Ali car ni pet ni devet nego: "Ako
to ne uradiš, na tebi nema glave." Onda on siromah otide
plaću i keni svojoj, a ona ga zapita što plaće, a on joj
kaže sve šta je ikako je. Onda mu ona reče: "Neboj se
ništa, idi na onu bunarinu, gde ste mene našli, pa se

nadnesi nad nju pa vi i: "Šura, šura." On e se odazvati pa e te pitati šta eš, a tim u ka i sve šta ti je otac kazao." On posluša enu svoju, otide na bunarinu pa stane vikati: "Šura, šura." A šura se odzove iz bunarine: "Šta eš?" a on m u se potu i kako ho e otac da ga pogubi, ako jednim rupnjakom proje sto bravaca ne nahrani. Onda m u šura re e: "Po ekaj malo," pa m u izbaci jednoga svinjara pa m u re e: "T i sam o jedan rupnjak izvadi iz am bara, pa se onda ne staraj, svinjar e vu iko liko god ustreba, a niko ga ne e videti." Carev sin uzm e svinjara, pa s njim ku i. Kad do e ku i, a svinje gladne ci e po dvoru, ekaju da im se da jesti, i sav dvor izišao da vidi šta e biti. Onda najm la i carev sin otvori am bar pa iznese jedan rupnjak proje, te uspe svinjama; svinje jedu a onaj svinjar jednako dosipa, a niko ga ne vidi. Car ostane ude i se, gde se nasitiše sto bravaca od jednoga rupnjaka proje. O naj svinjar posle otide svojim putem.

Posle nekog vremena opet car dozove najm la ega svojeg sina, pa m u re e: "Ja ujem , gde se ti hvališ da m o eš napojiti sto volova jednim kablom vode." On se siromah upropasti i stane se odgovarati, da to nije nikad ni pomislio. Ali mu se car ne dadne mnogo odgovarati, nego m u re e: "A ko to ne uradiš, na tebi nem a glave." Onda on sirom ah otide ku i pla u i, a ena kad ga vidi gde pla e, zapita ga što pla e, a on joj pripovedi kako ga na novo otac bedi. Onda m u ona re e: "Idi opet na onu bunarinu pa vi i: "Šura, šura," a on e se srditi i re i e ti: "Aratos ti i takoga zeta," a tim u ka i: "N evolja m e tera," pa m u pripovedi sve šta je i kako. On posluša enu svoju, otide na bunarinu , i stane vikati: "Šura, šura!" a šura m u se srdito odzove: "A ratos ti i takoga zeta, šta eš opet?" A on mu odgovori: "Šura, nevolja m e tera, otac m i zapovedio da jednim kablom vode sto volova napojim " Onda mu šura re e: "Po ekaj malo." T e m u izbaci jednoga govedara, pa m u re e: "T i sam o jedan kabao izvuci iz bunara, pa uspi u valov, posle nem ajbrige, ovaj e govedar vu iko liko god ustreba, a niko ga ne e videti."

On zahvali šuri, pa uzme govedara, pa s njim kući; kad
tamo, a volovi drede oko valova, ekaju da im se da
voda, i sav dvor izišao da vidi šta će biti. Onda najmlađi
carev sin izvuče kabao vode, pa uspe volovima u valov:
volovi piju, a onaj govedar jednako doliva, a niko ga ne
vidi. Car ostane ude i se, gde se napoji sto volova od
jednoga kabla vode. Onaj govedar posle otide sam svojim
putem.

Posle nekoga vremena opet dozove car najmlađega sina,
pa mu reče: "Ja ujem da se ti hvališ da moć dovesti
gvozdena ovek." On se siromah stane odgovarati, da to
nije nikad ni pomislio, ali car: "Nireviše; nego ako to
ne uradiš, na tebi nema glave." Onda on siromah otide k
eni svojoj plau, a ona kad vidi gde plače, pita ga:
"Što plačeš?" A on joj kaže šta je ikako. Onda mu ona
reče: "Idi opet na bunar, pa viči: "Šura, šura," on će se
odazvati i srdiće se pa će ti reći: "A ratos i takoga zeta."
Ali ti mu kaži: "Za Boga! nevoljame tera!" pa mu
pripovedi sve redom." On poslušajući, otide na bunar, pa
stane vikati: "Šura, šura!" On se srdito odzove: "A ratos i
takoga zeta, šta ćeš opet?" A on mu odgovori: "Za Boga,
šura, nevoljame tera; ište otac da mu donesem gvozdena
oveka, da se s njime razgovara." Onda mu šura odgovori:
"Poekaj malo; sad uja izai, ali se nemoj prepadati ni
straviti." Kad malo zas, ali eto ti gvozdena ovek. Veliki
je, strašan je! vuče buduzasobom, sve ore zemlju, ide za
njim brazda kao da osam volova ore.

Kad car izdaleka ugleda gde ide gvozden ovek, on se
poplašio, te zatvori dvorove, pa pobegne na gomje ardake,
i zatvori se. Kad dođe gvozden ovek, stane lepo na
vratima lupati da mu otvore, a kad vidi da niko ne otvora,
on bubne pesnicom u vrata, a vrata se odmah na dvoje
raspadnu, tako otvori redom sva vrata i dođe pred cara.
Kad dođe pred cara, zapita ga: "Šta si me zvao?" A car
ući kao nemrt. "Tašta ti imaš samnom." reče gvozden
ovek, pa ga zvrčne u celo, a car odmah dušu ispusti.
Onda gvozden ovek uzme zeta svoga pa ga postavi za

cara, i tako je najmlađi sin sa svojom ženom carovao do svoga veka.

4.

Kum riba.

Nekakvom večeru umirahu reče: neka jedva krst do nekaju a neka ni petnaest dana. Svuda je na proroci hodio i na proroke knjigu otvarao, ali ništa fajdisalo nije, dok nekakva prorica sjetuje ovoga večer i dade mu nekakav zapis govoreći: "Uzmi ovaj zapis i stavi ga tvojoj ženi da ga nosi o grlu, ma nemoj dašnjim e izvan kuće iza oće. Ona će ti ostanuti teška, i kada doće vrijeme da rodi, ne zovi druge babice da dijete obabi nego mene."

Ček uzme zapis i da ga ženi da ga nosi kazavši joj, kako mu je prorica rekla, te ona te iste godine ostane teška. Ali nesrećom ispred samoga roćenja poće negće izvan kuće i zaboravi snimiti s grla on i zapis, i ne bi se ni tadar dosjetila, nego joj doće nekakva muka u drob, te ona tr i dom a i teke doće, izbi dijete muško m rtvo i lakom glavom ne dade. Dosjeti se sirom ašica ćena, ali svrh svijeh jada ne kazuje mu u da ne bude više trlabuke. Kad uje mu za nesreću, stane lelekati koliko da je glavom poginuo, pa odmah opet konoj prorici, a ona kada doće, sjeti se što je, ali ništa mu u nešće kazivati, nego opet enu mu pokara i sjetuje da posan sega bolji opaz im a. Po tom ćena malo je kad izvan kuće i izlazila, a ako je kad i izljevla, ostavljala je zapis dom a, te opet ostane teška; i kada doće vrijeme od roćenja, pošlju za ovu prorocu da dijete babi. Kad li evo rodi sina u krvavoj košuljici. Kad prorica vidi, sjeti se da je vjedogonja, pa sutuke radi iznese dijete na dvor od kuće i zavika iza svega glasa: "Ujpuće i narode! rodi vućica vuka, svemu svijetu na znanje a ćetetu na zdravlje." Oć beseli se oćaci hoćašće u put da se dijete krsti bojeći se smrti, ali mu ne dade prorica govoreći: "Ne, ja znam što ućiniti, ako ćeliš da ti dijete zdravo

ostane i dugo živi." Na to uzme dijete, povije ga, i objesi
mu dragi kamen o vratu i na jedan listić karte napiše:
"Primi kume Boga i svetog Jovana a dar uzmi", pa iznese
dijete i ostavi na raskrsnicu blizu nekake rijeke, i otolen
doma u onoj gađe. Dijete samo a zar i gladno, stane
plakati, a bilo rano, te se niko onuda ne namjeri, dok u
onoj rijeci za uje nekakva velika riba, te ona na suvo, i po
glasu nabrblje ono dijete, i teke što zinula bješe da ga
prodere, zasja se on i dragi kamen, te ona da vidi šta je,
kad li – vidi i on i zapis etetu na prsima, pa se ustegne na
se, i uhvati dijete u eljusti tešnjim e oinojku i. Oni kod
ku e opaze izdaleka ribu, e dijete u zubima nosi, i e riba
vriskom tr i, a dijete pišti i ci i, te svi u pla i u vrisku, a
proro ica ih stane tešiti i govoriti da se ne boje, jere je to
sjen eteta, i iztr i na susret ribi i dijete primi. Po tom
zovnu popa da dijete krsti po zakonu, a za kuma onu istu
ribu. Kad svrši pop krštenje, krenu svi doma da piju i na
estito, a kuma riba neše, nego uze on i dragi kamen, i
otolen kao najbr a tica pole e i ostani se u sinje more, i
ništa ne re e drugo, nego: "S Bogom , kume! kad ja iz
mora opet izišao, tadar i ti um rüo!" Ovo je dijete ivljeo
Bog zna koliko i dokle, i kad je ve pod starost htio da
umre, poka e mu se opet ona ista riba, i tek što se šnjim e
oprosti, on umre, a ribe nestane s te stope da niko ko se tu
namjerio, ne vi e ku se ede i što se od nje u ini.

5

Carica i snaha ovca.

Bijaše nekakva zla carica, koja m noge ljude i ene s
ovoga svijeta sm icaše da se nikada nije niko mogao
dosjetiti, i nem aše drugo nikoga nego jednoga jedik toga
sina kojega m išljaše nakon sebe za cara ostaviti. Kad
do e vrijeme da carica eni sina, re e mu: "Ja sam našla
za tebe evo jku sjenovitu, koja e ti krilate junake ra ati, i
ako ovu ne uzmeš što sam ti ja našla, pazi se što e ti se

dogoditi." Sin joj na to odgovori da joj zahvaljuje na svim a evojkama od svijeta i na svim a krilatijem sinovima, jer je ve našao evojkicu, i da e je na sramotu materinu vjenati, ve nijednu, m akar se nikada i ne o enio. Pošto carica ovo u ra lju ti se i zaprijeti m u govore i: "E la, ako ti basta." Carev sin materi za inat o eni se izovne vilu za kuma i zm aja za staroga svata, te s evojkom doma, govore i svojoj eni da se od njegove materu uva i krije, da je nenadno udo ne sna e "jer je" veli "ona nekaka ena udesne ruke tako da su moja sva bra a i sestre pa i sam otac na pre ac pom rli, ili ih je ona otrovala ili zam a ijala." Pro e nekoliko vremen a i carica ne vidi svoje snahe, i koliko je go nastajala da je vidi, ništa nije mogla u initi, dok jedno jutro nesre om po e joj mu u lov, i zaludu zatvori vrata od kam are e mu je nevjesta spavala; jer carica obazna da je on otišao u lov, te nekakijem štapom takne u vratnice te vrata jedanak bupiše na tle. Prepade se sirota nevjesta, sko i u susret s veku, i pane pred njom na gola koljena kao da joj se umoli i oprošten je ište. A ona je podi e govore i: "N e boj se, m o j sinko, ja nijesam za drugo došla nego da te darujem kao poprav svoje dijete." O vo izrekavši izvadi jedan prsten i uhvati snahu za ruku, pak m e u i joj ovi prsten na prst pronjunjori nekoliko rije i, a ona nju u ruku po zakonu poljubi i zahvali na prstenu. Carica otide s te stope, a snaha joj gledaju i i preme u ion i prsten, kakoga još u svome vijeku nije vi ela, tako je bio lijep, m alo za vrijeme pretvori se u ovca i tam amo kroz kamaru stane blejati. Carica je im ala neg e potajno nekaku veliku a daju, i kad bi koga o arala ovijem prstenom, i pošto bi se prom etnuo u ovca, povel a bi ovoj nesito ja daji i teke se vra aše da uhvati i povede snahu, prisprije u toliko i njen sin iz lova te jedanak se na u na vratim a od kam are. Kad ga alosna ena vidi, po ne oko njega i uzan j skakati i blejati da se i sam cari in sin za udi, i ne m ogaše da progovori rije i, krste i se od uda, i najposlije m ater zapita: "O tkud ova ovca ov en?" "K am o m i ena?" O na se sm ete ne znaju i m u šta odgovoriti, nego to toliko da ništa ne zna, i zakune

se nije prokletom dušom. Vide i carev sin da mu ene
nem a, a ova ovca m im o ikake ovce e neprestano njega u
o i gleda, oko lo noga m u se uvija i neprestano bleji, stavi
se da je zam a ijana, te on od alosti da sam sebe ubije i
tra e i no kroz kam aru, vid i on i udesni prsten u kam ari, i
pru i ruku da ga uzm e, a ovca na njega sko i i ne da m u
ga uzeti, nego na njega nasr e da m u oba oka izbije. Sjeti
se on zlu, te uzm e ovcu, pa s njom u goru tra e i izovu i
kum u vilu, dok je nekako dozove, pa kad se sastanu, ka e
jojon sve kako je i što je, a vila m u odgovori: "O na ti je
zatravljena i zam a ijana, m a ja prije nego se dogovorim
sa svojijem bratim om zm ajem , ni šta ti ne um ijem re i."
O nda ti vila nekuda pole e i dovede zm aja. Kad se svi
sastadoše i zmaju kazaše sve potanko, ci e zm aj da se sva
gora ustrese, i re e carevu sinu: "A ko eliš da opet tvoja
ena ostane kaka je i bila, treba da dvije duše izgubim o."
"Koje?" upita carev sin. "Tvoju i moju majku", odgovori
zm aj, a zm ajeva m ajka bila je ona a daja u carice. Carev
sin na to pristane, ali vila re e im : "N e tako, ako su vam
m ajke dušu izgubile, nem ojte vi; nego hajde ti zmaju
zakum i m ater a daju, da više ne pro dire B o jih duša, a ja
u kum u caricu, da se ve okanizlo initi." I tako po u svi
dom a, zakum e u tri puta a daju, a tri puta caricu, i one im
se zakunu da ne e, te carica izvadi drugi prsten, dade
ovci, a ovca provr e se opet kakva je i bila. I B og m i te
veselio!

6

Vilina gora.

Im ao N ekakav bogati ovjek jedinka sina, pa o thran ivši ga
do oru ja pošlje ga po svijetu da te e, ali ne te e da aspri
ste e nego da ste e pam eti, i da vid i idu i po svijetu kako
se trudio i vi i kako se valja m u iti da se ovoga kratkoga.
vijeka pošteno i vi, i dade m u neko liko aspri što e m u
dosta za put biti. Kad ga opremi, mnoge mu stvari

preporu i a najviše da uva novac, pak ga s blagoslovom otpusti. Idu i ovaj m ladi po svijetu do e u nekakav grad gdje vidi da jednoga ovjeka vode na vješalo. On se za udi pak pritr avši zapita šta je skrivio ovi sirom ah ovjek te ga na sm rt osudiše, a neki m u odgovori: "O vi je ovjek du an m nozinji, i ne im aju i otkuda da sve svakome isplati, po zakonima ovoga m jesta zaslu io je sm rt." On uvši ovo zapita sudnike: "G ospodo! jeli m ogu e da ja toga ovjeka od sm rti otkupim , i da platim što je du an?" On im u odgovore: "Z a što ne! plati to liko i to liko pa evo ti ovjeka da od njega iniš što ho eš." On izvadi sve ono novaca što im aše pa najposlije sve haljine do košu lje, i kad nam iri koliko je trebalo, sudnici m u dadoše ovjeka, te on s njim po svijetu prose i od vrata do vrata. Jednu ve er le e i zajedno ova dvojica, re e otkupljenik: "M eni se dodijalo ve ovako ivjeti, a još m i je alost viša tebe gledaju i e s m ene stradaš, nego hajdem o u vilinu goru, tam o em o na i jednu m oju posestrim u i ona e nam kazati na in kako em o obojica obogatiti." M ladi pristane na ovo i upute se k vilinoj gori sve stranputicama nekijem , ka lauze i otkupljenik a m ladi sustopice za njim , dok tako do u u nekaku goru, kojoj vrh do m jeseca do ticaše, a listovi joj zlatni bjehu a stab la srebna, a usred nje vi aše se velik i plam idim od ognja. M ladi vide i to prepadne se i upita svoga druga: "Š ta je ovo? kakovo je ovo udo." A on m u odgovori: "N e boj se, ovo je sve m oje posestrim e i njezine m atere, pa i naše, sam o teke znadi da se m i dvojica ne m o em o njim a na jedan put iznenada javiti, nego ja otidoh k njima da im se javim i da im ka em da sm o došli k njim a da s njim a ivim o, a tim e pri ekaj ov en pod ono drijevo, te je od suhoga zlata a perja su mu biserna; ma pazi, bez velikoga svoga uda nem o j pisnu ti rije i jedne dok len se vratim opet k tebe, jer je ovo drvo sviju vila, ispod njega se kupe ljeti te na er eve vezu, pak ako kakva m ladi a opaze u ovu goru u oni aso im a ga zatrave i u kaku go ho e ivinu obrnu." O vo izrekavši nestade ga kao da ga zem lja pro drije. M ladi stoje ion e dosadi m u se ekati te

po ne tam amo kroz goru šetati se dok nabasa na nekakvo kolo krilatijeh evojaka, pa se prikri da ih gleda i sluša kako pjevaju, ali njegovom nesreom opaziga kolovica te ga oim a zatravi i u oni asostade nijem i slijep. Tada se prepade te od straha i velike alosti stade vikati i plakati, dok evo ti odnekud dole e na krilima predan joni ovjek, uhvati ga za ruku i re e: "Ne boj se, što ti je?" A on mu rukama pokae da je oslijepio i onijem io. Tada oni ovjek kad to vi e, izvadi iza pasa nekakumu malu zlatnu svralicu, pa se pripe na jedno drvo i po e u nju zvi eti, dok evo ti sa sviju strana vila i vilenika, ovoga ovjeka bra e i sestara, pobratima i posestrima, toliko da im broja ne bješe, te po eše po gori brata nekake ljekovite trave, pa dadoše mladi u da pije, a drugom mu opet namazaše oi, te u oni isti asste e vid o inji i razgovor deset puta ljepši i bolji nego li je prijed imao. Po tom ga prim iše u svoje društvo, io eniše ga, te ste e silno blago i im a lijep porod. Ali kad ve ostari, pokaja se gospodu Bogu, povrati se svome domu, i jedva iva zate e svoga roditelja, te se s njim oprost i ukopaga, te do a smrti ivje kao pravi hrišanin, ali opet dok len je go ivio svakoga je ljeta po jedan put u onu goru hodio te se s dru inom sastajao i pozdravljao.

7.

Tica djevojka.

Imao nekakav kralj jedinka sina. Kad mu ve za enidbu prispije, otpravi ga po svijetu da tra i za sebe evojkju. Kraljev sin po e, i cijeli svijet obišavši ne mo e na i za sebe evojke. Pošto vi e da ne mo e na i nakon toliko silnoga troška i vremenena naum i da sam sebe ubije, i m isle i kako krene uz jedno brdo da se s njega baci strm oglav da mu se ni strva ne bi znalo. Kad izi e na brdo, popne se na jedan veliki stanac kamen, i tek da se baci nizan j, za uje jedan glas e mu govori: "Ne, ne,

ov je e! za trista šezdeset i pet koji su u godini!" On se ustegne i ne vide i nikoga upita: "Koji si ti što sam nom zboriš? da se vidim o, pak kad uješ jade moje. ne eš m i sm etati da sebe ne sam odavim ." Na to m u se uka e nekakav ovjek vas sijed kao ovca, i re e m u: "Ja znam što je tebe, nego m e uj: vidiš li ono onam o (pokazuju i prstom) veliko brdo?" On m u odgovori: "V idim ." "A vidiš li ono silno mramorje povrhnjega?" "Vidim." "E dobro" re e starac; "navrh onoga brda im a jedna baba zlatnijeh kosa e dan ino na jednom m jestu sjedi i u skutu dr i jednu tiku; ko je ovu tiku kadar dobiti, on e najsretniji ovjek na ovom svijetu biti; nego pazi dobro; ti treba ovu babu, ako ti basta, prvo nego te vidi za kose da uhvatiš, a ako ona tebe prvo vidi nego ti nju za kose uhvatiš, okam eni eš se na ono m jestu i u oni as, kao što se dogodilo od svijeh onijeh m ladi a što vidiš onam o dupke okam enjene, rekao bi ovjek da je m ram orje." uju i ove rije i kraljev sin re e u sebi: "M eni je sve jedno, idem onam o, pa ako m i reuši da je za kose uhvatim , dobro sam ; ako li ne, svako jako sam naum io ivotu svom e kidisati." Te on onam o na ono drugo brdo. D ošavši ve blizu babe po ejoj sple i te šum ke putnje, i njegovom sre om baba se s onom ticom igraše i prema suncu biskaše, a on polako te babu za kose. Vrisne baba da se sve brdo od jakote po ne drm ati kao kad je najve i potres, ali kraljev sin dr i i ne pušta. O ndar m u baba re e: "Š ta ho eš od m ene?" On joj odgovori: "D a m i daš tu tiku sa skuta i da povmeš sve ove hriš anske duše." O na na to pristane, da m u tiku i pusti iz usta nekakav vjetar plavetan i zadunu put onijeh okam enjenijeh ljudi, te svi na jedanak o ivješe. K raljev sin dohvativši ove se tice po ne da je ljubi od m iline, i ljube i je prom etnu m u se najljepša evojka. A ovo je bila jedna evojka koju je baba zam a ijala bila i u tiku prom etnula pa m am ila m ladi e njom e. K ad kraljev sin sagleda evojku, om ilje m u i krenu s njom e svojojku i, i na polasku ona m u dade jedan štap govore im u, da što go se re e ovom e štapu, ono u ini. B ogm e kraljev sin najpri e kucnu njim u jedan kam en, a to se izru i iz njega

rupa rušpija zlatnijeh, pak se nagmuše koliko im je dosta za put. Putuju i do u na nekaku veliku rijeku i ne mogu prije i, ta e štapom a rijeka se razdvoji, i pasaše. Idu i naprijed nastupe na gomilu vukova, te vuci napanu na njega i na vjerenicu mu da ih rastrgnu; ali kako koji nasrtaše tako ga on štapom do ekivaše, i kako kojega udari, vuk se preokrene u m ravinjak. Najpotlje putuju i stignu zdravo i veselo doma i vjenaju se.

8.

Car htio ker da uzme.

Bio jedan car i carica. Ova carica im aše zvezdu na elu pa rodi i ker sa zvezdom na elu. Kad k i bude na udaju, umre carica i na smrti zakune cara, kad se stane eniti da ne uzme druge ve koja im a zvezdu na elu. Kad po e car da se eni, raspíše po svem u svetu, im a li gde devojka ili udovica sa zvezdom na elu. Kad m u od sviju strana otpišu da nema take ni devojke ni udovice, on onda šta e, ve da uzme svoju ker, pa sazove sve m inistre da m u ka u m o e li to biti; m inistri ka u da m o e, a on onda otide svojoj k eri, i re e joj: " kerko! Nije druk ije, valja za mene da po eš, mati je tako zaklela, a druge u svetu nema sa zvezdom na elu." O na stane plakati i m o liti se: "Jaoj tata, kako bih ja za oca pošla!" A car je onda izvede na sud pred m inistre, i oni još jednom reku da m o e otac uzeti ker svoju. O nda ona otide jednoj babi i potu i joj se, a baba joj re e da ište da joj otac na in i od svile haljine da mogu stati u orahovu ljusku, pa e onda po i za njega. O na to ka e ocu, ali šta car ne bi m ogao u in i ti? na in i on njoj onake haljine, a ona opet otide babi: "Što u, baba? na in io." A baba joj re e: "Sad išti od srebra haljine, pa da stanu u orahovu ljusku. To valja da ne e m o i na in i ti. O tide ona opet ocu i ka e m u da joj na in i od srebra haljine pa da stanu u orahovu ljusku. A li car na in i i to. O pet ona otide babi, a baba joj ka e da ište od zlata

haljine, pa da stanu u orahovu ljusku. Kad joj otac na ini i take haljine, ona do e baba i pla u i: "Jao, baba, šta u? na inio i od zlata haljine." A baba joj re e: "Sad ti neznam drugo, ve išti od sam e m išje ko e, to baš ne e m o i na initi. Kad ona i to od oca zaište, on od m a izda zapovest da svaki ovek donese po toliko i toliko ko a od m iševa, i tako za nekoliko dana dobije k i careva haljine od sam e m išje ko e. Pa od m ah car skupi svatove da se su tradan ven a sa svojom k eri. A linju baba nau i šta e raditi, te u ve e u o i svadbe zaište kadu vode i dve bele patke, "da se" veli "okupam, tako valja." Car zapovedi te joj se odnese u sobu kada vode i dve bele patke, a ona zaklju a vrata, i pusti patke u kadu, pa obu e one haljine od m išje ko e, a od svile, od srebra i od zlata u orahovim ljuskam a metne u nedra pa kroz pend er pobegne. V ide i car gde je nem a zadugo da do e m e goste, pošlje jednoga slugu da sluša na vratim a, kupa li se još. S luga otide i stane slušati, pa kad u je gde se patke lepršaju po vodi, on pom isli da je ona, pak se vrati i ka e caru da se još kupa. Kad bi ujutru, ve svi gotovi da idu na ven anje, a nje još nem a, onda car naredi te obiju vrata, kad tamo vidi kako ga je prevarila, te od m ah pošlje po teru za njom , i ona je tra ila i tra ila, i ne našavši je vrati se, i car najposle m išljaše da su je gde rastrgli zverovi. A li ona idu i za dugo do e u drugo carstvo u jednu šum u; ne znaju ini šta e nikako e, zavu e se u jedno šuplje drvo. U to doba carev sin lovio u šum i, pa nekako psinai u na ono drvo, i stanu lajati, onda lovci potr ionam o m isle i da je kaka zveru drvetu, a vide devojk u u onoj m išjoj haljini, po u da pucaju na nju, ali carski sin ne dade: "N em ojte" re e, "ve da je vodim o dvoru, da im am o što niko nem a." Kad je izvedu iz drveta na polje, zapitaju je: "Ko si?" A ona odgovori: "Ne znam." A oni je opet zapitaju: "Jesi li ivotinja ili si ove je stvorenje, ili si avetinja?" O na opet: "N e znam ." "Z naš, ne znaš", re e carski sin, "ti m oraš s nam a." Kad je odvedu dvoru carskom e, odrede je da uva guske, i sluge je prozovu pepeljgom. Kad pro e neko vrem e, carski sin u ini veliku ast i sazove m ного

gospode i gospođa i gospodskih devojaka i svoje i iz tu ih
carevina. Onda ona u svojoj sobici svu srebrnu haljinu od m
kone, pa obuče one od svile, pa otide među gospodu. Svi
se zaude njezinoj lepoti a osobito zvezdina elu. Carski
sin uzme je, te igraše s njom, pa je zapita od kuda je, a ona
odgovori: "Iz izmegrada." Po tom se ukrade i otide u
svoju sobu, svu srebrnu haljinu, pak obuče opet one od
m
kone, a gospoda kad opaziše da je nema, stadoše
pitati: "Kud je ta lepota?" a najviše carev sin. Kad se sva
gospoda razila, raspriše! carski sin po svemu svetu za
izmegrada mu javi gde je. Ali sa sviju strana otpišu
da toga grada nema. Po tom on na ino opet nastane, ne bi li i
ona došla. A ona ondakad se veselje počne, obuče
srebrnu haljinu, pa otide među gospodu. Kako ona tamo,
svi polete pred nju, a carski sin uzme je za ruku, pa joj
stane govoriti: "Gde ste za Boga? ja poludih za vama, a
izmegrada nigde nema." "Gospodine!" odgovori ona,
"sad vam pravo kazati; ja sam iz Legen grada." Pošto
carev sin malo poigra s njome, opet se ona nekako ukrade,
pa otišavši u svoju sobu svu srebrnu haljinu, a obuče
one od m
kone. Po tom carev sin raspriše za Legen grad
gde je, i od svuda otpišu, da toga grada nema. Onda on i
treputda nastane, i ona u zlatnim haljinama dođe. Carev sin
obraduje se i stane je moliti, da mu kaže pravo od kuda je,
jer, veli, da ni Legen grada nije mogao nigde naći. "E sad
vam" reče ona "pravo kazati: ja sam iz Sablje grada."
Pošto carev sin poigra s njom, skinu prsten s ruke i da joj
a ona se po tom opet nekako ukrade. Onda carev sin
raspriše za Sablju grad, oni mu opet otpišu, da toga grada
nema. Onda se on razboli, i boluju i dugo vremena, padne
mu na um na mleko, pa da se udrobi hleba. Odmah ka
kuvaru, da izvadim leka, a ona devojka umišjojki stane
ga moliti da ona udrobi. "Idi bez traga!" prodere se on na
nju, "da upadne kakva dlaka s tebe, pa da platim glavom."
"Ne e, kuvare," reče mu ona, "ja sam noasnila da e
odmah ozdraviti, ako iz moje ruke što izjede." Na to joj
kuvar dopusti, a ona drobe u mleko spusti onaj prsten u
njega. Kad caru odnesu mleko, i on ga promeša kašikom,

na e prsten, te ipi odmah ipovije: "Dajte ovamo kuvara!" Kuvar se siromah prepadne, da nije od pepeljuge dlaka upala, pa kao mrta dođe pred carskoga sina. "Kojeg drobio u ovom leko?" zapita ga carski sin, a kuvar drkajući odgovori: "Ja sam, gospodine." "Nisi ti, ve kazujko je, ili eš poginuti." Onda kuvar stane plakati i kazivati, kako ga je pepeljuga prevarila, da je snila, da e gospodar ozdraviti, ako što izjede iz njene ruke. Kad carski sin uje za pepeljugu, ipi pa otrik njojzi, razdere na njoj m išje haljine i natera je da obu e one zlatne, pa je odvede ocu i materi, te se lepo ven a snjom e. Kad se ven aju, pripovedi ona njima sve, kako je i za što je od oca pobjegla, i kad pro e godina dana, rodi ona keri sina zajedno, kersa zvezdom na elu kao i u nje. Kad deca malo odja aju, sedne ona smu em is decom na intov, pa ode svome ocu. Kad do e, a otac baš njojzi za dušu daje, pa kad je vidi, Bo e! te radosti i toga veselja, što je inio. A onu babu što je nju u ila, što je ona injen mu obdari, to otac trojinom a one m inistre, što su kazali da mo e otac ker uzeti, sve pogubi.

9.

Tri prstena.

Nekakav kralj zaprosi za svoga sina u drugoga kralja šer, i pošlje mu knjigu ištu i evojkui uz knjigu obilje je na evojku. Kad kralju knjiga do e i vidi šta mu piše, on re e poslaniku: "Ja ti, prijatelju, ne mogu ništa odgovoriti, dok ne pitam evojke." Po tom otišavši k svojojkerika ejoj, kako je ta i ta kralj prosi za svoga sina i poslao prsten za obilje je, "nego" veli "šta u mu odgovoriti?" A ona re e ocu: "Odgovori mu: ako mi ne donese tri prstena jedan od zvijezda, drugi od mjeseca a tre i od sunca, ja ga ne u." Kraljka e sve ovo poslaniku i pristavi: "Pozdravi svoga kralja, i zahvali mu od mene na pitanju i moli ga, da mu ne bude ao na odgovor mo je sam osione šere, elejojne

može ništa." Poslanik se vratio kralju, šta je rekao, a kralj se razljuti i stane moliti, kako bi dobio ova tri prstena, pa najposlije turi glas po svemu svijetu: ko mu dobio ova tri prstena, da mu dati polovinu kraljevine svoje ili blago nebrojeno. Ali sve zafajdu. Najposlije kraljev sin padne u veliku žalost, i vešće od jada da se ubije, kad tu mirivši onako za u nekaku planinu i nabasa na jednu babu, e kraj puta sjedi. On joj nazove pomoz' Bog, a ona mu prihvati: "Bog daj budi, nesretniji pa sretniji i presretniji sine!" Kraljev sin kad ovo čuje, on se zaudi i upita je, šta e ovo reći, a ona odgovori: "Ti si bio propao, ali si naišao na ljekara, koji e te – ako Bog da – od te muke izbaviti." Tada on po e da joj kazuje, šta mu je, a ona mu ne daje, nego zavika: "Dosta, dosta, ja znam što ti je, nego uzmi ovu travu što mi je u njedrima, te je u svoja njedra stavi; raš ešljaj mi kose i pušti mi polovicu sprijeda polovicu niz pleći, pak do dove e ostani ov en kod mene." On je poslušao: uzme joj travu iz njedara i stavi u svoja njedra, pa rasplete joj kosu koja pade po dolini sva crna kao ugalj, samo e e koja sijeda. A kad bi ispred ve era, re e baba kraljevu sinu: "Prvu zvijezdu kad ugledaš, izvadi tu travu iz njedara i reci: daj mi Bo e prsten." On tako u ino, i tek što izre e što mu je rekla, zvijezda se uzigra, te predan j prsten pade i u njemu ona ista zvijezda. Po tom re e mu baba, da pazi kad izi e iza gore mjesec, pa da isto u ino. I on u ino, i prsten mu pade i u njemu mjesec. A kad bi u jutru prije sunca, re e mu baba: "Pazi dobro, kad uspom alja sunce, pa kad pomoli, gledaj ga kroz moje kose, dokle sa svijem izi e, i tri puta reci: "Pretvori mi Bo e od ove kose prsten kao sunce!" Te on tako u ino, i tek što tre i put zavika, provr e mu se od onijeh kosa prsten sjajan kao sunce. Pošto kraljev sin ovako dobavi sva tri prstena, upita babu: "Šta sam ti du an?" A ona mu odgovori: "Ništa drugo, nego dok len si iv, da se za moju dušu Bogu moliš, jer u ja do malo dana umrijeti, i da ne kazuješ nikom e." Potom joj kraljev sin zahvali i u ruku je poljubi, i s njom se oprosti, i došavši doma ka e sve svojem u ocu, a on s

onijem prstenim a pošalje k evojcima, ona po e zanj i s njim e se po zakonu vjen a.

10

Zla svekrva

Nekakoga cara sin šetaju i se jednom naide na jednom jesto, e se bijahu evojke skupile na igru, te se on e malo zaustavi da gleda evojke i igru. Sve evojke koje on e bijahu, pristajahu u igru osim tri m nogo lijepe, koje pa strani sje ahu i kao stidno igru gledahu. Carev sin kad ih opazi, pristupi k njima i upita ih, bili se udale i za koga bi koja najradija. Jedna odgovori, da bi za mlinara, jer on im a dosta kruha; druga za obana, jer im a dosta m lijeka; a tre a uzdahnuvši re e: "A h, da carev sin zna šta bih m u ja rodila, sju tra bi m e vjen ao." "Š ta?" upita je carev siv, a ona m u odgovori: "D va sina zlatnijeh ruka i š er sa zlatnom zvijezdom na elu od prve u jedno." Carev sin kad to uje, on odmah šnjom e, te dom a, pa u crkvu, vjen a se i do malo vremena ona ostane etinja. O vi carev sin nije im ao oca nego m ajku preko m jere zlu enu, koja je m rzjela sina svojega osobito sad što je s reda evojk u vjen ao, i stane svojoj snasi a njegovoj eni o glavi raditi. Oni isti dan kad je mlada parica š ela roditi, po e joj m u u lov, i u tom e ona rodi dva sina zlatnijeh ruka i tre u evojk u zlatne zvijezde na elu. A kad joj svekrva to vidi, podstavi troje m a adi, a ono troje ece zatvori u jedan sanduk, pak naredi sluzi, da ga baci u najbli u rijeku. U ve e u sam u m rklicu kad se carev sin dom a vrati, istr i m u mater i javi, da m u je ena rodila troje m a adi. O n odmah zapovjedi, da je u isti as ponesu nasred onoga careva grada, i da ka u svakom e koje pored nje pro e, šta je rodila, i da je car zapovjedio da svako na nju pljune, a ko ne pljune, odmah da ga pogube. S luge ovako u ine, i jadna carica koje od stida koje od bolesti i od zime do

malodana umre. Oni sandu i s ono troje e ice plove i rijekom nanese ga sreća ispred jednoga velikoga dvora i dardina nekakoga prebogatoga oeka, koji baš sječe pokraj rijeke pred svojijem domom odmora radi. Kad ugleda sandu i, on brzo zapovjedi slugama, te ga uhvate i donesu mu ga. Otvorivši ga i vi evši ovo troje e ice u njemu, obraduje se i zaudi, dobavi dojilju i pohrani ih do oružabrua sestru do udaje. Jedan dan dozove ovi oekcara na objed, i po objedu izidu gledati graevine i dardine, da take ljepote i darila Boga nije bilo ni u jednoga cara ili kralja. Car se zaudi ovo gledaju i, a osobito onoj eci, ali ih ne poznaše, koliko ni oni njega, pa reče: "Hvala Bogu ljepote! ništa ne manka odo sam o tri stvari: Tica što zbori, drvo što pjeva i voda zelena." Ovo bi ao jednom e od ova dva brata i reče: "Odoh tražiti ove tri stvari, da baš ništa ne manka." I tako krene. Putuju i na e blizu nekaka jezera usred planine jednoga starca, e sjedivas sijed kao ovca, koji ga upita, e ide, a on mu sve kaže. Tada mu starac reče: "Ja u tikazati, e eš sve ovo na i. Hajde onamo, e se ja bacim ovom balotom gvozdenom, on e eš sve tri stvari na i, nego znadi: kad uzideš: onamo, stanu e vika igraja oko lo tebe velika od hiljadu ljudi, a nikoga ne eš vi eti, i niko te ne e ni prstom taknuti, a kam o li ubiti, ali nemoj da se obazreš za sobom bez svoga uda, jer eš se na ono mjesto okam eniti." Kad to u ovim ladi, otr aput onoga mjestu, e mu je starac balotubacio, dok na jedan put rekao bi pade nebo na zemlju, zavikaše s hiljadu strana, on se obrne da vidi ko je, kad ne vidi nikoga, pa se prepade i okameni se. Sju tri dan brat mu ne vide i brata da se vr e, po e i on za njim, sreće starca, i starac mu reče kao prvom e. On mu zahvali i trkeotide onamo, kad nasred puta vidi brata okam enjena, te po ne plakati i ljubiti ga, a u toliko za u onu uku i vrisku od hiljadu razli itijeh glasova, pak se prepade i po e da natrag bje i, ali teke se obrnu, okameni se i on blizu brata. Sestra njihova ne vide i ih natrag, sju tradan u sam u zoru ustane te tragom za njima, pogodi na onoga istog starca, i on joj

sve ka e, kako je i što je, i stane je odvrati da onam o ne ide "jer se niko odonuda", re e, "nije vratio, pa kad se ljudi oru aniprepanu, kako ne e evo jka kao što si ti?" Ali ona ni najmanje za to, nego ubere nekake trave te dobro uši zatisne i ru icam a suviše, pa re e starcu: "B aci tim eni balotu, da onam o idem e ona pane, sam o m ika i, ho u lina i sve tri stvari kako sam ti kazala, i ho u lina i bra u okam enjenu." Starac joj odgovori: "H o eš", pa u toliko odbaci balotu, a ona poteci onam o što je najbr e mogla. Došavši do oba brata okam enjena, pozna ih i stade da ih pla e, jer joj i vo srce pu e; i u to vrijeme za u neko liko, m a ne baš onoliko uke, nego ona potkrijepi sebe, te onam o e je pala balota. Kad do e, upazi jednu veliku pe inu i u njoj vidi tucu, koja joj u oni isti as dole e na desno ram e, i re e: "H vala da je B ogu! koliko im a vrem ena da te ekam ", i re e joj suviše: "H ajde u ono jezero onam o, zacrejni vode zelene, i od onoga drveta što pjeva gran icu o ebrsni, i kad do em o do tvoje bra e, nam a i ih da o ive." O na to u ini, pak krenuvši natrag kad do e do bra e, nam a e ih, i u oni isti as o ive, te svi dom a. Kad do u, obraduje im se oni gospodar, a još više kad vidi one tri stvari, koje je rekao car da ih nema, pak odmah u ini veliki objed i dozove cara. O nda re e ova tica: "Kad bude na trpezu, gospodaru, nemoj iznositi ni o ice ni pantarula ni no a, nego onako neka car jede rukam a." Poslušaj e ovi oek, i kad do e car, ka e mu, kako je dobio one tri stvari, i tako da ve ništa ne manka, pa otolen za trpezu gotovu. Car kad vidi da na trpezini e o ice ni no a ni pantarula, re e ijetko: "Š ta je ovo? kako e se ovo jesti?" "L ijepo" odgovori tica, "s m ukom kao što su se do sada m u ili ova tvoja dva sina i š er, i pokaj se, što si na veliku B o ju pravdu smakao svoju enu a njihovu m ater: ovo su tvoja eca, a na m jesto njih tvoja prokleta m ater, podm etnula troje m a adi." Car se obraduje, pritr i k eci, a oni k njem u, tu se i ljube i izgrle, pa otolen dom a, i u oni isti as sm akne m ater, a oba sina o eni i š er u da u jedan isti dan.

11

Opet zla svekrva.

Bile su dvije sirote bez oca i matere. S to je i jedan dan na prozoru vide, e ispred njihove ku e pro e carev sin, pa e re im la a: "A h lijep li je oni carev sin! da m e ho e uzeti za enu, rodila bih m u sina i š er na jedan puta zlatnijem a zvijezdam a na elu". Ovo nekako do u je carev sin, pa oni as otide i ovu evojk u vjen a, pa šnjom e doma. On nije imao oca, nego samo mater, vrlo opaku i zloga srca, koja kad sagleda sina i nevjestu, najedi se estoko i stane koriti sina, zašto je vjen ao evojk u, koja nije njem u prilika; ali joj ukor bi zafajdu, nego po ne m isliti, kako e snasi svojoj kradim ice do glave do i, ali ni to od sina ne m ogaše. I tako ova m lada carica zatrudni, te njezin m u dobavi od nekuda jednu proro icu i upita je, da m u ka e, šta e m u ena roditi, a ona m u odgovori: "Rodi e ti zajedno sina i š er sa zlatnijem a zvijezdam a na elu, nego pazi dobro, da ti se od nje i od dvoje ece što ne dogodi." Pri e nego m u se ena porodi, do e nekaka preša ovom e carevu sinu da ide na vojsku, pa bo je i se eni i eci dozove svoju opaku m ater i re e joj: "Zaklinjem te nebom izem ljom i svijem što je na svijetu: uvajm i enu i ono što rodi, dok len se ja vratim ." On otide, i m alo po tom rodim u ena najedanak sina i š er sa zlatnijem a zvijezdam a na elim a, ali m ater njegova na m jesto ovo dvoje ece pod m etne dvoje m alo štenadi a ecu od m atere sakrije, zatvori ih u jedan kov e i i dobro zape ativši da ih jednoj sluzi govore i: "H ajde s ovijem kov e i em te ga zakopaju zem lju u kako j pustinji ili utopiu rijeku kaku; i ako to ne u iniš što ti govorim , ne dolazim ive na o i bez svoga nenadnoga uda." S luga nose i kov e i pustinjom u, e pla u eca, te polako otvori zaklop, kad vidi ovo dvoje e ice kao dvije zlatne jabuke i na elim a zvijezde, ra ali joj se, te ih ne š edne zakopati u zem lju, nego ih baci u jednu ja u od m lina, pa

se vrati dom a ika e staroj carici, da je zakopala u zem lju u jednoj dubravi, i ona joj vjeruje. Onu istu ve er zatisne se okno od ja e i zaustave se kola od m lina brašnenoga, a m lina istr i da vidi šta je, kad na e onikov e i , i otvorivši ga vidi jadnu e icu, ali kad vidi zvijezde im na elim a, još se više za udi, pa dozove enu svoju, a ona ecu podoji i stane ih paziti kao i svoju ro enu. Carev sin došavši s vojske odmah upita mater, e mu je ena i šta mu je rodila, a ona mu odgovori: "Zlo i naopako za tebe, sinko! Ona ti je rodila dvoje štenadi, i ja ih nijesam sm jela od tebe ubiti ili baciti, nego nagnala sam tvoju enu da ih doji, dok len ti do eš; i eno je zatvorene u tam nici u gvo u, i kod nje su štenad, pak ti sad in i od nje što ho eš." Kad ovo u carev sin, sm rtni ga znoj dopade od velike tuge i alosti, te poleti s no em u tam nicu, da zakolje i enu i štenad. A kad di e ruku nad njom da je posije e, razrika se alosna m u ena: "Ah za Boga! ne ubij m e! ništa ti kriva nijesam , nego m e tvoja m ati evo ovo liko vrem ena ov en u tam nici zakovala, i podm etnu la dvoje štenadi, a m oju lijepu ecu neg e obestvila; nego se sm ilujna m ene!" Carev sin kad to u, razm isli i sa ali se na nju, pa stane ispitivati i mater i sve dvorane, ali ne m ogaše ništa razabrati, nego svim u ka u ono, što m u je pasja m ati nalagala, i ve ne znad ijaše, šta e da radi, ili svoju enu da zakolje ili da ide po svijetu tra iti svoju ecu. Ono dvoje ece igraju i se jedan dan po jednoj livadi prika e im se jedan m ladi u bijelijem haljinam a sa zlatnijem krilima – a ovo je bio an eo Bo ji – i re e im : "Hajte doma; evo vam ovi štap, pak njim e što go vam bude potreba, kucnite njim e te ete im ati. Tako ete do i u jedan grad, te uljezite unutra, i e najviši dvor vidite, kucnite ovijem štapom u vrata, te e vi se vrata sam a otvoriti, pa zavite: Ah, e si alosna m ajko naša? e si? iza i i do i da nas izgrliš a m i tebe; ve je vrijeme." B rat i sestra poslušашe i uzevši štap o to len hajde hajde hajde, dok len ih oni štap do sam e o ine ku e dovede, te kako ih je nau io oni an eo, tako i u in iše: zakucnuše i zavikaše, i na njihov glas o tvoriše se vrata, i oni uljegoše u ku u. A li

ih u taj mah opazi stara carica i poznavši ih prepade se, te br e bolje sm a e sprsta od ruke jedan prsten inata e ga na oni štap , koji im aše u rukam a carev sin i , te on u oni as zanijem lje , ali sestra m u kad to vi e , uze oni štap i strese s njega prsten , pa udari staru povikavši: "T i zanijem i; a ti, brate moj, progovori." Te stara ostade nijem a , a brat joj opet po e govoriti. O vo sve gledaše o tac njihov , pak kad ih za u en upita , ko su , oni sve ka u , kako je i što je bilo , te on odm ah izvadi im m ajku iz tam nice i uze je opet za svoju enu zajedno sa sinovim a , a slugama zapovjedi , te mater njegovu zatvore u jednu ba vu katram om ob livenu i za de je nasred grada .

12

U la i su kratke noge .

B io jedan car pa im ao tri sina , i tako je bio star , da ve nije ni uo ni video . U to likoj starosti ive i , usni jednu no , da im a negde u svetu nekaki grad , i u tom e gradu da ima jedan studenac , pa da mu je vode iz onoga studenca da se okupa i um ije , da bi se pom ladio ida bi opet uo i video . Kad se iza toga sna probudi i dan svane , a on dozove sinove svoje i pripovedi im , kakav je san usnio , pa im re e : "D eco m oja , ne alite truda ni blaga , nego potra ite tu vodu ; ako da B og te je na ete , to bi voleo nego sve carstvo svoje ." O nda najstariji sin re e ocu : "D aj mi blaga jednu galiju i nekoliko momaka , pa ja idem da tra im tu vodu , da ako je na em ." O tac m u da sve to i opravi ga u im e B o ije , i on se naveze na m ore i po e m orem putovati . Putuju i tako za dugo , do e pod jedan grad , u kom e je bio car . K ako on do e pod grad i galija stane u kraj , odm a car pošalje ljude , da m u dozovu gospodara od galije . L judi o tišavši ka u carevom e sinu , da ga zove njihov car , i on odm ah o tide . Po što izi e pred cara , zapita ga car , ko je , od kuda je i kuda ide . A on se ose e na cara govore i , da je on carev sin , i da niko nem a

vlasti pitati ga, ko je, od kuda je i kuda ide. Car se na to jako rasrdi i zapovedi, te ga odmah okuju i bace u tamnicu; tako pozatvara i njegove ljude, a galiju mu uzme u begluk. Posle toga pro e godina dana, a u dvoru ovoga careva sina zanj ni glasa ni traga. Onda pristupi drugi sin k ocu pa m u re e: "K ad brat m oj toliko nedolazi, daj i meni blaga i galiju i nekoliko momaka, pa idem ja da tra im taj grad i tu vodu." O tac m u da sve kao i prvom e sinu, i opravi ga u im e B o ije, i sin se naveze na m ore i po e m orem putovati. Putuju i tako dugo vrem e do e ion pod onaj isti grad, gde mu je brat zatvoren. K ako on do e pod grad i galija stane u kraj, car onoga grada pošlje i po njega ljude, da ga zovu predanj. Pošto izi e pred cara, i pošto car i njega zapita, ko je i od kuda je i kuda ide, i on nepokorno odgovori kao i njegov brat, da je on carev sin, i da niko nema vlasti pitati ga, ko je i od kuda je i kuda ide. C ar se strašno rasrdi, okuje ga i baci u tam nicu. Posle toga pro e opet godina dana, i ni zanj ni glasa ni traga u dvoru oca njegova. N ajposle izi e i najm la i sin pred oca, pa m u re e: "Š ta e m o raditi? N i jedan od m oje bra e ne dolazi natrag. Daj i meni blaga i galiju i nekoliko momaka, da idem i ja da tra im vodu. M o e B og dati te u na i bra u i vodu." Otac i njega opravi kao i prvu dvojicu, a on se naveze na m ore i po e m orem putovati. I tako putuju i do e ion pod onaj isti grad, gde su m u dva brata zatvorena. Kako on stane pod grad i galija stane u kraj, car od onoga grada pošlje ljude i po njega; i on odmah otide pred cara, i pošto ga car zapita, ko je i od kuda je i kuda ide, stane smemo i alostivo kazivati sve po redu, kako ima oca stara i slepa i gluha, i kako mu je otac usnio da ima negde u nekom gradu studenac, i da bi se pomladio, i da bi opet uo i video da m u je vode iz njega, da se okupa i umije; i kako je imao dva brata, i kako su obadvojica jedan za drugim otišli m orem da tra e onaj grad i vodu, pa kad se ni jedan nije vratio natrag, da je on sad pošao da tra i to. C ar kad ga sasluša, rekne m u: "K ad je tako, sinko, sre an ti put! K ad se vratiš, nem oj pro i, da m i se ne javiš, jer i meni ima dosta godina, pak ako bi dao B og te bi

našao tu vodu, mogao bi se i ja okupati, ne bi li se pomladio." I tako ga lepo otpusti, i carev sin pođe dalje putovati. Putuju i tako za dugo, dođe pod jednu veliku goru. Onda priteraju galiju u kraj, i carev sin usedne na konja pa pođe suvim da putuje, a ljude na galiji ostavi da ga čekaju. Idu i tako, nađe u gori jednoga staroga pustinika, i nazvavši mu Boga, zapita ga, ne zna li on, da ima gdegod taki i taki grad. Pustinik mu odgovori da ne zna, "nego" veli idi na onu veliku goru: onde ima jedan lovac, koji se zna s ticom a razgovarati, može biti, da je on od tica uo da ima gdegod taki grad." Onda se on uputi kroz onu planinu i nađe lovca, i nazvavši mu Boga, zapita ga: "Brate, uo sam da se ti znaš s ticom a razgovarati, a one lete svuda; eda li si uo kad od koje, da ima taki i taki grad?" Lovac mu odgovori, da nije nikad uo, "nego em o ih," veli "sad pitati." Pa onda sazove sve tice te ih zapita: "Jeste li kad koja videle taki i taki grad?" Sve tice odgovore, da nisu videle, "nego" vele "ima jedan stari orao, koji ne može da leti, pa je ostao u šumi: može biti da bi on znao kazati za taj grad." Onda lovac i carski sin otidu k orlu, pa ga zapita lovac, jeli kad video taki i taki grad, a orao odgovori: "Samo sam jedan put u svome veku preleteo preko njega. Tam o je vrlo teško doći: treba pripraviti dvanaest ovnova pećenih i dve metle i jedno uće. Jer kad se dođe u grad, na kapiji stoje dvanaest lavova i uvaju grad: ko se god priku i odmah ga rastrgnu, za to im treba dati dvanaest ovnova, svakome lavu po jednoga, pa će se zabaviti; kad se veću u grad, imaju dve devojke, što iste sav grad svojim rukama, te bi ovek u odmah o i iskopale, za to im treba dati po metlu, pa će se smiriti; malo dalje od tih devojaka ima još jedna, koja poleva sav grad sam a i vuće vodu na svojoj kosi: njojzi treba dati uće, pa će se okaniti. A li još treba udesiti upravo u podne da je ovek onamo, jer u to doba carica svagda spava i ništa ne zna za sebe. Onda treba raditi što se može brže, pa beži!" Kad to sasluša carev sin, uzme orla na konja, pa šnjim u galiju, te se opet krenu putovati. On je orla dobro hranio, da bi se što oporavio. I tako izi u

opet pod jednu goru. Onda orao reče: "Ja sam trebao da idem onamo da vidim kako je", pa se digne u oblake i nadleti se nad onaj grad i sve vidi, kako je onamo, pa se opet vrati u galiju, pa im reče, da im se valja sutra rano krenuti, kako ćemo i do podne prispeti u grad. Sutradan kako zora zabeli, oni poustaju i stanu putovati, i putuju i jednako upravo u podne stignu pred grad. Odmah carev sin da slugama da nose što treba, pa pođe pred njima u grad. Kako oni na gradska vrata, a dvanaest stražnih lavova skoče da ih sve rastru. Oni im brže bace dvanaest pečenih ovnova, a lavovi se zabave. Kad uđu u grad, a to dve devojke iste grad svojim rukama, pa kako ih opaze, polete na njih. Oni im brže bace dve metle, a devojke se smire. Pošavši malo u napred, a to bunar, i na bunaru devojka, vuče vodu sve na svojoj kosi. Kako ih devojka opazi, ostavi vodu, pa polete na njih. Oni joj bace ušće, a ona ih se okani. Onda momci što brže zahvate vode iz bunara, pa odnesu na galiju, a carev sin otide u dvor da vidi carica. Kad uđe u carinju sobu, ima šta i videti: carica legla na leđa, pa spava. Onda carev sin pristupi polako, te je oblubi, pa joj skinu prsten s desne ruke, i s leve noge arapu, i na koljenu ostavi joj belegu. Pa onda otide u galiju, te je brže bolje krenu, pa beži! Kad budu veopodaleko od grada, carica se probudi, i oseti odmah, šta je, pa skoči iz sobe i stane vikati na onu devojku, što grad poleva: "Tamo ona ovakvica i onakvica! ti me toliko godina slušiverno, a sad me izneveri." Devojka se stane odgovarati: "Ja te slušim toliko godina, pa mi nikad nisi dala ušće, a on kako dođe, odmah mi ušće dade." Onda carica otide kod onih devojki, a što iste grad, i stane vikati na njih: "Tamo one ovakvice i onakvice! toliko me godina slušiverno, a sad me izneveriste." A devojke joj se stanu pravdati: "Mi toliko godina tebe verno slušimo, pa nam nikad nisi dala metle, a on kako dođe, dade nam svakoju pošću." Najposle otide kod lavovima, pa i njima stane govoriti: "Tamo oni ovaki i onaki! Šta ušćeviste? Toliko me godina verno slušiverno, a sad me izneveriste." A oni se stanu odgovarati: "Mi toliko godina u tebe slušimo,

pa nas nikad nisi nisi im site nahranila, a on kako do e, dade nam svakom po pe ena ovna." O nda ona u uti i pomisli u sebi da je sama kriva. Carev sin dugo vreme m orem putuju i, do e opet pod onaj grad, gde su m u bra a zatvorena. K ako uje car od onoga grada za njega, izi e m u na susret i lepo ga do eka, pa ga zapita: "E da što, sine? N ije li B og dao da si našao što si tra io?" A carev m u sin odgovori: "H vala B ogu! našao sam ." C ar se vrlo obraduje pa m u re e: "D aj da vidim o, je li ta voda taka." Pošto se car okupa u onoj vodi, postane zdrav i m lad kao da m u je to dvadeset godina. O nda on u radosti i udu re e carskom e sinu: "K ad si ti m ene ovako obradovao, i ja u tebe obradovati: ona tvoja obadva brata kod mene su u ivo tu, oni se n isu um eli vladati tako mudro kao ti, nego su bili po eli na m e osecati se, za to sam ih zadr ao, ali ih sad tebi poklanjam obojicu." Pa mu ih onda izvede i dade. Sad se carev sin na novo obraduje, što je i bra u našao. Car im dade njihove obe galije i sve ljude; još ih su više obdari i sprem i im na put što je god bilo od potrebe. O nda oni posedaju svaki na svoju galiju te po u ku i. Putuju i tako stanu se dogovarati dva starija brata, kako bi uzeli vodu od svoga najm la ega brata, da se ocu um ile kao da su je oni našli, i dogovore se ovako: da podm ite njegove momke da izliju vodu u njihove sudove, a u njegov sud da naliju m ora. Tako i urade. K ad do u ku i, otac ih jedva do eka: "D obro došli, deco! E da je B og dao da ste našli vodu?" A stariji sinovi odmah prihvate: "Hvala Bogu! našli sm o. E to brat naš najm la i neka daje najpre svoju vodu pa em o onda m i svoju." M om ci odmah izliju vodu, iz suda brata najm la ega i dadu caru da se okupa. O n se okupa i ništa m u ne pom o e, pa re e drugoj dvojici: "D ajte vi da vidim šta vi imate." Oni odmah iznesu vodu, car se okupa, i onaj as se pom ladi, te vidi i uje kao m ladi . O nda car re e najm la em u sinu: "T i nisi ništa našao, nego si m idoneo m orsku vodu; sad idi kud te o i vode inoge nose, kad si m e tako teo da prevariš." Pa ga otera iz dvora, a on siromah onda otide u svet, i pribije se

u jednoga kneza da mu uva ovce.

Carica ona što je imala vodu, ostane trudna od careva sina, i kad bude na tom doba, ona rodi muško dete. Kad detetu bude godina dana, ono po ne govori materij svojoj: "Mati, gde je naš otac?" Ona mu odgovori: "Sinko, hoćemo ga tražiti." Iza toga spremi se i sedne s detetom na galiju pa po emorem, i posle dugoga putovanja po svetu kad dođe blizu grada, odakle je bio onaj carev sin, ona pritera galiju ka kraju malo podalje od grada, pa iziđe na breg i razapne šator, pa onda napiše caru knjigu: "Pošlimionoga oveka koji je odneo vodu od mene." Car odmah opravi najstarijega sina. On sedne na konja, pa upravo k njozji pod šator. Kad dođe k carici, ona ga lepo doeka, pa ga zapita: "Jesi li ti odneo vodu od mene?" A on joj odgovori: "Jesam." Onda ga carica zapita: "Šta si još?" A on odgovori: "Nisam ništa." Onda carica izmahne šakom te njega po obrazu. Kako ga je lako udarila, odmah su mu dva zuba ispala, pa ga opravi ocu i reče mu: "Idi, ka isvom ocu, neka pošlje oveka koji je vodu odneo." Kad on otide ku i i ka ocu šta bi, otac br e pošlje drugoga sina. O vaj kako dođe k carici, ona injega lepo doeka, pa ga zapita: "Jesi li ti odneo vodu od mene?" On odgovori: "Jesam." Carica ga zapita. "Šta si još?" A on odgovori: "Nisam ništa." Ona injega šakom po obrazu, i odmah mu isko e dva zuba, pa mu onda reče: "Znaš li što je? O vako eš pozdraviti svoga oca: Ako mi ne pošlje onoga oveka koji je odneo vodu od mene, sve u mu carstvo razoriti; nego stanida tidam po emu ete na itoga oveka." Pa onda sedne te prepo ne lice svoga sina na svilenu maramu, pa onda reče carevom e sinu: "Evo, kakvo je ovo dete, onaki je ionaj ovek." On otide s onom maramom ocu i ka emu sve po redu. Car kako vidi lice na marami, odmah reče da je itinjegov najmla i sin, pa pošlje maramu po svemu carstvu da ide od grada do grada i od sela do sela, da mu traže sina. Kad tako dođe marama u ono selo gde je carev sin u kneza služio, najpre je donesu knezu. Kad knez razvije maramu i stane gledati

lice na njoj, – iti sluga njegov; onda re e sluzi: "M ore, slugo, ovo si ti." On se ne htjedne odmah pokazati, ali kad ga salete da se ka e, jer valja pred cara da ide, on ne imadne kud, nego im pripovedi sve šta je bilo, pa se digne i otide k ocu. Kad izi e pred oca, zagrli ga otac, pa mu re e: "Za Boga, sinko, gde si? propade carstvo!" A on odgovori: "Ko je tom e kriv? Nego daj mi konja i šta treba da idem toj carici." Otac ga odmah spremi i pošlje carici. Kako ga carica ugleda, odmah ga pozna, pa još i dete ga pozna i stane ga vika: "Evo oca! evo oca!" Kako on do e pod šator, carica i njega zapita: "Jesi li ti odneo vodu od mene?" On odgovori: "Jesam ." Ona ga zapita: "Šta si još?" A on izvadi prsteni arapu pa joj re e: "Eto to; i još im aš belegu na koljenu." Ona to sve prizna, pa se zagrle i poljube. Posle otidu u grad pa se venaju, i otac još za života svoga preda mu carstvo, a druga dva starija sina otera, i tako najmla i sin ostane caru obadva carstva.

13

Jarac ivoderac.

Bio starac i baba, pa imali dva sina i dvije snahe. Oni su bili vrlo sirom ašni i nijesu ništa im ali do jednoga jarca. Jedan dan pošlje starac mlahu snahu da vodi jarca u šumu, da mu nakreše da ne bi krepao od gladi. Ona po zapovijesti otide s jarcem, ali malo as, eto ti jarca ku i, pa se stane drekenjati oko ku e: "M ehehe!" Starac izi e i zapita ga šta mu je i šta je došao ku i." A on odgovori: "Poslao si snahu da mi kreše da brstim, a ona mi natakla guvu na gubicu, pa ne mogu." Onda starac pošlje drugu snahu; ali jarac onako uradi i kod nje. Pošlje starac sina mlaha, ali jarac onako uradi i njemu; pošlje starijega, i starijem u u in i jarac onako. Sad po e baka, uzme u rukavicu osjevina, i stane prosipati za sobom, vabe i jarca: "Jac, jaco, jac, jaco!" Jarac i aše za babom, dok letecijaše iz njezine rukavice osjevina, a kad nestade, on se

onda vratio ku i po svome obiaju i stane ga dreka oko ku e: "M ehehe!" Opet ga starac zapita, što mu je, a on odgovori: "Poslao si baburinu da mi kreše da brstim , a ona mi natakla guvu na gubicu, pa nemogu."

Starac misli da je istina, što jarac govori, poe sam snjime; a jarac isto onako uradi i njemu. Tada se starac razljuti, i kako doeku i, odmah jarca zakolje, odere ga, osoli, natakne na ranj i pripe e ga k vatri, a mojt i jarac sko isranja, pa bje i! bje i! te u lisi iju jamu, a lisice ne bješe kod ku e. Kad lisica do e, uje da ima netko u njezinoj ku i, i ne smjedne ulje i unutra, nego poe do svoje ku e nevesela i alosna. Idu i tako eto ti pred nju zeca, pa je zapita, šta tra i tuda tako nevesela. A ona mu ka e da se netko uvukao u njezinu ku u, pak sad ne smije unutra. Onda zec re e: "Hajdem o nas dvoje, da vidimo, tko bito bio." I tako po u. Kad do u pred jamu, povi e zec: "Tko je u tetinoj jami?" A jarac iznutra odgovori: "Ja sam jarac ivoderac, ivklan ne doklan, ivsoljen ne dosoljen, ivpe en ne dope en! zubi sum i kao kolac, pregrišu te kao konac." Kad to uju zec i lisica, poplaše se pa pobjegnu bez obzira. Bje e i tako nai u na vuka, me da i lava, pa ih ovi zapitaju, šta im je, što bje e. Kad lisica i zec vide ovako društvo, oni se zaustave pa im pripovjede, šta je i kako je. Onda se dignu svi zajedno, eda bi kako uveli tetu u njezinu ku u; ali im zalud bješe m uka, jer im jarac svakome odgovori kao i zecu. Hodaju i tako neveseli po polju i brinu i se tetom, sretvu je a, i on ih zapita, šta rade u društvu toliko, a oni mu ka u sve šta je i kako je. Onda re e je: "Hajde da i ja sre u pokušam, da vidim tko je to." Kad do u pred jamu, povi e je: "Tko je to u tetinoj ku i?" Jarac odgovori: "Ja sam jarac ivoderac, ivklan, ne doklan, ivsoljen nedosoljen, ivpe en ne dope en! zubi sum i kao kolac, pregrišu te kao konac." Na to mu je re e: "Ja sam je, svemu selu knez, savi u se u trubicu, uboš u te u g... u" A mojt i jarac bje i!

14

Dobra djela ne propadaju.

Bio je među njima, i imali su jednoga sina. Kad im sin poodraste, dadu ga na nauku, koja je mu u neko vrijeme i pomogla. On je bio dobar i miran, i za najviše pun straha Boga. Pošto svrši nauku, otac mu da brod i u njemu trgovinu, da kroz prostrani svijet ide i da se trudi, ne bi li u starost roditeljima svojijem a od pomogao bio. On se s brodom naveze, i plovi i pomoru, sretno brod Turški i uje, gdje u njemu veliki plaćalac, te zapita mornare na Turskom e brodu: "Molim vas, šta se ta plaćalac u brodu vašem uje?" A oni mu odgovore: "Vozimo roblje, što smo kroz svijet zarobili, i to oni vezani plaćaju." On da on reče: "Molim vas, braćo, upitajte kapetana vašeg, bi li ih na otkupe za gotove novce dao." Oni ga odmah veselo poslušaju, potraže i zovu kapetana. Kapetan iziđe, i oni se odmah pogode, on kapetanu brod i trgovinu a kapetan njemu vezane robove. On ih prizove k sebi i pona ih pitati, oklen je koji, pa svakom reče da ide na svoju postojbinu, i tako redom jedno po jedno, dok najposlije dođe do jedne starice, koja je držala do sebe prekrasnu evojkicu. Kad njih zapita, otkuda su, baba mu plaćalac i odgovori: "Ja sam izdaleka, babica od dvora careva; a ova evojkica, ovo je jedina šer careva, koju sam ja izmalena gojila; pa po nesreći svojoj otide u baštinu, podaleko od dvora. Prokleti Turci opaze je i uhvate, ona po nevikati, a ja opet po nesreći svojoj namjerim se blizu, pritrčim na glas, a oni uhvate i mene, i povedu obadvoje na brod." Potom one ne umiju ikući hoditi, a inemaju i sušta traćiti kuće svoje, zamole se njemu, da ih on uzme sobom. On ih uzme, evojkicu vjenča sebi za ženu, i ode natrag svojoj kući. Kad dođe kući, otac ga zapita, je li mu je brod i trgovina. A on mu pripovjedi sve šta je bilo, kako je otkupio roblje i otpuštao kućama, "a ova" reče "evojkica jest šer careva, a ova starica, ovo je careva kćerka babica; one ne umiju ikući, a inemaju i sušta traćiti svoje kuće,

ostadoše u mene, i ja uzeh sebi evojkovu za ženu." Otac mu se na to ra lju ti: "Nesretni sine, što u ini! Za što li izgubim oje blago bez ikake nesre e i bez ikake napasti?" pa ga iš era od sebe. On potom sa svojom ženom i s ovom staricom življaše dugo vremena u istom selu, ali u tu ojkui, preporu uju i se materi svojoj i ostalim prijateljima, ne bi li kakogod oca sklonili da ga jopet k sebi primi, i da mu druga brod napravi, obe avaju i se da e unaprijed bolju pam et imati. Poslije toliko vremena otac mu se smiluje i primi ga k sebi sa ženom i s onom starcem, i dade mu drugi brod viši i ljepši od prvoga, pun trgovine svake, da ide jopet trgovati. On otplovi, a žena mu i ona starica ostanu kod njegovih roditelja. Kad doplovi u jedan grad, vidi gdje vojnici nesretne seljane po gradu hvataju i u tamnicu me u. On ih zapita: "Za što to inite, bra o? te sirom ašu tamnicu me ete?" A oni mu odgovore: "Za to, za što nijesu carevine caru platili." Onda on po e k vlasniku i zapita: "Koliko, molim te, ima oni narod pohvatani carevine da plati?" V lasnik mu re e koliko i toliko. Onda on opet proda svoj brod i trgovinu, i otkupi sve pohvatane seljake, pa se opet vrati ku i bez ništa, i padnuvši ocu pod noge ka e sve šta mu se dogodilo, i pla u ipo ne gam oliti za oprostenje. Otac mu se još više ra lju ti, i o era ga jopet od sebe. Kako e sad nesretni sin, na koju li e stranu? kod bogatijeh roditelja sad prosi? Dok nakon toliko vremena opet prijatelji oko lo njegova oca nagovaraju i, da ga opet k sebi prim i, obe avaju i mu se oni, da više ne e biti onakov kakov i do sad, ve da ga je nevolja na bolju pam et nau ila. Ve na sve duge jade otac mu se opet skloni, prim i ga k sebi i dade mu brod još višlji i još ljepši od prvijeh. On ispiše na krmu od broda iznutra svoju ženu a na provu onu staricu: pozdravi se s ocem i s materom, sa ženom i sa svima u ku i, i otisne se ploviti. Plove i tako do e pod jedan velik i grad, u kom je car živio, ispustivši svoja sidra stane grad topovima pozdravljati. Svi se gra aniza ude, a i sam car, ne znaju i ko je i što je. Kad bude pred no , pošlje car k njemu svoga ministra da vidi,

ko je i što je, i da mu reče, da će sutra na devet ura ujutro
car doći na njegov brod. Minutar po e, gdje će vi eti
uda? ugleda na krmu od ovoga broda ispisanu njegovu
vjerenicu a carevu šer, koju mu je car još izmalena
obećao bio, a na provu dvora careva babicu, koju su
zajedno s njom Turci zarobili bili, ali od radosti nije
mogao sam sebi vjerovati, niti je ikome za to što kazivao.
Dok sutradan, devet ura zazvoni, evo cara sa svojim
ministrima na brod, po ne se razgovarati, ko je i oklen je,
i šetaju i se sprove na krmu upazi evojkicu ispisanu na
krmu i staricu jednu na provu od broda, i on pozna svoju
jedinu šer i babicu, što su im Turci zarobili, ali ni on
od velike radosti nije se mogao uvjeriti, već pozove
kapetana dvije ure poslijed podne, da pođe u njegov dvor
da ga iskuša, jeli istinito što mu srce kaže. Po tom se
pozdravi s njim i otide. Kad su dvije zazvonile, kapetan
otide na zapovijest carsku. Car ga po ne ispitivati
po izdaleka, što mu dolazi ona mladica ispisanu na krmu od
njegova broda i ona starica na provi! Spazi se on odmah,
da je ovo ene njegove roditelj, i po ne mu sve itije svoje
redom kazivati, kako je plove i pomoru srio Turski brod,
pun robova, i kako ih je svijeh otkupio, i svakoga domu
otпустиo, "a ova evojkica" reče, "i s njom ona starica, ne
umiju i ku hoditi a i ne imaju i su što tražiti svoje
postojbine, jer im je daleko bilo, ostanu u mene, i ja
evojkicu vjenam za svoju enu." Kad par to uje,
povikne: "To je moja jedina šer, koju su prokleti Turci
zarobili; a ta starica, to je od moga dvora babica, koja je
nju još izmalena gojila i uvala; a ti – ti eš biti krune
moje našljednik, već trinao tag svojojku i, i dovedim i
šer moju, a enu tvoju, da je vi u još jednom prijed nego
li umrem, i dovedi oca svoga i mater svoju i svu familju
svoju, i prodaj sve imanje svoje; tvoj otac bi e moj brat, a
tvoja mati moja sestra, a ti eš biti moj sin i krune moje
našljednik, i svi em oivljati u jednom dvoru." Potom
zovne enu svoju caricu i sve ministre i kame, što se
zbilo sa šer njegovom. Onda se po nu svi radovati i
veliko veselje imati. Potom car mu da svoj veliki i

prekrasni brod, a on svoj ostavi on e, ali re e caru :
"Svijetla kruno! ne e m ene kod dom a mog vjerovati, ako
m i ne daš jednoga od svojijeh m inistara." Car m u da
m inistra, baš onoga kom je š er svoju obe ao bio. I tako
se oni otisnu i stanu ploviti. Kad dom a do e, otac m u se
za udi, oklen tako ubrzo dom a se vrati, i brod ljepši i viši
dobavi. On m u ka e sve šta je ikako, im ateri svojoj i eni
i onoj starici objavi radosni glas, i "evo" veli, "ako ne
vjerujete, evo vam carskog ministra, koga je car sa mnom
poslao da se bolje uvjerite." Kad ena njegova ugleda
ministra, povikne od radosti svekru svome i svekrvi: "Jest
istina, dragio e, ovo je m inistar oca m oga, a m oj
nesu eni zaru nik." Oni onda prodadu sve svoje im anje, i
otisnu se ploviti. Ministar ovi gledao je svako jako mladog
našljednika careva a vjerenice svoje m u a da ubije, ne bi
li se on snjom e vjen ao, kako m u je od nje roditelja
obe ano bilo, da bi onda on našljednik carski ostao. Kad
su ve bili na neki dio puta, zovne on njega no tnjo, kad su
svi pospali, da izi e na kuvijertu da se snjim nešto
dogovori. On prave m isli bez ikakvog straha izi e gore, a
ovi ga onda uhvati i preko broda u more baci. Brod je
jedrio, i on se ve nije m ogao njega uhvatiti. On da
m inistar otide opet spavati. M ladoga našljednika carskog
iznese sre a na jednu seku podaleko od kraja, ali pod
jednu pustinju, e nikom e tuda prolazak ne bijaše, da bi
ga izbavio. Kad ujutru svane, vide oni u brodu da njega
nem a, pa po nu plakati i jaukati sude i, da se no tnjo sam
nehotice utopio, i nikako se nijesu m ogli utješiti i za
najviše njegova ena, jer su se prem nogo pazili. Kad do u
kod cara, jave m u nesre u, koja im se u putu dogodila.
Tada nastane tuga i pla u carskom dvoru za m nogo, i
nigda se utješiti nijesu m ogli. N jegove roditelje car primi i
kod sebe ih uzdr i kao što je obe ao bio. Nesretni zet
carev sjede i na plo im orskoj ivljaše o travici, koja
bješe pri plo i prirasla, vas bješe ve pocmio, aljine na
njem u izagnjile, da se ne m ogaše poznati i ni od kuda ive
duše, koja bi ga izbavila, dok sre om njegovom poslije
petnaest dana i petnaest no i eto ti jednog starca na štapu

pokraj mora e ribu lovi. On ga odmah stane vikati i moliti, da ga na suho prenese. Starac mu se obeća: "Hoću re e "ali da mi platiš." "Otkud u ti platiti" odgovori mu on, "kad ni haljine na sebinemam." "Ništa za to" starac odgovori; "evo ja imam pri sebi kalamar i pero, ako umiješ pisati da mi se potpišeš, od svega svoga, što bi izgadio, da eš mi polovicu dati." On na to pristane sasvim srcem. Starac onda zagazi i do e do njega, on mu se potpiše, a starac njega na suho prenese. Onda on od ku e do ku e, od sela do sela, go, bos, crn i gladan, daje mu nekoga e a neko košulju, samo što tijelo pokrije. Nakon trideset dana donese ga sreća u carev grad i pred carev dvor, te sjedne sa štapom u ruci pokraj vrata od dvora, a prsten vjenan isimenom njegovijem i njegove ene a careve šere još mu je na ruci stajao. Uve e sluge careve prim e ga u dvor i dadu mu što je iza njih ostalo da jede. Sjutridan po e i sjedne ukraj vrata od carske baš e; ali do e baš ovan te ga otrole o era govore i mu, da e sad car tuda pro i sa svojom fam iljom . On se otrole m akne i opet sjedne u jedan kraj od baš e, dok evo ti cara gdje šeta s njegovom materom , a otac njegov sa caricom , a ena njegova s krvnikom njegovim , ministrom . Onim se još nije hotio otkriti, ve oni šetaju i pro u pokraj njega i dadu mu nekoliko novaca; ali na onoj ruci kojom je novce prihvatao, prsten je stajao, ena ga njegova ugleda, i ne mogu i ni pomisliti daje on nje mu , re e mu: "Nu, daj mi ruku, da vi u prsten taj kakav je." Ministar, koji je do nje stajao, malo se ka i prepane i re e joj: "Odmakni se" veli "kako bi s ovom odrpanicom govorila?" Ali ga ona ne edne ni slušati, ve uzme prsten i pozna im enje i nje mu a. Kako se njoj tada u inilo, kako li se srce bilo okamenilo, kad prsten ovaj vi e; ali se opet ustupi i prem u i. Kad do u u dvor, ka e ona ocu svom , kako je prsten nje pokojnog mu a poznala u prosjaka onoga što u baš isje aše, "nego pošlji" re e "neka ga zovnu, da ga ispitamo, od kud je prsten on i u ruke njegove došao." Car odmah pošlje sluge, te prosjaka dovedu. Onda ga car po ne ispitivati, od kud je, i kako se zove, i kako je prsten

taj u ruke njegove došao. On se više ne mogao uzdržavati da im se ne otkrije, ve po ne im redom kazivati, kako ga je ministar oni kad su bili u putu, preko broda u more bacio, i kako ga je sre a na jednu plo u blizu kraja nanijela, na kojoj je petnaest dana i petnaest no i ivio o travi, koja je priplo i prirasla bila, i nakon ovoliko dana kako ga je starac jedan oten izbavio, "i evo" re e "Bog i moja pravica donese me opet mojim roditeljima i mojoj ljub i." On ikad ovo uše, onijem e od radosti, a pošto se malo razabraše, sko i car i zovne oca njegova i mater i ka e im , što se dogodilo od sina njihovoga. Ko bi sad mogao iskazati radost ovu, koja ih obuze, kad su se poznali, kako li veselje u tome dvoru postade! Odmah mu donesoše svijetlo i novo o elo, izm iše ga p obukoše. Za toliko dana trajala je radost i veselje ne samo u njihovom dvoru, ve po cijelom gradu, pjevalo se i veselilo, i njega za m ladog cara okrun iše. Car odmah zapovjedi, te onoga ministra uhvate i da ga zetu na volju da mu sudi. On mu sve oprost i, ne dade ga ni ubiti ni objesiti, ve samo o era ga izvan njihovog carstva, da više pod vlast njihovu ne pripada. Novi car po ne carovati, kad nakon malo dana njegova vladanja, evo ti mu onoga starca, koji ga je iz m ora izbavio, nosi on i po tpiš što mu je po tpišao, da e m u kad god bi što im ao, od svega polovinu dati. Došavši starac u dvor, zamoli sluge da ga pred cara puste. Sluge uljezu k caru i ka u m u, da jedan starac eli k njem u u ljesti. Car dopusti, i starac u ljezavši poklon i m u se i poljubi mu ruku i metne mu kartu na koljeno. Car uzme i pro ativši je re e m u: "D obro, star e m oj, sjedi, ja sam danas car, ali da sam i prosjak, ja u rije m oju i po tpiš m oj potvrditi; ve pri ekaj, da po nem o dijeliti. Car iznese knjigu i po nu prvo gradove dijeliti: "O vaj" re e "m eni, ovaj tebi" pišu i sve na kartu, dok len sve podijele od najvišega grada do najm anje ku erice. Starac uzme svoju polovinu zapisanu svu u karti, i pokloni je opet caru govore i: "N a, nijesam ja starac, oek zem aljski; ve sam ja an eo Bo ij, kojino sam poslan bio od Boga, da tebe iz mora izbavim za tvoja dobra ela, koja si do sad pred

Bogom u inio. Ve caruji u ivaj, da ti bude dugovje no."
An ela nestane, a on ostane sretno vladaju i.

15

Careva k i i svinjar e.

Bio jedan car pa im ao k er, koja je im ala na sebi tri belege: na elu kao zvezdu, na prsim a kao sunce, na kolenu kao mesec. Kad doraste do udaje, rekne ocu, da ne eni za koga po i koji njene belege ne pogodi, a koji pogodi, za onoga e po i, da bi bio najve i sirom ah ili prosjak. Kad se to razglasi po svetu, stanu je prositi mnogi carevi i kraljevi, ali ona nije htela po i ni za jednoga, jer ni jedan nije mogao pogoditi njezinih belega. Jednom ona izi e s dvorkinjam a u šetnju, i nai e u polju na jednoga sirom aška de ka gde uva jednu krm a u i troje praš i a, koji su u istim ah krm a u sisali. Kad careva k i vidi praš i e, vrlo joj om ile, pa se otisne od drugih devojaka i otide k svinjar etu, koje je m alo dalje od krm a e stajalo, i zapita ga: "Ho eš li m i da ti jedno prasence ispod svoje krm a e?" A svinjar e odgovori: "Ho u, gospo o." O na ga upita: "Po što?" A on odgovori: "Ne ištem ništa, sam o da otkriješ lice da te vidim ." Careva k i onda otkrije svoje lice i ne se aju i se belege, a on joj opazi belegu na elu, pa onda uhvati jedno prase i da joj, ona uzme prase i radosna otide ku i s ostalim devojkam a. Kad u ve e dete otera ku i krm a u i dvoje prasaca, otac napadne nanji stane ga karati: "Gde ti je prase, ubio tamo njega Bog! Ja gledam da zapatim , a ti raš erdavaš." Dete nije htelo kazati, kome je prase dalo, nego re e, da je zaspalo, te praseta nestalo. Careva k i otišavši ku i, odm ah poka e prase ocu i materi, i ono njima obadvoma omili, jer je bilo vrlo lepo, pa reknu k eri, da bi dobro bilo, kad bi m ogla dobiti još jedno, a ona m u odgovori, da im a još dvoje. Te tako sutradan digne se opet s dvorkinjama, i otide k svinjar etu, i zaište u njega još jedno prase. A svinjar e

jojka e, da e joj dati prase, ali da m u da da joj vidi grudi. Ona odmah razdrli prsi, a on kad joj vidi na prsima belegu, da joj i drugo prase. Careva k i uzme prase pa vesela otide ku i, a svinjar e s krm a om i jednim prasetom opet svojoj, i otac ga za drugo prase još ve m a iskara Tre idan do e careva k ina ono isto m esto, i zaište od svinjar eta i tre e prase. On joj obe a dati, sam o da se otkrije do kolena, da joj vidi kolena. Ona se otkrije, a on kad opazi na kolenu belegu, da joj i tre e prase. On da careva k i oti e i s tre im prasetom svojojku i, a svinjar e sa sam om krm a om opet svojoj, i sad se i otac i m ati još ve m a rasje, i tako ga iskaraju i izru e, da jedva bez boja ostane. Posle nekoga vrem ena re e svinjar e m ateri, da m u um esi jednu poga u i ispe e jedno pile i da m u nato i uturu vina i da struk bosiljka. M ati m u to sve pripravi i sprem i u torbu. On uzme torbu na ram e pa po e i na polasku re e m ateri "Idem , m ajko, da i ja poga am carevoj devojci belege; ne bi li Bog dao da pogodim!" M ati m u na to odgovori: "Jaoj, m ojsinko, nem a te sre e u nas." A on joj opet re e: "Ja se nadam m ajko, ako Bog da." I tako se digne i do e u carev dvor, kad tamo, a to došao i jedan Tur in da poga a. Kad ih izvedu k devojci da poga aju, re e Tur in svinjar etu: "D ed sinov e ti prvi govori, a ja znam šta u govoriti " On da svinjar e za ne govoriti: "D evojk o, jeli ti na elu zvezda?" Tek što on to izusti, a Tur in m u u re : "V alaj baš sm o u jednoj m isli." D evojk a se otkrije pa re e de ku: "E , to si pogod io; sad kazuj šta im am na grudim a." D e ko odgovori: "Im aš sunce." A Tur in se odmah utakne: "V alaj i bila, baš sam to hteo da izreknem." Careva devojk a otkrije i grudi pa re e de ku: "I to si pogod io; kazuj još šta im am na kolenu. "D e ko odgovori: "Im aš m esec." A Tur in: "M oje m i vjere, sinov e, šta em o nas dvojica sad? Ja sam to sve znao." On da se svi uzbune šta e initi: devojk a je volela za Tur ina, jer je bio lep momak i gosposki odeven, a svinjar e u sirom aškim haljinam a. Najposle nared e da obojica preno e s devojkom , pa kom e na u uju tru devojku okrenutu, onoga da bude. Kad nastane no i oni legnu

spavati, a devojka se okrene Turinu. Onda de ko ustane pa izi e na polje, a devojka zapovedi Turinu: "Idi br e i ti za njim , pa što god on uzradi, ono radi i ti." De ko izišavši na polje, u ne u m raku, pa izvadi iz torbe poga u ipe eno pile i uturu svinom pa stane jesti i piti. Turinu se kroz pom r inu u inida de ko radi onaj posao koji cara s konja stera, pa i on u ne i jedva se s velikim natezanjem oneredi. U tom uju i Turin da dete nešto jede i m lješte, pom isli da ono jede svoju ne ist, pa stane i on jesti svoju. Svinjar e kad se najede i napije, uzme onaj struk bosiljka, pa se stane trti njim e po licu, a Turin pom isli da se ono m a e svojom ne iš u pa uzme i on od svoje što još nije bio pojeo, te se dobro um a e po obrazu. Posle u u obojica k devojci, i legnu uza nju, jedan s jedne, drugi s druge strane. Devojka se opet okrene Turinu, ali od smrada i gada nije mogla trpeti, nego se odmah okrene svinjar etu koje je m irisalo na bosiljak, i tako uju tru na u devojku okrenutu k svinjar etu. Svinjar e posle ostane onde kao carski zet, i dovede k sebi oca i mater, te su iveli sretno do svoga veka.

16

Sun areva m ajka.

Bijaše bre a jedna ena, pa usni da svake ne elje po jedan dan im a jednoni iti dok len rodi: ako li to ne uš ini, da e se u njoj provr i dijete u što drugo. O na ovo posluša, ali nehotice zaboravi jedan dan jednoni iti, nego nešto m alo izjede, te kad do e vrijeme do ro enja, rodi struk bosioka m nogo lijep i preko m jere m irisana. O va je ena gojila ovi struk bosilja, i oglasi se zanj po cijelom svijetu, dok neg e u svijetu uje sin nekakvoga cara, pa po e u ku u one ene. Kad carev sin vi e ovi struk bosioka, om ilje m u vrlo i zamoli mater njegovu da mu ga daruje ili za dobru platu proda; ali ova ne š edne nikako govore i: "D a m i daš polovinu o ine carevine zanj, ne bih ti ga dala." uju i

ovo carev sluga, prišapti svome gospodaru, carevu sinu, da ništa ne zbori, da se joj ga on ukrasti, te tako i bude: nekako ga ukrade i carevu sinu odnese a ovi njega dobro daruje i obeseli se, pa zatvori struk bosioka u kamaru, a sju tradan u ita veliki objed i sazove mnoge svoje prijatelje na pir da im pokaže ovi struk bosioka. Kad objed bude gotov, pošlu sluge te jave gospodaru da je sve gotovo, ali kad se vrate, našu svepe enje i varivo isko trljano kroz kućinu i sve prosuto tamo amo. Kad sluge to vide, jave brate carevu sinu, a on vide izluz igoru, poruči gostima da ne dolaze, nego ih pozove kao sju tra, te tako i bude. Su tradan kad bude sve spravno, i sluge pošlu da jave gospodaru, opet nešto sve rasprša u kućini, prospe jela zgotovljena i polomi sudove. Zaude se sluge pa i sam i carev sin, te naredi da se trećidan trećiojbed pripravi, i postavi strah da vide kroz vrata ko to radi. Pošto objed bude gotov, izidu svi iz kamare i stanu virjeti ko e do i; kad li tamo šta je! evojka zlatnijeh kosa, te oni uvaduri jednaksko e i u kućinu utre te je uhvate i dozovu careva sina. Kad je carev sin vidi, zaudi se i obraduje, pa je zapita otkuda ona u kućinu, a ona se prepade i ispoviemu na tajno da je ona oni struk bosioka što ga on goji i u kamari miriše, pa da je mišljela da se on pripravljaju i one objede eni i da joj je ao bilo, jer se nadala da ne e druge nego nju vjenati. Caruju i to i vide i preko lijepu evojkju obraduje se i obe a joj da e je vjenati, samo ako se po zakonu Hristovu pokrsti, i ona mu se obe a da ho e. U toliko do e nekaka potreba da carev sin ide na vojsku, i ne mogašemu se ionako nego da ide. Na polasku prizove svoju milu pa joj re e: "Ja idem na vojsku, i tebe s velikom ranom na srcu ostavljam, nego ti se molim da se ti opet prom etneš u struk bosioka dok se ja vratim, i da se nikome ne poka eš, ako biko u ovu moju kamaru dolazio; a evo ov en ovo malo zvonce, kad se ja, ako bo! da, vratim, i kad u ovo zvonce zakucnem, ti se provrzi kakva si danas." On po e, i tek što se snjom poljubi, prometnu se ona u bosioak. Dvije careva sina ljubaznice, vide i da je carev sin prestao k njima dolaziti,

dosjete se jadu, da je kakvu drugu evojkku k sebi dobio a njih zaboravio, pa se dogovore da navalice po u kam aru e carev sin le i. Kad u ljezu, ništa drugo ne vide nego haljine, postelju i još što što careva sina kroz kam aru i ovi struk bosioka; ali se ništa ne dosjete. O bijaju i kroz kam aru tam o am o, eda se nije kakva evojka e sakrila, ugledaju i ono malo zvonce, te jedna od njih tako ga zlaradi ke u ruke uzme, te zvonce zazvoni. alosna zlatnokosa misle da je ono carev sin što zakuca, na jedan put se prom etnu evojkom ime u one dvije iznenada stade. Pošto ih vi e, a ove dvije nju, za udiše se, i ove potonje dvije dosjete se, te spopanu jadnicu i zakolju, pa je m rtvu u goru ponesu. U ve er sluga careva sina nose i ve eru evojci, ne na e struk bosioka, nego po kam ari strašnu krv; dosjeti se svom e zlu i boje i se, da ga carev sin ne sm akne, pobje e iz grada onoga. Prolaze i jedna baba onom gorom nai e na evojkku bez glave a glava kod nje, pa joj se ra ali vide i onaku m ladicu, te stane brati nekakovijeh trava i o ivi je. A ova je baba bila sun areva m ajka. Kad ona sirota o ivlje i vi e da je u gori, zagrl i babu i nikada se od nje odvojiti ne ho aše. A li joj baba re e: "Ti, š erce m oja, hajde s B ogom kuda znaš, ja nijesam kadra ni sam a sebe hraniti, ja sam sirom ašna bez nig e nikoga, a ti si m lada i zelena, pa kako ti B og da." Odgovori joj ona: "Ne, za Boga tako! ti si m ene o ivljela, i ja sam tebe du na do sm rti ljubiti, a lasno em o ivljeti: ja u prodavati m oje zlatne kose pa i sebe i tebe hraniti, a kad sve kose prodam, ondar u travu po gori brati pa tebe hraniti." Na ovo baba pristane, te sju tradan ova evojka odre e bi kose zlatne i pošlje babu na pazar, govore i da ga ne da za m anje od sto zlatnijeh cekina. Po e baba u oni isti grad e je carev sin bio, koji se ve s vojske vratio i vas grad u korotu stavio za smrt svoje ljubavnice. Baba tamo amo hodaju i, sre a je nanese na careva sina, pa ga upita, ho e li kupiti ovi bi zlatne kose. Kad carev sin vidi, vas um re od uda, dosjeti se da je ovo kosa njegove drage, pak uhvati babu i upita, otkuda joj ova zlatna kosa. B aba se prepane i ka e sve. O ndar on br e bolje uzjaše na

konja a na drugoga uzjaše babu, te s njom u ono selo e baba i vi. Kad tam o, upazi evojk u e pla e inari e svoga dragoga. On pritr ik njoj te se tu i ljube, pa ondar s njom is babom doma. Pošto je car upita, i ona pripovjedi sve šta joj se dogodilo, on naredi te one dvije proklete evojke pogube, a šnjom e se po zakonu vjen a, i babu do sm rti kao svoju mater dr i i po sm rti carski ukopa.

17

L ijek od m a ija .

Im aše nekakav car jedinka sina, koji m u ve do oru ja dorastao b ješe, pa šetaju i jedan dan nastupi na m a ije, oboli i klijenit ostane savrtijeh noga i ruka. Car koji svoga sina m ilovaše više nego svoju dušu, ego je bio koji ljekar u svijetu, nanj je dovođio i obe avao polovinu carstva, ako ga koji izlije i, ali sve za fajdu; dok jednu no u snu do e m u nekaka evojka i re e m u: "Ti, estiti care, zaludu sve trošiš oko lo svoga sina, i za fajdu si obe avao polovinu carstva svojega ko ti ga izlije i, m oja ti ga je m ajka zam a ijala, nego dobio i od zmaja, srce od a dahe i zm iju krilaticu uhva enu iz m e u gospo a, pa svari u jednom e loncu neom r enu a u vodi nena etoj, od evojke sam ohrane a na vatru sam otvoru, pa neka za tri ju tra popije na šte srca iz m o litvene aše, ondar e ti ozdraviti i mene vjen ati." Prene se iza sna car i jedva ekaše, dok len m u dan do e, ali ne na e nikoga ko e m u sve ovo dobiti, i ako je zaludu obe avao po carstva svojega ko m u sve ovo donese. Najposlije jedan m ladi obe a m u se ako m u da š er za ljubovcu, i car m u bez odgovora obe a. O vi m ladi im aše u do tvorni prsten, te s njim e kroza svijet, na e a daju, pa kad se vi eše, ona put njega da ga pro dere, a on put nje da je u fati. Kad se sastadoše, izvadi on on i prsten (a no bijaše), zasja se jezero i planina od njega te joj zaslijepi o i, izvadi and ar, zak la je i srce iz nje izvadi. Sad na udu kako e na i

zmaja, ali u da ih ima u najvisojim gorama i da lete ispod oblaka, pa kad sunce zapadne, oni slete i počinu po vrhovima planina, te on tamo i ekaše kad se sunce smiriti, dok evo ti jedan zmaj dole e i le e u jednu šumu, te ovim ladi šumke prikuim u se i pušta oganj plavetan iz prstena te mu sa e e krila i o i zaslijepi, pa br e bolje malom škopicom izvadim u o i. Poslije toga po e da tra i zmiju krilaticu, i ka u m u da je nju lako ufatiti, ma sam o u oni trem kad se sunce pomoli iza planina, jer ona u sunce pogleda, i dok len sunce dobro koplje ne oskoi, slijepa stoji. Tako on pre i kad e sunce iza i, i sre om nabasa na jednu, u fati je i prikolje i šnjom u torbicu pa put za uši te k caru. Car se obeseli, i dobavi lonac neom ren, vode nena ete i evojk u sam ohranu, no nema ognja sam otvora. Ali ovim ladi okrene oko lo ognjišta s prstenom tri puta i izni e oganj, te svariše u loncu o i od zmaja, srce od a daje i zmaju krilaticu i dadoše da pije carev sin za tri ju tra iz m o litvene aše, te prebolje i ozdravi. Car dade onom u m ladi u svoju ker za enu, i u jedan dan o eni sina onom evojk om koja m u je na san dolazila i odmah mu se javila, kako mu je sin ozdravio, i udade š er, te tako ste e sina, nevjestu i zeta hvale i Gospoda Boga, koji mo e kad ho e.

18.

Biber e.

Bila ena nero tkinja, pa m o lila Boga da joj da da rodi, makar bilo dete kao biberovo zmo. Bog joj dade po elji, te rodi m uško dete kao biberovo zmo. Iz po etka u radosti nije m arila što je to lišno dete rodila, ali posle do e joj na ao gledaju i drugu decu koja su se s njezinim rodila gde narastoše na enidbu i udadbu, a njezino ostalo kao biberovo zmo. Onda okrene u pla i jauk svaki dan. Jedan put do e joj u san neko i ka e da ne pla e više, bi e njen sin veliki kao jablan. Iza toga sna ostane vesela, ali ne

zadugo, jer malo po tom dođe joj sin i reče da mora i i
kud mu je u snu rečeno; i tako on ode a mati ostane
plau. Išavši on zadugo dođe u jedan carski dvor pa uđe
u bašu, kad tamo – carska kisi sedi pod jednim drvetom i
plae. On joj nazove pomoz Bog i zapita je, za što plae, a
ona mu odgovori da je to drvo pod kojim se aše, rodilo tri
zlatne jabuke, da joj je otac zapovedio da uva, ali dođe
ala ispod zemlje te za tri jutra odnese sve tri jabuke jednu
po jednu, te sad nesmeocu da kaže, a otac sazvaosutra
silne goste da im pokaže šta mu je Bog dao. On joj kaže
da u uti, on joj sve tri jabuke odale doneti, samo da
mu da dve svoje sluge da idu s njim. Po tom on kupi jednu
ovcu i zaklavši je sva četiri erega metne u torbu a ostalo
baci pa ponesavši i jedno uđe sa slugama iza grada na
jezero, i onde digne jedan kamen pa reče slugama, da ga
na uetu spuste dole, pa kad zadrma uđe, da ga vuku gore.
Tako ga sluge spuste, kad tamo – lepa baša ikuća, kad
uđu u kuću, a tala sedi kod vatre i u velikom kazanu
nešto vari. Ala kako ga ugleda, skočinanj, a on joj br
baci jedan ereg mesa; dok se ona sagnu i uze meso, on
ukrade jednu jabuku; ala opet na njega nasrne, a on joj
baci drugi ereg pa uzme i drugu jabuku, kad ala onaj
ereg proguta, ona opet na njega nasrne, a on joj baci treći
pa uzme i treću jabuku; kad ala četvrtom na njega nasnu,
on joj baci i četvrti ereg, pa bje i natrag, i tek da se
uhvati za uđu, a ala ispadne na polje, a on br odseče od
svoje noge mesa pa joj baci i zadrma za uđu, te ga izvuku
gore. Potom preda carskoj keri jabuke pa ode. Malo
vreme zatim prođe, a ala po ne svaki dan gore izlaziti, te
je svaki dan jela po jednu devojku koju su joj morali iz
grada slati redom, tako dođe red i na carevu ker, koja je
bila isprošena. Otac i mati i sva gospoda isprate je do
jezera, i onde izgrlivši se s njom i iz ljubivši otac i mati
vrate se kukaju i, a ona ostane sama da eka alu. Ekaju i
tako stane se moliti Bogu, da joj pošlje Biber e, koje joj
jabuke odale donelo, da je sad izbavi. U tom Biber e
dođe u grad, a grad sav u crmo zavijen. Kad on zapita što
je, i onim ukaću, on br e na jezero i na carevu ker gde

sed i i pla e, pa je zapita, ho e lipo i za njega, ako je od
ale izbavi. Ona re e: "Ho u, ali tim e ne mo eš izbaviti;
jedan je samo koji bi mogao, ali toga nema." "A koji je
taj?" zapita on, a ona odgovori: "Istina da je mali kao
biberovo zmo, al'on bi m ene izbavio." Biber e se
nasm e je i re e joj da je Biber e sad velikim om ak, i da je
došao da je izbavi. Ona se za udi i kad vidi prsten što m u
je dala onda kad joj je doneo jabuke, osvedo i se da je on
baš. On da joj on ka e da ga malo pobište, i ako zaspida
ga probudi, kad se jezero zadrma. On legne njoj na krilo i
ona ga po ne biskati, te on zasp i, kad u jedan put jezero se
zan jiha, a ona po ne plakati, i suza kane njem u na obraz, a
on se trgne, uzm e m a i stane da eka alu. U tom eto ti ale
sa devet glava, on je do eka i odse e joj jednu glavu, a ala
juriš na njega, a on joj odse ei drugu, i tako svih devet.
Po tom zaište od devojke m aram u pa povadi svih jezika
devet ive e u m aram u, a devojci ka e da nikom ne kazuje
ko je je izbavio, on e ve do ikad bude vrem e, pa onda
ode. Kad i devojka po e ku i, srete je njen m lado enja i
ka e joj: ako ne e kazati da je je on izbavio, da e je
ubiti, pa joj je sve jedno. Ona se razmisli, i opominju i se
šta joj je Biber e kazalo, da e do ikad bude vrem e,
obe a da e kazati da je je on izbavio. M lado enja se vrati
te ponese za svedo anstvo svih devet ose eni glava. Kad
ona do e snjim svome ocu im ateri, nije se m oglo znati
koga ve m a grle i ljube, nju ili njega, i naume, odmah da
ih ven aju, ali se ona na in i bolesna. Kad pro a neko liko
dana, eto ti Biber eta, i ka e da je on izbavio devojku. Sad
car kom e e da veruje? devojka ne sm e da ka e, onaj pre ti
da e je ubiti; te car naredi da im sud sudi. Kad izi u na
sud, sud re e: ko im a svedo anstvo, onoga je devojka.
Kad onaj iznese glave a ovaj jezike, opet sud ne zna,
kom e e da veruje, jer onaj ka e da nije glave odm ah
posekao nego po tr ao s devojkom k ocu, a kad ovaj iznese
devoja ku m aram u, on ka e da je devojka m aram u od
straha izgubila. On da car re e, da u ju tru idu oba u crkvu
na m olitvu, tam o e biti i devojka, pa ko pre do e,
njegova je. Biber e nije htelo i i, dok ne zazvoni, a onaj

se dignu u pono i, ali im kora i u crkvu, provali se pod njim zemlja i sav se ise e na no eve. Onda devojka upali sve u i sedne kod jam e da eka su enoga. Kad udari zvono, eto ti Biber eta. Onda car vidi ko je prav, i ven a svoju ker za Biber e. Po tom Biber e ## svojoj materi da vidi da je on veliki.

19.

Carev zet i krilata baba.

Otac i majka imali sina, pa ovaj usnio da je postao carev zet. U jutra kad se razbudi, ka e ocu i m ajci daje nešto vrlo lijepo usnio. Otac i m ajka zap itaju ga šta je usnio, a on im odgovori: "Vala ne u da vam ka em ." Onda ga otac i m ajka dobro izšibaju i nazovu ga inatom pa ga oteraju. Ovaj siroma što e, kud e, te na drum . Na ovom je drum u zadugo stajao i plakao, dok evo ti carskog tatarina pa mu ka e: "Pom ozi Bog, dijete!" A ovaj m u odgovori: "Bog ti pomogao! kako si? šta radiš?" "Fala Bogu, zdravo, kako si ti? a šta ti je te pla eš?" a ovaj m u odgovori: "E m ojbrate, usnio sam jedan san pa m e teraše otac i m ajka da im ka em , a ja neš eh, zato m e izbiše i kazaše m ida sam inat, pa m e o eraše." "E dobro", re e tatarin, "kad nisi šeo njim a kazati, a tika im eni, ja sam carski ovek, pa u caru kazati, i ako bude što dobro m o e i za tebe lijepo biti." A ovaj m u odgovori: "Makar da si i sam car, ja ti kazati ne u." Tatarin otide, no im caru do e, odmah mu sve ka e, kako je jednog de ka na putu našao i što je s njim razgovarao. Onda car pošalje drugog svog oveka, te ovog junošu na e i pred cara dovede. Sad ga upita car, šta je usnio, a ovaj m u odgovori: "Ne u da tika em ." A car m u re e: "Znaš li ti, ko sam ja, i da sam ja car, pa ako m eni ne ka eš, ja u te objesiti!" A junoša m u odgovori: "Vala ako si baš i car, ja ti opet ne u kazati." Sad ga car zatvori u jednu sobu do koje je bila jedna velika soba, gdje je bila carska ker u kavezu. Ovaj je siroma poslije

dom išljao se, što e ikako e, kad u ve e, m ojbrate! ali negdje zveckaju viljuške i kašike, junoš a usam ljen razgledaše, gdje je duvar slab, da ga kako prokopa i vidi, šta je u drugoj sobi i što se u njoj uje. Kad li, m ojbrate, prokopa, ali tam o carska k er zaspala pa joj više glave gori svije a šarena a ni e nogu bijela, oko lo nje spavaju sluškinje a na astalu svega dosta. O vaj se onda polagano provu e kroz duvar i prikrade ka astalu, pa na ovom šta na e, sve pojede i popije, pa onda onu šarenu svije u iznad glave promijeni pod noge a onu bijelu ispod nogu m etne više glave, pa onda otide na svoje m jesto a onu provalu tako zazida, da se nikako nije moglo znati da je duvar kvaren. Kad se u jutru carska k er razbudi, vidi svije e prom ijenjene a astal u svemu prazan, onda stane vikati na sluškinje govore i, da su to one u inile. O ne se kleše, da to nijesu u inile, ali carska k er to ne vjerova. Sad carska k er pošlje ocu svom proš enije, da u dvoranu no u sve neko dolazi i s astala pite i sve ostalo pojede i popije, i da sluškinjam a zapovijedi, da se ne usude više svije e m ijenjati. Car joj u in i po m olbi, ali pri svem tom carska k er opet podozrijevaše na sluškinje. D a bi dak le i u snu vi ela ionoga, koji sve sa astala pojede i popije a poslije svije e joj m ijenja, uvatila, nam a e o inekakvom travom , koja i u snu daje vid, pa onda zasp i poslije ve ere. Pošto pro e dva tri sahata no i, a junoš a opet provali zid i u e u sobu te sve sa astala pojede i popije, pa onda uzm e šarenu svije u iznad glave, te je metne pod noge, a ovu bijelu ispod nogu više glave, pa po e da ide. U tom e m ahu uvati ga carska k er za ruku, no kad vidi, kakvi je prekrasan m ladi , onda ga ispita, ko je i šta je i odkuda je u ovu apsanu doveden i zašto, pa potom m u ka e, nek se opet u svoju sobu vrati. U jutru kad svane, poru i carska k er ocu, da još toliko jela i pi a pošalje dokazuju im u, kako su joj sluškinje gladne. Car i to u in i, i tako se od sad ranjaše i zadovoljavaše junoš a sa ovom ljepotom djevojkom dotle, dok carski ferm an ne izide, da je k er njegova punoljetna i da e je udati. Kad ovo dozna carska k er, onda ona piše svom ocu i ka e m u, da ona ni za koga

drugog ve e po i no za onog junaka, koji d ilitom bedem e
njinog grada prebaci. Razum jevši ovo car pozove sve
svoje velikaše, vezire i paše i zapovjedi im , da svaki svog
sina povede u prvi petak . Kad ovi do u i svoje sinove
dovedu , onda car izvede svoju k er i sa njom iznese d ilit,
pa onda po elji svoje k eri zapovjedi, da koji m isli i eli
biti carev zet, baca d ilit i bedeme grada prebacuje. U
ovom junaštvu svi su se nadmetali, ali badava ni jedan ne
m o e ni na pola dobaciti. Kad to vidi carska k er, onda
zamoli svog oca, da onog roba, kojeg je prije tri godina
dao zatvoriti i kojega ona kroz duvar opa a kako diše i
duvarove kre e, izvede, i da ogleda njegovo junaštvo .

uvši ovo car m nogo se udivi i ka e, da je taj rob još
prije tri godine tu zatvoren i da je on za njega i zaboravio,
i misli, da je on davno istrunuo. Potom dade istog roba
izvesti i za udi se vrlo , kad ga ugleda, kako je krasan
m ladi , te m u se odmah vrlo dopadne i om ili. Sad m u daje
d ilit i zapovjedi, da ogleda, m o e li bedem e prebaciti.
Ostala pak velika gospoda i njini sinovi smijahu se i
po tprdivahu govore i: "H o! ho! jadan ti je, da on prebaci
bedeme gradske, kad sinovi Muhamedovi ne mogu." No
ovo njino sm ijan je preokrene se u alost, kad vi eše, da
ovaj junoša trideset aršina preko svih bedem a dalje
prebaci d ilit i do polovine ga za era u jedan velik i
kam en . Sad car vide i ovakovog dobrog junaka i
nem are i, što je on rob bio i od niskog roda, pozdravi ga
linom m uširom i potom dade m u svoju ljubaznu i
prekrasnu k er za enu a uz nju m nogo dara i blaga m u
pokloni. Kad vide ovo vezirski sinovi, jako im bude krivo
i vrlo mu pozavide, i da bi na koji na in od ovog junoše
carsku k er oduzeti m ogli, naum e šnjim e se opklad iti, da
vezirski sinovi u prvi idu i petak sprem e ve eru za hiljadu
ljudi a da carski zet povede svoju enu i hiljadu ljudi na
zijafet, pa ako sve ovo što vezirski sinovi budu sprem ili,
ljudi ne pojedu , da carski zet njim a ustupi svoju enu i svu
pratnju . Na ovo obje strane pristanu i još se pism eno
obve u. Kad prispije vrijeme, u koje je trebalo po i, onda
carski zet pozove dru inu, no ne do e m u više nego devet

stotina devedeset i pet ljudi. Sad carski zet uzme ovijeh devet stotina i devedeset i pet ljudi i svoju ženu, pa se krene na put. Idu i tako nađe jednog čovjeka koji se bijaše sagnuo uvom k zemlji, i tako stajaše. Sad mu carski zet reče: "Pomози Bog, brate!" a on mu odgovori: "Bog ti pomogao!" "A šta tu radiš?" "Vala ništa, tek besposlen, pa slušam kako trava raste." Kad ovo ču carski zet a on mu reče: "Bili ti, brate, pošao sam nom u društinu? mene zovu vezirski sinovi na zijafet, pa bi i tebi bilo lijepo." A ovaj mu odgovori, da hoće, i tako carski zet dobije devet stotina i devedeset i šest ljudi. Idu i dalje nađe drugog čovjeka, koji ukočen na putu stajaše i na sve se strane obziraše. U pitaga carski zet, šta on ovdje radi i šta išeku je, i ovaj mu odgovori, da se je opkladio sa ticom da ona leti a on da tri "pa evo" reče, "tri sahata kako sam ovdje zaišao, a tice još nema." Za udi se carski zet ovakovo j brzini, pa ga upita: "A bili ti, brate, pošao sa linom u društinu? mene vezirski sinovi zovu na zijafet, pa e i tebi biti lijepo." "Ovaj se obe a ipo e, i tako carski zet dobi devet stotina devedeset i sedam ljudi. Idu i još dalje opazi trećeg čovjeka, koji u nebo gledaše, i upitaga, što u nebo gleda i šta od tuda izgleda, a ovaj mu kaže, da je bacio dilitu nebo, "i evo" reče, "tri sahata ga ekam da pane, pa ga ne ima." Carski zet pozove i ovog, te i taj šnjim po e, i tako dobije devet stotina i devedeset i osam druga. Idu i sa društvom dalje jedan sahat, opazi opet jednog čovjeka na putu, koji bijaše zakuvao kazan od trista oka ka am aka, i za doru ak mu ne bilo dosta, te uzeo kupla u pa po kazanu loitstrugu e, nazove mu pomози Bog, a ovaj mu odgovori: "Bog ti pomogao!" "A šta tu radiš?" "Vala," reče "ništa, bijah napravio malo za doru ak, pa da bijaše još, mogaše te poariti." Ponudi i ovog da šnjim po e, a ovaj rado pristane, i tako carski zet dobije devet stotina i devedeset i devet druga. Sa ovom društinom idu i dalje nađe petog čovjeka, ovaj bijaše popio jedno veliko jezero vode, pa stao na sredini te seiri, kako se ribe pra akaju. Nazove mu pomozi Bog, a ovaj mu odgovori: "Bog ti pomogao!" "A šta tu radiš?" reče mu

carski zet: "V al a ništa, ju tros malo podoru kovah, pa se ovdje svratih na ovu vodicu, te malo pijnuh i gledam kako se ovi crvi i sickaju bez vode." Ponudi i ovog, da s njim po e, a ovaj jedva do eka, i tako carski zet dobije hiljadu drugara, pa šnjim a u m jesto. Kad tam o do u, onda odsjednu konje, pa se malo odmore, a vezirski sinovi sprem ili ve eru i svega dosta – jela i pi a, da i etiri hiljade ljudi pojelo i popilo ne bi. Sad carski zet pošalje onog što je trista oka ka am aka pojeo za doru ak pa m u ne bilo dosta, i ka e m u da ogleda jelo i pi e i vidi kako je. O vaj otide tam o pa uzm e kupla u te od oranije do kazana, od kazana do oranije, ondale kusni, ondale srkni, dok sve ostavi prazno, pa poslije i sve pi e popije i do e carskom zetu pa m u ka e, da je on sam ve eru svu pojeo i da m u još nije dosta. Kad ovo vidi carski zet, onda pozove vezirske sinove i poište njine ene da m u dadu. O vi ga stanu moliti, da im po ugovoru prvom ne uzim a ene, ve da još njem u opkladu u ine, pa ako carski zet i ovu dobije, onda da m u dadu svoje tri ene i sve im anje. Na ovo carski zet pristane i tako se opklade, da oni u are pe što bolje mogu, a carski zet da na e jednog oeka od svoje pratnje i u onako za arenu pe bace, pa ako ne izgori, da m u dadu svoje tri ene i sve im anje: ako li sagori, onda da carski zet njim a dade svoju enu i svu pratnju. Kad ovi za are pe, onda carski zet re e ovom e što je popio jezero vode, da ide i sko i u pe, a ovaj odmah usko i u pe pa bljune iz sebe silnu vodu i ar pogasi, pa onda stane pevati: "U careva zeta sad e da bude etiri ene: naša je opklada! naša je pobjeda!" V ide i vezirski sinovi da i ovom opkladom ne m ogoše ništa dobiti, uplaše se estoko pa um ole carskog zeta, te im odobri još jednu opkladu, pa m u onda rekoše da oni im aju krilatu babu, a carski zet nek na e u svojoj dru ini jednog brzog oeka, pa neka on tr i nogama, a baba neka leti, i koje prije sa izvorca ispod te i te planine vode donese, onoga da je opklada. Onda carski zet povi e: "D ajte m i iz dru ine onog oeka koji se bio sa ticom opkladio, da on tr i, a tica da leti, pa tri sahata prije tice do e." Kad ovaj oek do e, onda m u vezirski sinovi

dadu jednu testiju a krilatoj babi tikvicu. Baba poleti, a ova poteci, dok pre babe do e te vodu nato i. Tam an nato i testiju, a baba doleti pa ga prevari te m u uzm e punu testiju a uklepa u ruke praznu tikvicu, pa poleti što br e m o e natrag, dok ovaj tikvicu nato i, baba daleko izmakla: ali onaj što u je kako trava raste, odmah opazi šum babinijeh krila pa do tr i i ka e carskom zetu: "B aba prevarila našeg oeka, uzela m u punu testiju a uklepala praznu tikvicu, i dok ovaj nato io tikvicu, evo baba e je izm ak la i sad e biti tu: ja ujem ve kako leti." Onda carski zet pozove onog što je bacio d ilitu nebo i tri sahata e kao da padne pa ga još nem a, te ovaj ugleda babu pa potegne d ilitom u oblake te babu u prsi, baba m rtva na zem lju padne, a oek sti e i donese vodu. Sad carski zet uzm e tri ene vezirskih sinova i sve njino blago, pa sa svojom enom vezirskim snaham a i pratnjom do e zdravo i veselo svom dvoru, gdje po ivi zadovoljno do svoga vijeka.

20

Sveti Sava i avo.

Pošao sveti Sava preko jedne planine pa srete avola. Kad ga avo ugleda, uplaši se i š edne da pobjegne, ali ne mogne, pa se sada sretnu na putu. Sveti Sava rekne avolu: "Pom ozi Bog!" a ovaj odgovori: "N ije ti za tim stalo." "K ako si?" re e sveti Sava, a avo m u odgovori: "Š ta je tebi briga kako sam?" "K uda ho eš?" upita ga sveti Sava, a ovaj odgovori: "N i za tim ti nije stalo." "Š ta bi radio?" re e sveti Sava; a ovaj m u odgovori: "R adio bi baštovan luk, kad bi im ao m ršave zem lje i takog ortaka." Onda sveta Sava ka e avolu: " uješ, pobratim e, baš ako ho eš da radiš baštovan luk, evo sam ti ja ortak, no da se dogovorim o, kako em o i šta najprije raditi i sijati i ko e sjem e nabavljati." A avo m u odgovori: "V ala, ako m e i mrzi s tobom raditi i opet ti se pokoriti ne u, ali sam o

ho u da na in im ugovor pa da otpo nem o raditi." Sad se dogovore da posade najprije m rki luk ; ovo i u ine. Kad luk po ne da raste, došao bi avo pa gledao kako su lijepa i dobra perja u luka, a ne gledaše šta je u zem lji. Kad luk u najve o j snazi bude, onda sveti Sava pozove avola, te do oše. E re e sad sveti Sava avolu: "Po la je m o je a po la tvoje, pa biraj sam koje voliš." V ide i avo silna pera u luka prevari se i uz m e ono što je na zem lji, a sveti Sava uz m e ono što je u zem lji. Kad luk stane zreti, do la aše avo po esto da ga obi e, ali m u ne bijaše m ilo kad vidi da pera trunu i suše se. Luk sazri, pera sva uvenu, a sveti Sava povadi luk i odnese ga. O vo avola vrlo o alosti pa se riješi te još jedan ugovor sa svetijem Savom u ini, da posiju i posade kupus, pa avo re e: "Ja u ono što je u zem lji, a ti ono što je na zem lji" i tako bude. K upus, m o j brate, posade i ovaj sve rastijaše više i razvijaše svoj list, dok se i glavice uka u. V ide i ovo avo m išljaše: kad je ovo lika von ta na zemlji, to kolika mora biti u zemlji, pa se vrlo radovaše. Kad u jesen bude, sveti Sava do e te kupus posije e a avolu ostavi korenje. M alo za tijem evo ti i avola! Tu su gajde, tu su svirale, huka, buka, pjesm a i arata velika. Pa im jedan koren izvadi i vidi, da nema ništa, prenem ogne se od m uke pa onda um oli svetoga Savu, te još jedan ugovor na ine, da posiju krom pire, pa onda što je u zem lji to neka bude svetoga Save, a što je na zem lji to da njem u ostane. O vako i u ine. Posiju krompire. Krompiri izniknu, uka e se najprije cim ina, pa onda cvijet a za ovijem bob e. V ide i ovo avo stane se smijati i svetom Savi prkositi. No kad bude u jesen, onda cimina opadne i istrune, a sveti Sava povadi krompire pa u trap. N ad im aše se avo da pukne od zla vide i ovako sebe prevarena, kajaše se što je sa popom im ao posla, pa opet um oli svetoga Savu, te posiju šenicu i ugovore: što je na zem lji neka bude svetog Save, a što je u zem lji to da bude avolu. Kad šenica poraste i uk lasa, a avo do e nad ogradu pa gledaše koliko je izrasla, i govoraše: "Iz m alog zrna naraste ovolika stabljika." Kad bude u jesen, onda sveti Sava pozove eteoce, te šenicu po nje, a avolu strn .

Sad avo stane plakati pa od lju tine re e: "V ala, pope, baš ho u još s tobom da posadim vinograd, pa šta bude, i ako m e još i ov e prevariš, onda od našega ortak luka nem a ništa. I tako posade vinograd. Kad vinograd tre e godine rodi i poka e se vrlo lijepo gro e, onda se sastanu da opet biraju šta koji voli. Sad sveti Sava upita avola: "Š to voliš, orta e, ili orbu ili gusti u?" a avo odgovori: "V ala ja u gusti u, a tebi d aba orba." Kad vinograd sazri, onda sveti Sava obere gro e, m etne u kacu pa posle isto i vino, a avolu ostane d ibra. Sad se, m oj brate, dom isli avo te u d ibru naspe vodu, na ini kazan i prepe e rakiju, a sveti Sava tek njem u, – pa m u re e: "Š ta je to, orta e?" a ovaj m u odgovori: "Pe em rakiju, pobratim e!" O nda sveti Sava rekne: "D ajde, orta e, da vidim , valja li." A ovaj m u nato i u ašu. Sad sveti Sava srkne jednom, drugom, pa tre i put blagoslovi i prekrsti se, a avo pobegne i re e: "V ala, baš to je staru lijek a m ladom e bijes!" pa tako iš ezne, i više ga nikako nem a tam o gdje u je da je pop.

Šaljive pri e

1

Pijesak i sveti Petar.

Do e jedan gradski lovac u selo da lovi. O kolo podna u e u ku u jednoga seljanina poznanika da što ru a; pošto sjede, pogleda okolo sebe i vidi vrlo malo zemlje u ono selo, ve sve gola litica i silne gom ile natrane m ali i velik i kamenja. Za u en upita seljanina, koji o ru ku ra aše: Boga, radi, pobratim e, kako vi ov e u ovom e selu bez zem lje m o ete ivljeti, i od kuda ove silne gom ile i rpe od kamenja?" "Zlo i naopako." odgovori seljanin. "Pri aju, gospodaru, naši stari da su uli od svojijeh pra edova, kad je Hristos po zemlji hodao, da je hodio za njim sveti Petar i nosio vre u sitnoga pijeska, te gospod e je htio da bude brdo, uzeo bi zrno pijeska i rekao bi: "Da

um no it sja" te su zato svuda velika i visoka brda; a kad je došao u naše selo, provali se svetom Petru vre a i više polovinu prospe."

2

Ko je to? – Nikola!

Jednoga seljanina vrlo po ne progoniti brat, kojem u je ime bilo Nikola, i ne sam o što ga je svaki dan progonio bio igla u morio, nego i svu o evinu pro ordisao, dok ga najposlije nagna nevolja da odbjegne od brata go i bos, t.j. bez nig e ništa, i od toga asa nijednoga ovjeka na ovome svijetu, kojemu je bilo ime Nikola, nije mogao na o i vi eti ni ime uti. Jednu ve er kucne m u neko na vrata, i on pošlje dom a icu, svoju enu, da vid i ko je, a ona kad vidi, javi, da je sirom ah i da m ilostinju tra i. On kad u je, re e joj: "Pušti ga unutra." Tek što sirom ah š aše da po obi aju pristupi da m u ruku cjeliva, zapita ga seljanin: "Kako ti je ime?" "Nikola" odgovori mu sirom ah. "N advor, nadvor, iz ku e." dok jadni prosjak onako uplašen pobje e bez obzira govore i: "Z a što, brate, ako Boga znaš?" "K ako zašto" odgovori seljan in, "dali ne znaš da m i je s m o j e g a b r a t a N i k o l e i s v e t i N i k o l a omrznuo, a kamo li nijesi ti!"

3

Moj je prednjak.

B io jedan ovek pa im ao enu koja je htela svakad da je njena re starija, a sirom ah m u m orao joj davati za pravo. Jedan put kad su sed ili pred ku om, proleti onuda veliko jato dralova, a jedan dral pred svima izmakao pozdravo. G ledaju i ena dralove re e m u u: "V ida, ove e, kako onaj dral napred leti, ono je baš m o j!" "N ije, eno", rekne ovek, "ono je prednjak i starešina onih drugih dralova, a

ja sam tvoj starešina, daklen je moj prednjak." "Nije tvoj, nego moj", odgovori ona, i tako nije tvoj nego moj, oni se posvađaju, te najposlije ona rekne ovek: "Ove e, ako ne e bitim moj prednjak, ja u um reti." "Pa um ri", odgovori joj ovek, "jedan put nek je imoja starija." ona legne pak se na inida je umrla. Le e i tako celu noć, kad bude u jutru, rekne joj mu: "U staj, ili u sad i ida zovem ene da te okupaju i nam este." "A jeli moj prednjak?" progovori ona, a on joj odgovori: "Nije." A ona re e: "Kad nije, neka me kupaju." Po tom otide mu i dozove ene, te je okupaju i nam este. Onda ovek kao nari u i oko nje prišap e joj: "U staj, ili idem da te oglase." "A jeli moj prednjak?" zapita ga ona, a kad joj on opet odgovori da nije, ona mu re e: "Kad nije, neka me glase." Kad ve do e vreme da se sahranjuje, opet joj mu prišap e: "U staj, sad e do i pop i aci da te prate u groblje." "A jeli moj prednjak?" Zapita ona, a kad joj on opet odgovori da nije, ona re e: "Kad nije, neka me prate." U tome do e i pop i aci i svet se iskupi, te je iznesu na avliju te sveštenik oita poslednju molitvu, a ovek kao pla u i nad njom prišap e joj: "U staj, nesre nico! zar ne vidaš da te ho e u raku da te nose?" "A jeli moj prednjak?" upita ona, a kad joj on opet re e da nije, ona odgovori: "E kad nije, neka me u raku nose." Po tom odnesu je u groblje, i kad je spuste u raku, sveštenik po obiaju baci na nju zemlje pa ode prvi. Onda mu rekne svetu: "Idite, bra o, polagano ku im ojoj, eto odmah im ene, sam o ho u da je ja sam zemljom pokrijem tako sam joj se zaverio." Onda svet ko ode ko ne ode, a mu se spusti u raku, pa vikne eni kroz zaklopac: "U staj, prokletnico! E to ho e zem ljom da te zatrpaju." "A jeli moj prednjak?" Zapita ona opet, a kad joj mu odgovori da nije, ona mu re e: "Kad nije, ove e, a ti idi ku i, podaj svetu neka jede i pije za moju dušu, a mene neka zatrpaju." Kad mu vidi da ništa ne pomae, on digne zaklopac i re e: "U staj! tvoj je prednjak, neka te avo nosi!" Onda ona ipionako s pokrovom, pa stade trati za svetom i vikati: "S tante, narode, moj je prednjak! moj je prednjak!" A svet kad vidi, pomisli da se

povam pirila, pa be i! a kad u pop gde ona vi e: "M oj je prednjak!" pom isli da ona m isli njega, pa be i koliko igda m o e, a ena sve pretr ala pa juri za njim vi u i: "S tani, popo, moj je prednjak!" A kad pop vidi da e ga sti i, padne od straha – a ona pro e vi u i: "M oj je prednjak!" i tako otide ku i.

4

Zet i punica.

N ekakav zet do e u punice, i sjede i kod vatre vidi e dvije ene dobro posole jedan lonac, pa pomisli u sebi da ono što se u loncu kuva, ve nije za jelo, i kao što su zetovi u punicam a šaljivi i bezobrazni, nam isli da ga i on još tako presoli, da se ni u usta uzeti ne m o e, pa onda ostavši sam u ku i, zavu e obje ruke u slanicu i zagradi pune pregršti soli. S lanica je bila od drveta i im ala okruglu jamu, na koju se so unutra sipala i napolje vadila. Na onu jam u on ruke uvu e lasno u slanicu, ali ih zajedno, još pune soli, ni po što nije m ogao napolje izvu i, i tako m u e i se oko toga inate u i, ruke podbunu da najposlije ni jedne ni prazne nije m ogao izvu i. K ad u tom neko rupi na vrata, on br e bolje sjedne, pa slanicu s rukam a m etne m e u noge, da se ne bi vi elo šta m u se dogodilo. K ad potom sjednu za ve eru, on od sram o te ne sm jedne kazati šta m u se dogodilo, nego re e da je sit i da ne m o e ve erati ništa. I tako poslije m nogoga nu enja i m oljenja, on na udo i alost sviju ku ana ne edne ni sjesti za sofru niti i šta okusiti. K ad se po ve eri eljad razi u iz ku e, on ustane i nose i slanicu na rukam a izi e na polje, pa ugledavši za ku om kroz m rak svoju punicu e stoji, pom isli da je panj nekakav, pa razm anuvši slanicom udari je po ple im a koliko igda m o e, govore i tam o njoj m ater: "T i m eni ne dade ve erati." Punica se na to trgne, i odgovori mu: "Ana te temate bilo! Kako ti nijesam dala ve erati? T a nijesam li te zvala i nudila više od deset

puta!"

5

Za što su prostaci siromasi.

Kad su narodi dijelili sreću u ovoga svijeta, skupe se svi nasred svijeta i po nu dijeliti dobra njegova, pa da bruškete među, ikoga što dopane na sreću, neka ga nosi. Rišanine znaju i, šta bi oni odabrali za se najbolje, ne pristanu na bruškete, nego reku da svaki za sebe izabira po svojoj volji, i da u isto vrijeme vide ko što misli. Reku najprije Latini: "Mi em o mudrost;" Englezi: "A mi em o more;" Turci: "Mi em o polje;" Rusi: "A mi em o gore i rudu;" Francuzi: "Mi em o aspre i rat;" "A vi Srbi, šta ete vi?" "Dok se dogovorim o." reku, pak ni danas još se ne dogovoriše, te tako svaki svoje ponese.

6

Pop i parohijani.

Bude jedne godine silna suša, za to sastanu se seljani pred crkvom po leturiji, i ukore popa kako mu nijesu prijatne molitve k Bogu, a u toliko je puta zalud molio za kišu. Pop se našao mудар i reče im: "Znadite, brao, da su mi ju erporu ili ozgor s neba da se s vama dogovorim, u koji ete dan da vam pošlje i koliko kiše. Sad mi odgovorite." Reče glavar od sela: "E to sjutra u pone elnik." Odgovori pop: "Sjutra ne, za što sam najm i o m obu, da mi okopavaju firm entin." "A ono u utornik" reče glavar, a drugi odgovori: "A zar nijesi vidio da mi je toliko ito prostrto na guvno da se suši?" "A mi hajdem o u srijedu" reče glavar, a treći odgovori: "Ne u srijedu, mene je krsno ime, pak ako mi se zvanice skvase, ondar kud u ja?" "A mi elajm o u etvrtak" reče glavar, a etvrti odgovori: "Kako u etvrtak? da li ja ta dan ne enim sina?" "A jdem o dakle u

petak" re e glavlar, a peti opet sko i: "N e u petak , ljudi govore da nikaka sre a u petak nije probita na." "A vi, bra o , ajdem o u subotu;" "B ogm e ja ne u" odgovori šesta, "dogna e m i jedan ortak dva vola, ako se pogodism o , pak valja m i ih obidovati." Tadar re e pop: "A vi, m oji ljudi, ove druge ne elje, dogovorite se, pak m i odgovorite." A seljaci se ni druge ne elje ne m ogoše dogovoriti, pa ni do danas.

7

Oklad šta je najb je lje

Dadu se u razgovor dva prijatelja, seljanina, šta je najb je lje na ovom svijetu. Jedan od njih re e: "M lije ko", a drugi da nije, nego jedna druga stvar, te se tako opklade. Ovi potonji dak le zazovne na ve eru onoga što govori i o e da je m lije ko najb je lje, pak po ve eri spravi ga u svoju postelju da le e, te pošto le e, odnese svije u iz sobe u kojoj mu je prijatelj le ao , i pošto zasp i, prinese m u punan šk ip um uzenoga m lijeka pri postelji. N ot njo digne se gost za svoje potrebe, te posred mlijeka, a iz m lijeka nasred ku e strm oglav , pa povi e onako trapov ijesan iza sna dom a ina. Sko idom a in znaju i, šta se dogodilo, pak prinese svije u, i re e m u: " ao m i te, ali m i je m ilo e sam oklad dobio, jer je dan b je lji od mlijeka."

8

Ljenivi slijepac.

Srete jedan lijenština na pu tu slijepca e u jednu torbu nosi punu kruva a u drugu gusle, pak sjede pred ku om jednom i uzme slijepac gusle te uza njih mnogo lijepu i krasnu pjesnu ispjeva. S lušaju i ga ljen ivac, stane m u zav id iti govore i, da niko na svijetu lasnije od slijepca ne

ivi, a za to što m uk te jede a uz gusle pjeva bez najm anje brige, te po ne m o liti B o ga da oslijepi. B og kao B og, v a l a n j e m u, o d u z m e m u v i d o i n j i, t e o n d a r o n v e s e o. K u p i o d n j e k u d a g u s l e i p o n e s e u i t i p o j a t i, t e d o b a v i v o u t e s n j i m e p o s v i j e t u k r e n u š l j e p a k i i s v a k e p j e s m e p o j u i. J e d a n d a n z a r s u m u s e b i l e g u s l e n e š t o p o k v a r i l e, k a k o l i, e l e n i k a k o n e m o g a š e z a p o e t i d a s n j i m a n a p r e d u j e, p a k p r e d s k u p l j e n i j e m a n a s m i j a s e i r e e: "V a l a, g o s p o d o, k a d m i g u s l i l i j e p o n e i s l e i š u, n e m i l i m i s e n i d a s a m o s l i j e p i o."

9

Zet u punicama.

V jeri se jedan vrlo m ršavi i u licu blijedi m ladi, a pri tom i vrlo fališa. Im ao je jednoga slugu kojega je nau io, da kad go bi se on što pred kim falio o em u, da on vazda pom a e m u p o l a g i v a t i, i r e e v i š e n e g o š t o j e o n r e k a o. P o e j e d a n p u t u p u n i c e i p o v e d e s o b o m p o l a i c u, k a d t a m o d o u, d o e k a i h p u n i c a, i p o v e e r i p o n e j o j s e z e t f a l i t i, k a k o o n u m i j e d o b r o n a š k u k n j i g u, a s l u g a m u d o d a: "U m i j e n e b o r e i L a t i n s k u, t e d a z n a t e k a k o!" D a l j e s t a n e s e z e t f a l i t i, k a k o i m a v i š e o d d e s e t k r a v a i v o l o v a, a s l u g a r e e: "I m a v a i s t i n u i d v a d e s e t." D a l j e r e e, k a k o m o e n a g o d i n u o d o s a m k r a s t a v a c a d o b i t i t r i d e s e t c e k i n a, a s l u g a p o t v r d i: "M o e, i p r e k o š e z d e s e t, d u š e m i i o b r a z a." N a j p o s l i j e r e e, d a m o e n a j v i š e g a k o n j a p r e s k o i t i, a s l u g a r e e: "M o e, p o š t e n j a m i m o g a, i d v a j e d a n u z d r u g o g a." S l u š a l a p u n i c a t o i d i i l a s e, p a z a p i t a z e t a: "Z a B o g a, š t o s i t a k o b l i j e d i u t u o b r a z u?" A z e t o d g o v o r i: "O v o m i s e s a m o u l j e t o d o g o d i", a s l u g a p o t v r d i: "J e s t, v j e r e m i m o j e, i u l j e t o i u z i m u v a z d a j e d n a k." N a t o s e v j e r e n i k r a l j u t i, p a k m u r e e: "M u i, n i i j s i n e, a k o s i s v e d o s a d i s t i n u g o v o r i o, t u s i n a j p o t o n j u s l a g a o."

10

Seljanin i gospodar.

Opotrebi jedan seljanin, koji pošto je sve svoje oinstvo rasprosuo, skloni se da ide kod kojega bogataša slu bu tra iti, ina e jednoga bogata no pri tom prostaka, a zam oli ga, da biga na slu bu prim io, i bogati odgovori mu: "Ja o u, no kakav zanatum iješ?" Seljanin odgovori: "Ja kuvati, ja pe ina toliko na ina." Bogataš ga na to zapita: "A da koliko bi mi uzeo na godinu plate?" Seljanin odgovori: "Dvanaest cekina na godinu i da me raniš i obukuješ." Bogatašu se vrlo cijene u ini, pa na to pristane i primi ga u svoju ku u. Sjutradan u jutru digle se sve ostale sluge, eljad od ku e, pa i sam i gospodar, a novoga našeg najam nika nem a, dok oko lo sam oga podna ide gospodar rasr en da ga zove, kucne mu na vrata e je spavati pošao, i on mu otvori. Kad ga na e da se digao iz postelje i onako gola e sjedi, za udi se pak mu re e: "Tako li se slu i?" A on mu odgovori: "Gospodine! ja te od jutrošnjega jutra sve ovako ekam , kako smo se i pogodili." "A kako smo se pogodili?" re e gospodar, "da me raniš i obukuješ", odgovori sluga "pak sam te ekao, kad eš do ida me obu eš."

11

Seljani kupuju pamet

Sastanu se jedan dan na obi no m jesto starješine i glavara od jednoga m jesta koji je na m oru školj, i stanu se koriti jedni drugoga, kako od njih nikad ne mo e biti m udar kao što u druga m jesta im a m udrijuh ljudi. "Znate li, bra o" re e jedan ponajm udriji "do esa je to? Sve bez puste pameti, nego ajdemo skupiti pedeset talijera pa da pošljem o u M letke trojicu od nas da kupe, jer su M le i i, uo sam, najmudriji i da toliko pameti imaju, da i prodavati mogu pa i cijene." Svi na to pristanu, te skupe

re ene novce i oprave trojicu, te u M letke. Kad tam odo u, po nu pripitivati e bi je kupili i po što oka. Tako se namjere na nekakva majstora hitra u rugi i podsmijehu, koji im re e: "Ja u vam prodati ne oku no litru, a dvije neka mi ostanu za te aspre." Oni pristanu, a on od nekuda dobavi jednoga m iša, te iva zatvori u jednoj škatuljici, i re e im : "Evo vam pam etov e, nego odm ah bje ite doma, i ne otvorajte, pri e no doma do ete." Seljani se vrata veseli u isti brod, s kojim su i došli, pa kad do u blizu svojega m jesta, re e jedan od njih: "V a istinu nije pravo da pamet podijelimo svakome jednako, nego uzмимо mi trojica polovicu a polovica neka svemu selu." Ostala dvojica pristanu odm ah na to, pa kad otvore škatuljicu, a m iš kao m iš pobjegne te se neg e u brod zavu e. Sad seljaci na nu kukati i lelekati a jedan odgovori: "Š to vam je? evo je u brodu, nig e nije pobjeg la." Kad do u, do ekaju ih bra a eljno i radosno, no kad uju zli glas, ozlovolje se, pa se najposlije dogovore te brod izvuku na suho i stanuga redom uvati sve po jedan od sela, pa kad go bi što š eli da kom u m udro otpišu ili odgovore, vazda bi u brod otišli, da najpri e pam eti napune.

12

Krepao kotao

Izmisli jedan prosti seljanin, kako bi prevario nekog kam atnika trgovca u varoši, koji m u je dosta krivice uradio, i po e jedan dan u trgovca m ole i ga: "G ospodaru, molim te, uzajmi mi kotao rakijnski, da nešto rakije ispe em , a do današnjega dana donije u ti ga i dobiti nanj talijer." Slakomi se trgovac i uzajmi mu kotao, a seljanin sedm i dan po e k trgovcu i odnese jedan preko m jere m ali kotli rakijnski govore i: "Z naš, šta je, gospodaru?" "Š ta?" zapita trgovac. "Bogme se okotio tvoj kotao" odgovori seljanin, "i evo sam ti drijebe od njega donio, jer je u m ene drijeban i došao, aja tvojega ne u."

"Bravo! bravo!" odgovori trgovac, "po tome se vidi, da si uvijek pošten, fala ti!" "Nego molim te, gospodaru" pridoda seljanin, "neka još koji dan u mene postoji kotao, jer ga onako bolesna ne mogu spraviti." "Dobro dakle" odgovori mu trgovac. Poslije desetak dana do tri uplašen seljanin k trgovcu, pa mu reče: "Gospodaru, ne znaš nesreće?" "Kojе?" zapita trgovac. "Krepao kotao." "Kako krepao, ni jiji sine!" prodere se trgovac, "kako može kotao krepati?" "E to kako" prihvati seljanin, "što gose koti, valja i da krepa." I na ovaj način, kad trgovac potjera seljanina na sud, seljanin i u sudu dobije razlog, i uzme veliki kotao za mali*.

13

Vina mijeh i njegova pjesma.

Krene seljanin u jednu varoš na dva tri dni pred krsno ime da donese dva mijeha vina, te kupuju i onako seljan kao i ostali seljanin napije se po zakonu, i na ne po varoši kao kod kuće pjevati, pa i kad vino natovari, jednako po ne kroz varoš onako pjan pjevati i svijem putem doma idu i. Kad dođe na jednu vodu, rastovari konja da mu poine i da malo pospava, jer ga je san bio predobio i vino. Kad rastovari, sjede pokraj jednoga mijeha punana vina i stane mahati glavom putnjega ude i se, kako vino onako veselje uvijek u glavu i u srce ulije, pak onda na ne ga biti što je najbolje mogao šakom govoreći: "Pivaj i ti, greben ti svi u! kad si u mijeh, ne o eš pivati, a kad u me u eš, koliko da trista vraziumeu u."

14

Ciganin i vlastelin.

Uputa se nekakva silna a pri tom bogata delija sam u koji na šetnju, i udalji se u daleke planine kud ga je put

nosio. Nagazi slušajno na tri četiri Ciganina, koji kad ga vide sama i valjana dva konja, slakome se i namisle, kako bi mu ih najbolje i najpoštenije ukrali. Iskome svina put, i tek što im delija pomoz Bog nazove, svi poskidaju kape i pred kolima na gola koljena kleknu, i jedan od njih pođe mu govoriti: "Blago nama, gospodine, kad smo te dočekali i da smo em o odvratiti jedan dio od onoga velikoga dobra što je bio nam a tvoj pokojni otac uinio, ali ne znam o drugoga na ina, nego em o svi tvoja kola i tebe u njima vući." I tako odriješi jedan od njih dva konja, a oni se podupregnu u kola i stanu ga vući. Za uen m ladi od take i tolike poasti, a i onako di an, pušti se da ga vuku. Kad na jedan put prestanu Cigani, i tek što reknu: "Jeli ve dosta, gospodine?" odbjegnu svaki na svoju stranu, a vlastelin pogleda, kad li nije ni o inijeh mu prijatelja ni konja, i ne znaju ni, šta li e kako li e, ostavi ko iju nasred puta te pješice natrag u grad. Kad doma do e, upita ga mater: "Kam o ti kola i konji?" A on joj odgovori: "Teško svuda bez prijatelja, moja majko! ostavio sam ih prijateljima tvoga mu a imoga pokojnog oca."

15

Kafa i njezino crnilo.

Kad pođe jednom kum knezu kuma popa u varoš na krsno ime, najpri e iznesu mu kafu. Knez pomisli da je kafa najviša ast, i naumi kad se krsno ime slući, te kupi malo kafe. Kad dođe kući, reče kneginji: "Spremi ovo kave tam o kad dođe kum pop, da mu svariš." Kneginja nije nikad kafu ni viela a kam oli pila ali varila, i nakon nekoliko doba prođe pop pokraj njihove kuće, a knez ga svrati u kuću m oleiga, da prieka dok mu kavu uine. Po ne se pop izgovarati da nema vremena a da se no primie, ali zaludu. U ljeze pop, a knez eni: "Odmah kavu pristavi da se vari." Kneginja nastavi po pinjate vode i svu

kavu u vodu, onako ne popr enu . eka pop kad e ta kava do i, kad kava nikad varena, te pop zapraši m ole i, da ga bez kave pušte. Potr i knez do ognja i zapita kneginju : "Jeli ve varena? Jeli puštila cmilo?" pa kad vidi da nije, vrati se stidan govore i: "O prosti, kum e pope, Boga radi! prevario m e u vašu varošu jedan Lacm an i Lacm anski sin, te m i prodao nekakve kave koja ne puštava cmilo." Pop se nasm ije, te po e dom a bez kave.

16

Kudrov i kusov.

Potur i se jedan obijesan V lah, a po ne ve m a jade H riš anim a zadavati no dok len je bio u svoju prvu pravu vjeru. N akom neko doba sreće se na putu od a i pop, i dadu se u razgovor. O d a da bi se potsm ijao popu e m u se parohijan in potur io, kao rugaju i se i sile i se re e m u: "Bogu vala, pope, evo otpade od vas jedan valjatan junak i odabra našu Tursku vjeru, i Turske m i vjere, takoga junaka u naše selo danas nem a, niti je od kad ja znam bilo." Nasmije se pop namjesto da se postidi, pa odgovori od i: "M i u nas zovem o psa kad nem a repa kusov, a onoga što cijele uši nem a kudrov, a pas te pas vazda."

17

K ad se ar i nek se ar i

Prispije na ru ak kum u kum a tvrdice iznenada i kum m u se ni malo ne obraduje, ali mu je za nevolju moralo biti da ga s veselim srcem do eka i predusrete, govore im u: "M ilo m i je što si prispio, ali m i je vrlo ao što m i se estito nije nam jerilo nego krtole na bistru vodu." "O stav ' se, kum e, duše ti!" odgovori gost, "sam o kad je volja dobra, a uo sam da je gladnu ovjeku nam jerna najbolja." Po što naš tvrdica to uje, po e u kuvarnicu, i tek što

u ljeze, zveknu se šakom po glavi, pak uzevši soli bacu u pinjatu govore i: "Eh moga iskopanja!" No razmislivši da sam a so ne e osmo iti krto lu i povoljiti gosta, uzme i dvije crljene paprike, te pošto i njih vrh krtole vr e, re e: "K ad se ar i, nek se ar i."

18

e a i vino.

Spopane teška e a jednoga seljaka pošto je bio na poklade mesne objedovao, a ne imaju i od kuda da kupi, sre om vidi jednoga svoga susjeda e nosi punanu bocu vina iz jedne kr m e dom a za ve eru, a seljanin edan i eljan vina, po e za njim , dok le ga pristigne, pak m u otkrije da je eljan vina i da je vrlo o ednjao tako da bi cijelu bocu da ne preduši obli ke popio. "Valaj ne eš" odgovori m u susjed. Tadar re e m u ednji seljanin: "A ti ovako: ajde peri mi ako svu ne popijem, a ti mi pljuni u brke." "O u" re e susjed idade m u bocu vina punu u ruke, a seljanin pritegne onako eljan i edan i svojski: odvali više od pole, pak pošto se dobro napije, odagne i re e: "Sad da ti je prosto, pljuni mi u brke, kad si me ovako napojio." "Valaj nije pravo ja tebe nego ti mene, kad sam ovaki magarac," odgovori susjed, i su po boce vina krene uzdišu i svojoj ku i.

19

U topio se pop što nije ruku dao

U krcaju se u jedan un pet šest prostaka i jedan pop da se prevezu preko jedne rijeke iliti blata, dok ta jedan mah puhne estoki vjetar i izvme se un te svi u blato. Po sre i svi su znali plivati do sam oga popa, dok na nu se topiti, te se svaki od njih uhvati za un i prepliju na drugu stranu. K ad se vrate ku i, ka u i popadiji sve kako je bilo, i da se

pop bez pameti i bez potrebe u topio. Stane u sav pla
popadija kukati kao kome je nevolja, pak ih zapita: "Kako
se utopi?" A oni joj odgovore: "Kad se izvnu un, i mi
svi u vodu panusmo, svi jednogrlice zavikamo: "Daj
pope ruku! daj pope ruku!" i on mogaše lasno dati tek da
ho aše, ma ne dade i u toliko se utopi. "Znam ja kukava
kukavica" re e popadija "da je tako, ma da ste m u
zavikali: "Na, pope, ruku, ho aše skapulati, jer je vazda
(teško m ene!) nau io uzim ati, a ne davati."

20

Z la ena sa uvala m u a.

Zapanula bijahu dva brata na kraj puta da ekaju krvnika
koji im je ponedavno oca ubio, i koji se ta dan s pazara
vra ao. Kad ga upaze na jedan puškom et, priprave se da
ga ubiju, ali on im adijaše još jednoga druga koji m u re e:
"Br aj, ako Boga znaš, m r e; ne em o no as nikad ku i
do i," a krvnik m u odgovori: „M eni se, brate, duše m i! ne
m ili u pustu ku u uljesti za to što im am nesretnu enu, i
prosta Turska sablja ma ne njezin jezik, i ko bi me ubio,
dušu bi stekao." O vo uju i dva brata, re e stariji:
"V aistinu, kad ovako zlu enu im a, bolje bism o m u u inili
da ga ubijemo, nego ajde da ga ostavimo." I tako ga puste
ive m u o glav i n i jesu radili.

21

Z a što se sveti Ignjatije zove B ogonosac.

Sveti Ignjatije jedan dan oraše, i o pasu m u višaše tikva iz
koje prsrkivaše vodu kad o edni. Pro e putem H ristos i
vidi ga, pa ga zovne: "O Ignjatije!" a on mu se odzove:
"Š to veljaše! ko m e zove?" O nda H ristos re e: "Pom aga ti
B og!" "D obra ti sre a," odgovori Ignjatije, a H ristos opet
re e: "O li m i dati m alo vode da pijem ?" "O u, o e, a za

što ne" odgovori Ignjatije, "nego dođi ovamo." A Hristos mu reče: "Došao bih, nego preko ove rijeke ne mogu preći." U to ostavi Ignjatije volove, izuje se i prijeđe s onu stranu rijeke, kad li tamo, ne vidi nikoga i uzalud zove, te se on opet uputi natrag. Račali se Hristu (falanjem) da se muči, pa mu reče: "Priekaj me malo, eto me!" Kad k njemu dođe, uzme ga sv. Ignjatije na pleću. Kad budu nasred rijeke, reče Hristos Ignjatiju: "Ignjatije!" A on se odzove: "Što veljaše?" "Jesam li ti te ak?" zapita Hristos, a Ignjatije odgovori: "Bogme jesi, kao sva sila vasiljena." "Bogme si pogodio, i jesam baš sva sila vasiljena," reče mu Hristos, i nestade ga.

22

Bonik i bolest.

Razboli se jedan bogati no prosti uvijek tako da je u dvije tri godine dana sve ljekare nad sobom izmijenio bez svake pomoći. Najposlije mu dosadi te stane moliti Boga da umre. U tome dođe k njemu od nekuda nekakav kaluđer, i tek šta ga vidi, reče mu: "Blago tebi, moj bolesniče i Hrišćanine, kad toliko boluješ!" Bolesnik mu reče: "Kakvo blago? Ovako blago Bog tebi dao pak da se nasitiš!" "Ja sam čitao" reče kaluđer, "i e stoji napisano: A šta gospod ljubiti koga, toga nakazuje." "A šta e to reći, oče", zapita bolesnik, a kaluđer mu odgovori: "Bogme reći e, da koga Bog ljubi, togaj se i opominje, pa tako se opominje i tebe, nego mu zafali." "O u" odgovori bolesnik, "ali bih mu više zafalio da me zaboravi do pet šest godina; a ovo bih dobro, ako si ti oče kail, tebe darovao."

23

Grješnik i ljudi ispovjednik.

O tade nekakav grješnik Hrišćanin k ispovjedniku na veliki ponećnik da se ispovjedi, te izme u ostalih grijehova ka e da se je pet puta uz asne poste omrsio. Kad uje ispovjednik, sav u trepetno udo ostane, i zavi e: "B je ", grješni e! ja te ne mogu odriješiti od grijeha prvo nego pitam vladike, nego do i sju tra." Kad po tom ispovjednik o tide k vladici i zam o li ga da on odriješ i grješnika od grijeha, vladika se stane u cijeli grohot smijati, pak mu se naruga kako on ne zna za ovak im ali grijeh pokoru izna i, pa mu re e: "Neka o ita tri o e naša i etiri bogorodice djevo, pak odmah neka se pri esti." Sju tradan evo ti grješnika da prim i pokoru, i pošto mu ispovjednik ka e šta je vladika nared io, re e grješniku: "M o li B oga, što je naš vladika dobar a znao bi m i kazati kako se m rsi uz asne poste." Tek što ispovjednik otpusti onoga, evo mu drugoga na ispovijest, koji m u re e da je tri puta m esa uz poste jio. Sad se na e u udu naš ispovjednik ne znaju i, koliku e prema grijehu pokoru izm jeriti, pa pošto vi e da ne m o e na kraj izi i po pokori koju je vladika m alo pri e kazao, re e grješniku: "Još dva put je i m esa, to jest sju tra i prekosju tra, pa o itaj tri o enaša i etiri bogorodice djevo, pa u etvrtak pristupi sa strahom da se pri estiš."

24

Kum i njegova prasica.

Jedan seljanin zamoli nekakva drugoga bogatijega od sebe u istome selu da mu kupi jedno malo prase, jer sam nije imao od kuda da ga kupi, pa kad uzraste da ga podijele; i ovim u ga kupi. Kad do e vrijeme da se prase ubije, pom isli u sebi onaj sirom ašan seljak da nije pravo da mu uprav polovicu od njega da, pa neznaju i, kako bi uradio ili da m u od njega višta ne da a da pošten ostane, po e k svome kumu da se svjetuje. Kum mu re e: "Ti prase ubij pred ve er i javi ortaku da sju tradan do e u jutro, da ga s tobom podijeli, pa kad do e u jutro, po ni kukati i plakati

i reci m u, da su prošle no i ukrali, a prase m rtvo objesi o prozoru da visi." Seljanin se obraduje, kako e cijelo njemu ostati, i u inionako, kako ga je kum svjetovao. Kad seljanin prasca zakolje i objesi, kum se privu i pono i i prase ukrade. Kad u jutru seljanin vidi da zbilja prasca nema, on br e bolje kukaju ika kumu, ika emu: "Kum e ah za Boga! M eni ukradoše no as prasca." "Tako, tako, kume, vazda govori", re emu kum, a on mu opet re e: "M a zbilja ti govorim, kume, tako mi svetoga Jovana koji je me u nama." A kum opet: "Tako, tako, samo, kume, vazda govori." "A li se ne šalim, uješ? nego su mi ga ukrali" re e opet seljak, a kum jednako: "Tako, tako kume", te ortacima ne dopadne nijednome ni dijel.

25

Kapa i svat.

Zovne pobratim pobratima u svatove. Ovaj je imao sve pripravno od haljina, jere se svadbi nadao, ali samo kape nije imao, ili je nije imao od kuda kupiti ili nije mogao dobiti, te se tako na e na udo, i nevolja ga na era, te po e u jednoga susjeda izam oligada mu uzajm i kapu, dok len se iz svatova vrati, i ovim u je uzajm i ika e, da mu je uva kao svoje o i u glavi, jer je ion ne nosino samo od sveca do sveca. I tako pobratim po e u svatove, ali njegov susjed koji mu je kapu uzajm io, e kao je zgodu kad su svatovi s evojkom došli u crkvu, tek što mu susjed u e u crkvu, a on mu onako pred cijelim narodom povi e: " uješ! uvajm i kapu".

26

Slovo i e, ali sirca ni e.

Zapisao kalu er na sircu (e se re e) i e (i), da bi poznao, ako ak osije e malo od sirca. Kad kalu er izi e iz sobe,

onda kak uzme sirac, da osije malo, a kad vidi na sircu
ie, onda osije poveliku krišku, pa zapiše opet onako
ie, kao što je i bilo. Kad dođe kaluđer, pogleda sirac i
uzme u ruke: "Va istinu slovo ize, ali sirca nize."

27

avolska slanina.

Nekakav kradljivac zamotri danju u oveka slaninu na
tavanu, pa pođe u veće, pošto ljudi pospe, te se sastrag
popne na somi, i uvuče se na tavan. Pošto skine slaninu i
uprti na leđa, pođe gredom da se vrati natrag, pa se
nekako omakne, te padne na sredku, gdje je spavao
ovek sa enom isecom. Kad ovaj bubne sa slaninom
meunjih aovek skoionako u mraku, pa stane vikati:
"Kojeto?" A kradljivac odgovori: "Ja sam avo." A
ovek krstei se poviče: "Pa šta eš ovde, anate te mate
bilo?" A kradljivac odgovori: "Uti, evo sam ti donio
jednu slaninu." A ovek, još većma uplašen, poviče: "Idi
bez traga, anate mate i tebe i tvoje slanine!" A kradljivac
onda reče: "E dobro, kad ne eš, a tim i pridigni slaninu da
idem." Ovek mu dragovoljno pridigne slaninu, samo da
mu se avokine izkuće; i on uprti slaninu na leđa, i
odnese kao svoju. Kad ujutru svane, onda ovek vidi, da
je avolu pridigao svoju slaninu.

28

Ero s onoga svijeta.

Kopao Turin s Turkinjom kukuruze, pa na podne otide
Turin da prepne i da napoji konja, a Turkinja ostane
odmaraju i se u ladu. U tom udari odnekud Ero: "Pomози
Bog kado!" – "Bog ti pomogao kmete! a odakle si ti
kmete!" – "Ja sam, kado! s onoga svijeta." – "Je li Boga ti!
a nijesi li vi eo tamomoga Muju, koji je umro prije

nekoliko mjeseci?" – "O! kako ga ne bivi eo! on je moj prvi kom šija." – "Pa kako je, Boga ti! Kako bivi?" – "Vala Bogu! zdravo je, ali se Bog me dosta muči bez ašluka: nema zašto da kupi duvana, niti ima im da plati kavu u društvu." – "A o eš li ti opet natrag? ne bi li mu mogao ponijeti, da mu pošljem malo ašluka?" – "Bi, zašto ne bi, ja idem sad upravo tamo." – Onda Turkinja otr i tamo, ejoj se mu bio skinuo od vrucine, te uzme kesu s novcima, i što god bude novaca u njoj, da Eri, da ponese M uji. Ero dokopa novce, pa metne u njedra, pa bje i uz potok. Tek što Ero zamakne uz potok, a leto ti Turina e vodi konja da napoji, a Turkinja te predanija: "Da vidiš, moj ove e! tuda sad pro e jedan kilometar onoga svijeta, pa ka e za našega M uju, da se muči bez ašluka: nema zašto da kupi duvana, niti ima im da plati kavu u društvu; te sam mu ja dala ono novaca, što je bilo u tvojoj kesi, da mu ponese." A Turin: „Pa kud ode? kud ode?" A kad mu ena ka e, da je otišao uz potok, onda on br e bolje sko ina gola konja, pa po eraj uz potok! Kad se obazre Ero i vidi Turina, e tr i za njim, a on onda bje i! Kad do e pod brdom u jednu vodenicu, a on utri unutra, pa povi e vodenicu: "Bje i, jadna tim ajka! E to Turina, da te posije e; ve daj meni tvoju kapu, a na tebi moju, pa bje i uz brdo tuda oko vodenice." Vodenar, vide i Turina e tr ina konju, poplašise, i, neimaju ikad pitati, zašto e i kroz što da ga posije e, da Eri svoju kapu, a Erinu baci na glavu, pa iznad vodenice bje i uz brdo! Ero metne vodenicu u kapu na glavu, pa još uzme malo brašna, te se pospe, ina inise pravi vodenar. U tom i Turin dotri pred vodenicu, pa sjaše s konja i uleti u vodenicu: "Kamo more taki i taki ovek, što je sad tu ušao u vodenicu?" – A Ero mu ka e: "Eno ga vidiš, eute e uz brdo." Onda Turin: "Drimim ore konja, drimikonja." – Ero uzme konja, a Turin uz brdo za vodenicu, ovam o onam o po bukviku. Kad ga ve stigne i uvati, a on: "Kamo, k...o! novci, što si prevario moju enu, te uzeo da poneseš M uji na oni svijet?" Vodenar se stane krstiti i snebivati "Bog s tobom, gospodaru! ja niti sam vi eo

tvoje ene, ni M u je, ni novaca." I tako im pro e itavo po sata, dok se osvijeste, i vide, šta je. O nda Tur in po tr i, na vratna nos k vodenici; kad tam o, ali o eš! E ro uzjao konja, pa otišao bez traga, a Tur in savije šipke, pa pješice k eni. Kad ga ena opazi bez konja, a ona povi e: "K am o, ove e! šta uradi?" – Veli: "Tamo njoj mater! ti si mu poslala novaca, da kupi kave i duvana, a ja sam mu poslao i konja, da ne ide pješice."

29.

Š ta je najgore na svijetu , ili P ijan Srb in i gladan Tur in .

R azgovarali se Turci u kavani: Š ta je najgore na ovom svijetu . Jedan veli: Z la ena; drugi veli: Z la godina; tre i veli: Z la ud i t. d. D ok jedan povi e iz bud aka: "Turske m i vjere! vine znate nijedan šta je najgore na ovom e svijetu ; nem a ništa gorega od pijana V laha i od gladna Tur ina. Jedan put ja m rtav gladan do em pred jednu vlašku ku u , a V lah pred ku om teše dr alicu za budak . K ako ja sjašem s konja, a ja povi em na V laha: dr im ore konja, pa vi i V lah inju, neka m ijesi poga u, i kuva cicvaru i pe e kokoš; pa onda otidem u ku u. U ku i sjedi, sjedi; ekaj, nem a ništa! ni V laha ni V lah inje; nit' se šta pe e ni vari. O nda ja sko im , pa izi em na polje, a to m oj konj stoji, e sam ga isjao, a V lah jednako teše i elja dr alicu. O nda ja ne znaju i, da je krm ak pijan, svmem lulu, pa njega kam išem preko le a, a on se ispravi, pa ni pet ni devet, nego raspali dr alicom m ene iza vrata, a ja bacim ibuk, pa po em rukom za no , a on još jednom , aja te na ruke. I Turske m i vjere! da ne dole eše ene, adijahu biti govana i od m ene i od njega."

30.

Ero i Turin.

Orao Turin ralicom po strani iznad nekake uprije, a Ero putem erao nekoliko konja natovarenih. Kad se Ero priku i blizu, onda Turin stane vikati: "a šaronja, a! i ti im aš pam et, a Ero je nem a." U tom Ero do e na upriju, pa na era konje preko uprije, a njega stane pomaganja: "Jaog mene do Boga miloga! Što u sad?" A Turin, kad to uje, br e bolje ustavi volove, pa striknjem u: "Šta je more Ero? Šta je?" – "Og mene do Boga miloga! eto odoše mi konji, a ja ostadoh za vodom." – "Ajde more i ti za konjma." – "Ne smijem, gospodaru! Bog a Bo ja vjera, ja tuda za ivot pre i." – "Be ajde more ne luduj, kako ne smiješ pre i preko uprije, kuda ide svijet i konji natovareni prelaze." – Ajja! Ero ne e nipošto, nego jednako jau e i lele e. Onda Turin: "Ajde more šta eš dati, da te prenesem ja na le im a?" – "A što išteš, gospodaru?" "Da eš mi dvanaest perpera." – "Ajde de!" – Uprti Turin Eru, te prenese preko uprije, a kad ga spusti na onoj strani, onda se Ero stane pipati po njedrima: "Nemam, gospodaru, ni perpere, Bog i Bo ja vjera!" A Turin: "Kako nem aš, bre, ana seni sitim! Zašto la eš? Odi opet na le a." Ero uzjaše opet Turina, te ga još jednom prejaše preko uprije; pa ga onda zbacituro na zemlju: "Eto, kurvo! crkni tu, kad nem aš im da platiš," pa onda otide svojim volovima i po ne opet orati; a Ero onda sko i pa preko uprije: "Ej Turine! gledaj kako i tvoj šaronja im a pam et, a Ero je nem a! Ele on tebe prejah a dvaput preko uprije."

31

Ero i kadija.

uvao Ero kadijna goveda, pa imao i svoju jednu kravu, te išla s kadijnim govedima. Jedan put se dogodi, te se pobode kadijna krava s Erinom, pa Erina krava ubode kadijnu namjesto. Onda Ero br e bolje otr i kadiji:

" estati efendija! tvoja krava ubola moju kravu." – "Pa ko je kriv, more! jeli je ko na erao?" – "Nije niko, nego se pobole same." – E vala, more! marvi nema suda. – Onda Ero: "A ma uješ li ti, efendija! što ja ka em :m oja krava ubola tvoju kravu." – "A a! more! stani dok pogledam u itap;" pa se segne rukom , da dovat i itap, a Ero te za ruku: "N e eš, B og i B o ja vjera! kad nijesi gledao m ojoj u itap, lje ne eš ni tvojoj."

32.

H o e v o d e n i a r u v o j s k u .

Jednome vrlo bogatu trgovcu do e red da ide na vojsku, on se sprem i što se ljevše m o e, obu e na se stoje e haljine, pripaše svijetlo oru je i odjene svoga hata vrlo lijepo pa po e na vojsku. Idu i putem nai e pored jedne vodenice u kojoj bijaše vodeni ar, koji im a aše etiri išla kam ena, i bijaše vrlo bogat, a vodeni ar kako ga opazi, otr i pred vodenicu. Trgovac m u re e: "Pom ozi B og", a vodeni ar odgovori: "B og ti pom ogao!" pa re e: "A kud B og da gazda?" a ovaj m u odgovori: "H o u, brate, u im e Boga na vojsku." E veli, moj brate, re e vodeni ar: "L ako ti je i i na vojsku; da ja im am takoga konja, tako oru je i take haljine, i ja bih išao." K ad ovo, m oj brate, u trgovac, a on re e vodeni aru: "E dobro, brate, ako sam o ho eš, a ti hajde, evo ti i oru je i konj i m oje haljine, a ja u uvati, vodenicu dok se ti vratiš." Seljak kad ovo uje, odm ah svu e sa sebe vodeni arske haljine, te na trgovca, a trgova ke haljine na sebe, oru je pripaše i konja uzjaše, pa ode na vojsku, a trgovac u vodenicu pa umjesi opornicu i popre e u vatru pa eka, dok se ispe e, te ru a i osta uvati vodenicu. K ad seljak do e na vojsku, odm ah se pobiju, i nekako u prvi mah nadvlada neprijatelj, a ovaj po ne bjegati. V ide i jedan neprijateljski vojn ik da ovaj bjega, naturi se za njim te ov e te on e da ga posije e, dok ga stigne pa ne pogod i po vratu, ve m u odsije e

sabljom temelja u iugledam u se mozak. Kad ovo vidi drugivojnik a on povi e: "Ojoj! eno u onoga se vidi, brate, mozak." A ovaj mu nesretni odgovori; "Nije ovo, brate, mozak nego g... a – da je ovo mozak, on bi uvao svoju vodenicu, ono, brate, mozga gdje ostade u vodenicu."

33.

Bekri-Mujo.

Pripovijeda se da je u Carigradu negda bio nekakav Turin, Bekri Mujo (Mujo pijanica), kom e je iza oca ostalo nebrojeno blago, pa on propivši se sve popio i proerdao, tako, da nikakih drugih haljina nije imao, osim jednoga ebeta, kojim je ogmut po sokaku išao, i nekake stare kapetine, kroz koju mu je perin bio propao. Jedan put sretea Turski car na sokaku pijana, i stane ga karati, što je toliko blago popio i do takoga sramotnog stanja dotjerao; no on se okorno osije na cara, govore im u: "Što je tebi stalo, što ja pijem? A ko pijem, za svoje novce pijem; a ti ako misliš, da ja nemam novaca, pošto eš mi dati Stambol?" Car premda je znao, da on nema ni pare, opet pomisli u sebi, da ga nije podgovorio ko drugi, ko ima novaca, pa pošto se obre e, nemoe se natrag udariti, i zato mu odgovori: "Ne dam ti, Mujo, cijeloga Stambola ni pošto, nego u ti pola dati po to i po to, pa onda za nevolju mo em o u njem u oba carovati." Mujo mu na to odgovori: "Dobro! Sutra u ti u jutru donijeti novce." I tako se rastanu. Kad su tradan Mujo ne do e u odre eno vrijeme s novcima, car pošalje, te ga dovedu; no sad Mujo trijezan prizna, da nema ni pare a kamo li da kupi Carigrad ili polovinu njega. Onda car odmah zapovjedi, da ga posijeku, što je tako lagao i s carem sprdnju zbijao. Mujo se iznajprije stane moliti za oproštenje, a kad vidi, da mu ništa ne poma e, onda rekne caru: "Kad si naumio, lasno eš me pogubiti; nego te molim, da u iniš jednu

m ilost prije nego m e pogubiš; da na eš u tvom e carstvu tri ovjeka: jednoga sirom aha, koji ništa na svijetu nem a; jednoga slijepa, koji ništa ne vidi i jednoga bogalja, koji nema ni jedne noge, nego sam o trup; pa da ih dovedeš ovdje i da ih lijepo nahraniš i napojiš, a nas em o dvojica gledati, šta e oni raditi." C ar na to pristane, i odm ah zapovjedi, te se taka tri ovjeka na u idovedu, i posadivši jednoga do drugog, donese im se jelo i pi e, i stanu se astiti. K ad se podobro najedu i napiju, onda slijepac progovori: "H vala B ogu i estitom e caru, koji nas je nahranio bijeloga hljeba i napojio crvenoga vina!" A bogalj ni petni devet, nego na njega: "K urvo orava! kako ti znaš, da je hljeb bijel i vino da je crveno, kad ne vidiš? Sad u te nogom u zadnjicu!" U z to sirom ah povi e: "U dri ga u m o j odgovor ja u ga platiti." O nda B ekri M ujo progovori caru: "V idiš, estiti care, što in i pi e! N iti slijepac im a o iju, ni bogalj nogu, ni sirom ah novaca; a kad se napiše, i slijepac ste e o i, i bogalj noge, i sirom ah novce; tako sam i ja ju e bio stekao novce, da kupim od tebe S tam bol." V idjevši car i saslušavši to sve, oprost i B ekri M uju, i poklonim u ivot. Poslije toga ude i se car, kako vino taku silu im a, i gledaju i, kako pijanice za njim ginu, namisli, da ga jednom i on ogleda; i tako zapovjedi, te m u jedno ve e donesu najljepšega m orskog vina, pa se dobro napije. Kad bude drugi dan u jutru, car bolestan, boli ga glava, ne m o e da je podigne s uzglavlja. Kako se to razg lasi po dvoru, skupe se br e bolje svi ljekari, da lije e cara; no car ka e, da od te njegove bolesti zna bolje lije iti B ekri M ujo, nego svi ljekari, ve njega odm ah da m u dozovu. K ad B ekri M ujo do e, car m u ka e, kako je bolestan i oda šta, i zapita ga, šta e sad in iti; a on m u odgovori, opet da pije ono, što je i sino pio, pak e ga odm ah glava pro i. C ar ga onda zapita: "Pa šta u in iti, ako me poslije, kad se otriježnim, opet glava uzboli" A Mujo mu odgovori: "Opet pij nanovo."-"Pa dok le e tako trajati?" zapita car.- "D ok ne ogmeš ebe, ovako kao i ja," odgovori mu Mujo.

34.

Cigan e, pa cigan e!

Bio jedan car pa imao caricu koja mu je raala sve ensku ecu. Kad jednom carica zatrudni, ree joj car da e je oerati, ako mu sad ne rodi muško dijete. Kad se carica porodi i rodi opet ensko dijete, ona se br e bolje dogovori s nekakom Cigankom u susjedstvu koja je u isto vrijeme bila rodila muško dijete, te ecu promijene i potom jave caru, da mu je carica rodila sina. Car se tome vrlo obraduje i uini se veliko veselje. Kad ovaj carev sin poodraste veliki, i stane sa slugama i dvoranima pošumi i iu lov, on bi esto govorio: "Da lijepih drva za grebeništa!" ili: "Da lijepijeh drva za ugalj!" i tako se potome dozna da on nije carski sin nego Ciganski.

35.

Nesretniku se nemo e pomoi.

Za nekakoga oeka govorilo se da je nesrean i da mu se nikako nemo e pomoi. Jedan bogat oek nam isli ogledati, dali je to istina, pa uzme jednu kesu novaca te metne na brvinu preko koje je malo potom valjalo da pre e onaj nesretnik. Kad nesretnik do e blizu k brvini, on rekne u sebi: "Dosta sam puta preko ove brvine prelazio, hajde sad da ogledam, dali mogu mure i preko nje pre i," i tako zamurivši pre e preko brvine i prekora i kesu snovcima.

36.

Mlada i Ciganin.

Nekakva mlada rekne Ciganinu koji joj je bio došao ku i

radi prošnje, da bi joj skovao pletile igle, pa će mu dati šinik prosa. Čigani joj odgovori: "To je dobro, snašo, što ti meni obriješ, ali nema gvođa; nego ne znaš li od vašijeh etiča kakav skopak od motike ili od čega drugoga." Mlada se onda popne na tavan i načelmeš, te ga zbacido lje, i zapita Čigani na, da li će to dosta biti, a on joj odgovori da će on dodati još od svoga gvođamalo što ne bude dosta, i odnesavši lem eš pod svoju čergu, donese mladim odmah pletile igle i uzme za njih šinik prosa.

37.

Kako se Kraljevi Marko junaštvu naučio.

Pitali Kraljevi Marka, kako je postao junak, a on odgovorio, da se junaštvu naučio od pasai ođe: kako jedno pseto makar bilo najveće i najjače pobjegne, onda sva ostala pašad i najmanja i najslabija trče za njim; tako isto i dijete kad pobjegne, i oca trče za njim. A kad se kako pseto ili dijete, makar bilo najmanje i najslabije, ispriječi i stane da se brani, onda slabo ko smije nanj udariti.

38

Ko nije dobro svezao?

Kad je nekakav čok polazio u vodenicu, sve će mu ena vre u sačitom. Kad bude u putu, odriješim u se vre a i on je do vodenice vezao deset puta, pa kad se vratio kući, opet htjeo enu da bije, što mu je nije dobro svezala.

39

Kako se medvjed prevario.

Izišavši medvjed rano u proljeće iz svoje jame ugleda

drijen je ucvatio, a ostala drveta još i ne misle da cvate, pa pomisli da je drijen tako i sazreti prije sviju ostalih drveta, pak se izvali podanj da eka. I tako le e ion e i ekaju i da drenjine sazre, ostalo sve vo e sazri i pro e.

40

A šta ti je?

Jedan oek kojega je boljeo zub, srete drugoga oeka e jau e iza glasa, pa ga zapita, šta mu je, a kad mu onaj odgovori da ga je ujela zmija, on mu re e: "E ja m išljah, tebe zub boli!"

41.

K ako C iganin nau i konja gladovati.

Nekakom e C iganinu u inu se teško hraniti konja, za to nam isli da ga nau i gladovati, i tako mu prestane davati i što za jelo. Kad konj poslije nekoliko dana crkne od gladi, Ciganin rekne: "Hej nesre e moje! tam an kad ga nau ih gladovati, onda cr e."

[Povratak na glavni indeks Srpskih narodnih pripovjetki](#)
